

Turinys

Kronika

<i>Kun. Artūras KAZLAUSKAS</i> Gyvenimo šaltinis	2
<i>Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC</i> Dievo ir žmogaus teisingumas	3
Evangelija mažiesiems	4
<i>Dr. Jonas MALINAUSKAS</i> <i>Dalė GUDŽINSKIENĖ</i> Bažnyčios pulsas	6
Už šeimą pasiaukojęs kunigas	8
<i>Janina KUKAUSKIENĖ</i> Savanorystės kultūra pasaulyje ir Lietuvoje	10
<i>Antanas GAILIUS</i> Mūsų orumas	11
<i>Tomas VILUCKAS</i> Žmogaus orumas politikoje	12

Didelės ir mažos kryžkelės

<i>Antanas SAULAITIS SJ</i> Aš – kalinys. Ateik pas mane	13
<i>Kun. Danielius DIKEVIČIUS</i> Kas yra mūsų artimas?	15
<i>Zita VASILIAUSKAITĖ</i> Pagarba ir savigarba	16
Atrasti artimą šeimoje	18
<i>Julius KVEDARAUSKAS</i> Meilės ekonomika	21
<i>Bryanas BRADLEY</i> Megzti meilės tinklus	22
Bučinių nemėgsta tik... katinas	24

Veidu į vaiką

<i>Laura ALEKNIENĖ</i> Pagarba ir bausmė vaikui	25
--	----

Jaunimo iššūkis

<i>Sigita PURYTĖ</i> Skaistumas?!	26
--------------------------------------	----

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

<i>Christopheris WESTAS</i> Žmogaus kūno slėpinys	28
--	----

Gero kino kampelis

<i>Ramūnas AUŠROTAS</i> Netrukdykite bręsti	30
--	----

Atokvėpio valandai

<i>Giovannino GUARESCHI</i> Vedybų lazdos	31
--	----

Sveikata

Dar kartą apie homeopatiją	33
----------------------------	----

Gyvenimas kaip senas vynas

<i>Vanda IBIANSKA</i> Ar tam jau per vėlu?	36
---	----

ALELIUJA! ALELIUJA! ALELIUJA!

Būkime pasveikinti ir sveikinkime vieni kitus, nes mūsų Viešpats prisikėlė iš tiesų! Nekaltasis, Kristus, mūsų nuodėmės pasiėmė, kryžiaus auka mūsų kaltes atpirko, savuoju Prisikėlimu mus išgelbėjo! Iš potvynių tikriausių, iš suspaudimų baisiausių, iš tamsybių siautėjimų, regis, jau visuotiniausių...

O, mieliausias Jėzau Kristau, kaip reikėjo, Viešpatie, Tavęs, Tavojo Prisikėlimo, ir tada, ir šiandieną! Ačiū Tau! Aleliuja!

Mieli bičiuliai, nežinau, ar ir Jums, tačiau man su kiekvienais metais gavėnios pabaiga tokia sunki pasidaro, kad atrodo, jog ir tų Velykų nebesulauksi... Ir visai ne dėl pasninkų, askezių, o tiesiog aplink besidairant. Prisipažinsiu, jau buvome beveik susiruošę Jus vėl pakviesti į parašų rinkimo akciją... tačiau galiausiai nutarėme Jums pasiūlyti Maldos akciją! Kadangi –

taip dažnai apima **nusivylimas**,

kai žvelgiame į neužtikrintą, neramią mūsų dabartį,

kaskart kyla **nerimas**,

kai išleidžiame vaikus į gatvę, į mokyklą
ar į savarankišką gyvenimą,

nuolat didėja **skausmas**,

kai regime menkai vertinamą žmogaus gyvybę,

sukyla baisus **pyktis**,

kai matome labai klystančius ir savo paklydimus

rėksmingai afišuojančius, gyvenančius taip,

tarsi Dievo nebūtų, savo artimus,

todėl atiduokime visa tai gydančiam Viešpačiui ir visą mėnesį **melskimės** Dievo Gailestingumo litaniją (žr. IV žurnalo viršelyje).

Šaukiame ir maldaujame, kad ir šiais laikais apsireikštų toji meilė, kuri yra Tėve, kad Sūnaus ir Šventosios Dvasios veikimu ji pasirodytų gyvenanti su mumis šiandieniam pasaulyje ir galingesnė už blogį: už nuodėmę ir mirtį (Jonas Paulius II, Dievo Tarnas; beje, šiemet Didįjį penktadienį minime 5-ąsias jo iškeliavimo į Tėvo namus metines).

Taigi, mielieji, balandį, kai švenčiame Kristaus kančią, mirtį ir Prisikėlimą, Dievo Gailestingumą ir Gyvybės dieną, kviečiame „Artumos“ skaitytojus ir Jūsų artimuosius į **Maldos akciją už šeimas, vaikus ir... savo artimus**, nors taip labai į priešus jie mums būtų panašūs. Ir prisiminkime beigi neabejokime – mūsų Prisikėlęs Viešpats nemeluoja, jog malda – tai tikras visa nugalinčios meilės ginklas: *kur du ar trys... susitarę Jėzaus vardu prašys dangiškąjį Tėvą...* Ir stebuklai vyks!

Su džiaugsmo, meilės ir vilties apsčiu ALELIUJA,

Jūsų Darius Chmieliauskas

P. S. Tiesa, šio „Artumos“ numerio tema iš esmės ir yra apie ją – *artimo meilę*. Ar galime švęsti Velykas, jeigu negyvename didžiuoju Jėzaus įsakymu: „mylėk savo artimą kaip save patį“? Ar gali būti geresnis Prisikėlusio Kristaus skelbimas ir liudijimas šiam pasauliui, jei ne mūsų meilė ar bent jau gili pagarba artimiesiems?!

Gyvenimo šaltinis

Balandžio kalendorius

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

„Aš atėjau, kad žmonės turėtų gyvenimą, – kad apsieitų jo turėtų“ (*Jn 10, 10*) – šie Jėzaus žodžiai, regis, geriausiai iliustruoja visą jo misijos prasmę. Gyvenimas – dėl jo viskas. Net ir nuodėmė. Ir atleidimas. Vis skamba širdyje šie turbūt šv. vyskupo Ambraziejaus žodžiai Velykų šloviniame: „Tikrai laiminga ta kaltė, kuri susilaukė tokio didžio Atpirkėjo. Kas mums iš gimimo, jei nebūtų atpirkimo!“

Kad gyventų žmogus – apsieitų gyventų. Mišių Paskutinės vakarienės atpasakojime kartojami didžiojo atminimo žodžiai: „Tai yra taurė mano kraujo nuodėmės atleisti.“ Neatsistebiu, kad atleidimas yra tapęs tarsi savaime suprantamas. Mažasis internautas neiškęstų nepakomentavęs: „Prie ko čia krikščionybė, čia paprasčiausias žmogiškumas.“ Oi, ne tai. Žmogiškumas yra giliai širdyje įrašytas, nesikeičiantis teisingumo principas: „Akis už akį, dantis už dantį.“ Tačiau čia pabrėžta lygiava, o atleidimas reikštų atsisakyti teisingumo, pasielgti ne pagal jį. Todėl taip sunku atleisti. Todėl dejuojame sužeisti ir trokštame, kad ir mane sužeidęs pajustų pats, ką leido pajusti man. Atleisti – tai trokšti, linkėti, melsti, stengtis, kad kitas nepajustų to, ką turėjau pajusti aš.

Atleisti – ne žmogiškumas, o dieviškumas. Dievas šitaip elgiasi. Kraujas, pralietas ant kryžiaus tada šalia Jeruzalės, nesiliauja tekęs ir mazgojęs mano ir pasaulio nuodėmių. Atleidimas nu-

pirktas už didelę – Kraujo kainą. Teisusis buvo palaikytas neteisiuoju, nekaltasis kaltuoju, kai mirti neturėjęs buvo nužudytas – kad prasidėtų kita – gyvybės ir gyvenimo logika, įsiviešpatautų Dievo teisingumas. Jis, kaip regis, yra gailestingumas – Dievas baudžia atleidimu.

Nors Europa ir nebeatpažįsta atleidimo šaltinio, vis tiek gyvuojame ant krikščioniškųjų pamatų. Atleidimas – didžiausias stebuklas, nupirktas ir padovanotas man, mums. Čia veikia dovanos logika – ją reikia priimti, ja naudotis, kitaip ji bergždžia. Ši dovana keičia mane ir pasaulį. Neatsitiktinai gražiausioje Viešpaties išmokytoje maldoje (kaip moko senieji Raštai, kartojamoje kasdien tris kartus) prašome atleidimo, save iškeldami atleidimo pavyzdžiu: „Atleisk mums tiek, kiek mes atleidžiame savo kaltininkams.“

Balandis vėl iš naujo mums dovanoja kasmetines, aštuonias dienas švenčiamas Velykas, išsiskleidžiančias į penkiasdešimt dienų, mokačias susitikti Neatpažįstamąjį su perdurtomis rankomis, kojomis ir šonu, turintį keistus vardus: Sodininkas, Rabuni, Svetimtautis, Gerasis Ganytojas, Viešpats, Dievas, Kelias, Tiesa, Gyvenimas.

Pirmąjį balandžio sekmadienį vadiname Velykų, paskutinįjį – Gyvybės sekmadieniu. Tedžiūgauja krikščionys dovana, kuri yra gyvenimas – pilnakraujis ir visavertis. Apstus – pasakytų Jėzus. Nes tai jis, numiręs ir prisikėlęs, ir vis linkintis: „Ramybė jums.“ Jis yra mūsų Ramybė.

Balandį popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad bet kokias fundamentalizmo ir ekstremizmo paskatas atsvertų nuolatinė visų tikinčiųjų tarpusavio pagarba, tolerancija bei dialogas;

misijų – kad dėl Evangelijos persekiojami krikščionys, Šventosios Dvasios remiami, ir toliau visai žmonijai ištikimai liudytų Dievo meilę.

- 1 K DIDYSIS KETVIRTADIENIS
Krizmos šv. Mišios: Iz 61, 1–3a. 6a. 8b–9; Ps 89; Apr 1, 5–8; Lk 4, 16–21; vakarošv. Mišios: Is 12, 1–8. 11–14; Ps 116; 1 Kor 11, 23–26; Jn 13, 1–15
- 2 P DIDYSIS PENKTADIENIS
Iz 52, 13–53, 12; Ps 31; Žyd 4, 14–16; 5, 7–9; Jn 18, 1–19, 42
- 3 Š DIDYSIS ŠEŠTADIENIS
VELYKNAKTIS
Pr 1, 1–2, 2; Ps 104; Pr 22, 1–18; Ps 16; Is 14, 15–15, 1; Is 15, 1–6. 17–18; Iz 54, 5–14; Ps 30; Iz 55, 1–11; Iz 12, 2–6; Bar 3, 9–15. 32–4, 4; Ps 19; Ez 36, 16–17a. 18–28; Ps 42
Rom 6, 3–11; Ps 118; Lk 24, 1–12
- 4 S KRISTAUS PRISIKĖLIMAS – VELYKOS
Apd 10, 34a. 37–43; Ps 118; Kol 3, 1–4; Jn 20, 1–9
- 5 P Apd 2, 14. 22–32; Ps 16; Mt 28, 8–15
- 6 A Apd 2, 36–42; Ps 33; Jn 20, 11–18
- 7 T Apd 3, 1–10; Ps 105; Lk 24, 13–35
- 8 K Apd 3, 11–26; Ps 8; Lk 24, 35–48
- 9 P Apd 4, 1–12; Ps 118; Jn 21, 1–14
- 10 Š Apd 4, 13–21; Ps 118; Mk 16, 9–15
- 11 S II VELYKŲ SEKMADIENIS (ATVELYKIS) (II sav.)
Dievo gailestingumo šventė
Apd 5, 12–16; Ps 118; Apr 1, 9–11a. 12–13. 17–19; Jn 20, 19–31
- 12 P Apd 4, 23–31; Ps 2; Jn 3, 1–8
- 13 A Šv. Martynas I, popiežius, kankinys
Apd 4, 32–37; Ps 93; Jn 3, 7b–15
- 14 T Apd 5, 17–26; Ps 34; Jn 3, 16–21
- 15 K Apd 5, 27–33; Ps 34; Jn 3, 31–36
- 16 P Apd 5, 34–42; Ps 27; Jn 6, 1–15
- 17 Š Apd 6, 1–7; Ps 33; Jn 6, 16–21
- 18 S III VELYKŲ SEKMADIENIS (III sav.)
Apd 5, 27b–32. 40b–41; Ps 30; Apr 5, 11–14; Jn 21, 1–19
- 19 P Apd 6, 8–15; Ps 119; Jn 6, 22–29
- 20 A Apd 7, 51–8, 1a; Ps 31; Jn 6, 30–35
- 21 T Šv. Anzelmas, vyskupas, Bažnyčios mokytojas
Apd 8, 1b–8; Ps 66; Jn 6, 35–40
- 22 K Apd 8, 26–40; Ps 66; Jn 6, 44–51
- 23 P Šv. Jurgis, kankinys
Apd 9, 1–20; Ps 117; Jn 6, 52–59
- 24 Š Šv. Vaitiekus (Adalbertas), vyskupas, kankinys
Apd 9, 31–42; Ps 116; Jn 6, 60–69
- 25 S IV VELYKŲ SEKMADIENIS (IV sav.)
Apd 13, 14. 43–52; Ps 100; Apr 7, 9. 14b–17; Jn 10, 27–30
Pasaulinė gyvybės diena.
Maldų už dvasinius pašaukimus diena
- 26 P Šv. Fidelis Sigmaringietis, kunigas, kankinys
Apd 11, 1–18; Ps 42; 43; Jn 10, 1–10
- 27 A Apd 11, 19–26; Ps 87; Jn 10, 22–30
- 28 T Šv. Petras Šanelis, kunigas, kankinys; Šv. Liudvikas Marija Grinjonas Monfortietis, kunigas
Apd 12, 24–13, 5a; Ps 67; Jn 12, 44–50
- 29 K Šv. Kotryna Sienietė, mergelė, Bažnyčios mokytoja, Europos globėja
1 Jn 1, 5–2, 2; Ps 103; Mt 11, 25–30
- 30 P Šv. Pijus V, popiežius
Apd 13, 26–33; Ps 2; Jn 14, 1–6

Dievo ir žmogaus teisingumas

Šventasis Raštas šeimoms

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Jūs esate girdėję, kad protėviams buvo pasakyta: „Nežudyk“, o kas nužudo, turės atsakyti teisme. O aš jums sakau: jei kas pyksta ant savo brolio, turi atsakyti teisme. Kas sako savo broliui: „Pusgalvi!“, turės stoti prieš aukščiausiojo teismo tarybą. O kas sako: „Beproti!“, tas smerktinas į pragaro ugnį. Jei neši dovaną prie aukuro ir ten prisimeni, jog tavo brolis turi šį tą prieš tave, palik savo atnašą tenai prie aukuro, eik pirmiau susitaikinti su broliu, ir tik tada sugrįžęs aukok savo dovaną. Greitai susitark su savo ieškovu, dar kelyje į teismą, kad ieškovas neįduotų tavęs teisėjui, o teisėjas – teismo vykdytojui ir kad tu nepakliūtum į kalėjimą. Iš tiesų sakau tau: neišeisi iš ten, kol neatsiteisi ligi paskutinio skatiko.

Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: „Nesvetimauk!“ O aš jums sakau: kiekvienas, kuris geidulingai žvelgia į moterį, jau svetimauja savo širdimi. Jei gu tavo dešinioji akis skatina tave nusidėti, išlupk ją ir mesk šalin. Verčiau tau netekti vieno nario, negu kad visas kūnas būtų įmestas į pragarą. Ir jeigu tavo dešinioji ranka gundo tave nusidėti, nukirsk ją ir mesk šalin. Verčiau tau netekti vieno nario, negu kad visas kūnas patektų į pragarą (Mt 5, 21–30).

Evangeliniai pamokymai, kuriais Jėzaus atsako į tuometės žydų visuomenės teisingumą, iš esmės nauji, nes viešąjį teismą susieja su sąžine. Dievas, kaip teisingumo pagrindas ir matas, klausytojams žydams buvo savaime suprantamas, ir to Jėzus nekartoja. Dievo vardu jis pagilina svarbiausią teisingumo sampratą, privaloma dieviškojo teismo ir tobulo teismo norma iškeldamas sąžinę. Žmogaus kaltė nuo tada jau apima ne tik darbą, žvilgsnį ar žodį, bet ir vidinį, sąžinės apsisprendimą.

Skelbdamas ir liudydamas kiekvieno asmens dieviškąją vertę ir tai patvirtindamas savo auka ant kryžiaus, Jėzus suartina priešingybes: nuodėmę ir nuteisinimą, nusidėjėlio mirtį ir jo išganyimą. Šiuo sugretinimu pasaulis tarsi sukrečiamas iš pagrindų. Daugybė tironų, skelbę savo įstatymus bei teisingumą ir padarę nesuskaičiuojamų neteisybių, tapo smerktini paties Dievo, neatsižvelgiant į tai, kur – valstybėse ar šeimose, engdami savuosius, smurtavo, piktino, tvirkino, ištvirkavo, išlaidavo. Net ir labiausiai prisitaikant sau viešojo teisingumo normas, darbų, minčių, sprendimų vertę pagal sąžinę tikrina Dievas. Jo teismo teisumas galutinis, nuosprendis neatšaukiamas.

Žvelgiant į šiandienį teisingumą, kyla daug klausimų. Kodėl didžiulės teisininkų armijos vis labiau didina sumaištį, nei vykdo teisingumą? Daugiausia dėl to, kad pasaulyje nenorima priimti žmogaus asmens nelygstamos vertės, kurią yra iškėlęs Kristus. Nenorima pripažinti Viešpaties apreikštų dieviškųjų moralinių įsakymų, prigimtinių žmogaus teisių kaip visuomenės kuriamų teisinių sistemų pagrindo. Vieniems tokiu pagrindu tampa valstybė, kitiems – individas arba kokie nors slapti interesai. Taip teisinės sistemos nužmogėja, tampa iškreiptos pačios savo esmės – tiesos ir teisingumo – atžvilgiu. Jos tesugeba labiau kelti klausimus, nei teikti atsakymus, labiau demoralizuoja, nei auklėja ir pataiso.

Dabar madinga Bažnyčiai teikti paklausimus dėl nesuskaičiuojamos daugybės keblių situacijų, šių ydingų sistemų sukurtų, ir gautus atsakymus vėlgi sprauti į tas pačias nevykusias sistemas. Milijonus žmonių išžudę ir tautas baudę tironai tebeklausinėja: ar pažangu panaikinti mirties bausmę? Juk Kristaus Bažnyčia seniai skelbia „NEŽUDYK.“ Tad reikia ne gaišti laiką postringavimams, o sugrąžinus Dievą į visuomenę

Kristus tarp teisiųjų ir pasirinkusiųjų blogi.
„Iliustruotos Biblijos“ miniatiūros fragmentas.
XIII a. pr., Prancūzija

pirmiausia teisiškai panaikinti esamus pretekstus nusikalsti gyvybei: negimusių kūdikių žudymą, svaigalų platinimą, grobuoniško vartojimo sukeltą gamtos ir ekonominių išteklių niokojimą.

Papiktinimo nuodėmė ir dėl jos sunkumo ją lydintis Viešpaties grasinimas bausme dažnai svarstomi tik kaip pačių susigalvotų ir dirbtinai teisiniu požiūriu savitikslemis paverstų laisvės vertybių, pvz., spaudos ar žodžio laisvės, priežiūra. Taip išsisukama nuo svarbiausios laisvės paskirties – puoselėti gerį ir pareigos – juo pasidalyti. Papiktinimo nuodėmės ir jų toleravimas visuomenėje geriausiai parodo nenorą paklusti Dievo įsakytam teisingumui. Per jas iškreipiama asmens sąžinė ir atimama prigimtine galimybė kiekvienam asmeniui siekti, augti teisme prieš Dievo įsakymus bei jų vykdymą visoje žmogiškoje tikrovėje.

Tik savo sąžinėje subręsdamas teisingumui žmogus subręsta atsivertimui, gailėsčiui už padarytą blogį ir pasidaro vertas atleidimo. Jei žmogus nesigaili, net ir Dievas neatleidžia. Gailėdamasis, atvirai ir sąžiningai žvelgdamas į savo darbus, jis pelno dieviškąjį ir žmogiškąjį gailęstingumą. Žmogaus asmens orumo principas yra ne teisės dirbtinai sugalvota dar viena „laisvė“, o Dievo sukurta nelygstama kiekvieno asmens prigimtine vertė. Puoselėdami Dievo įsakymų pagrindu kuriamą teisingumą, prieiname prie dieviškojo gailęstingumo ir meilės įsakymo – per tai asmuo labiausiai kviečiamas į šventumą. ▢

Viešpaties Prisikėlimo sekmadienis – Šv. Velykos (balandžio 4 d.)

– Kaip džiaugiuosi, kad mergaitės visada tokios smalsios ir rūpestingos, – paslaptingai šypsosi Benedikta.

– Kodėl taip sakai? – nustemba Dominykas.

– Ogi todėl, kad jos pirmos pastebėjo, jog Jėzus prisikėlė, ir dar kitiems apie tai pranešė, – sesutė kantriai paaiškina.

– O tu prisimink, kad ir aš mamai pirmas pranešu, kai tik tu ką nors iškreti, – neatlyžta Dominykas.

– Ė, brolyti, tai visai kas kita, – sukrizena Benedikta. – Jėzaus prisikėlimas – tai gera, linksma žinia. Tada visi būna šventiškai nusiteikę, dažo margučius, kepa pyragus. Kai mūsų pokštai išaiškėja – jokių vaišių, tik mama ar tėtis ilgai kažką aiškina...

Dievo Gailestingumo sekmadienis – Atvelykis (balandžio 11 d.)

– Tomas buvo labai drąsus, – neatsistebi Benedikta.

– Na jau! Netikėjo Jėzumi – argi čia drąsa? – nesupranta Dominykas.

– Jis netikėjo, nes nematė jo prisikėlusio. O drąsus, kad palietė Jėzaus žaizdas, kai šis pasirodė Tomui. Aš bijočiau. Žaizdos gali kraujuoti. Geriau jas aprišti, pagailėti, – nusprendžia sesutė.

– Kai įsipjoviau ir bėgo kraujas, aš neišsigandau. Pats aptvarsčiau, – prisiminė Dominykas.

– O Jėzumi tikiu, nors jo ir nemačiau. Jis mane išklauso, kai prašau, palydi, nes visada mato.

– Iš dangaus?

– Iš dangaus ir iš mano širdies, – drąsiai pareiškia broliukas.

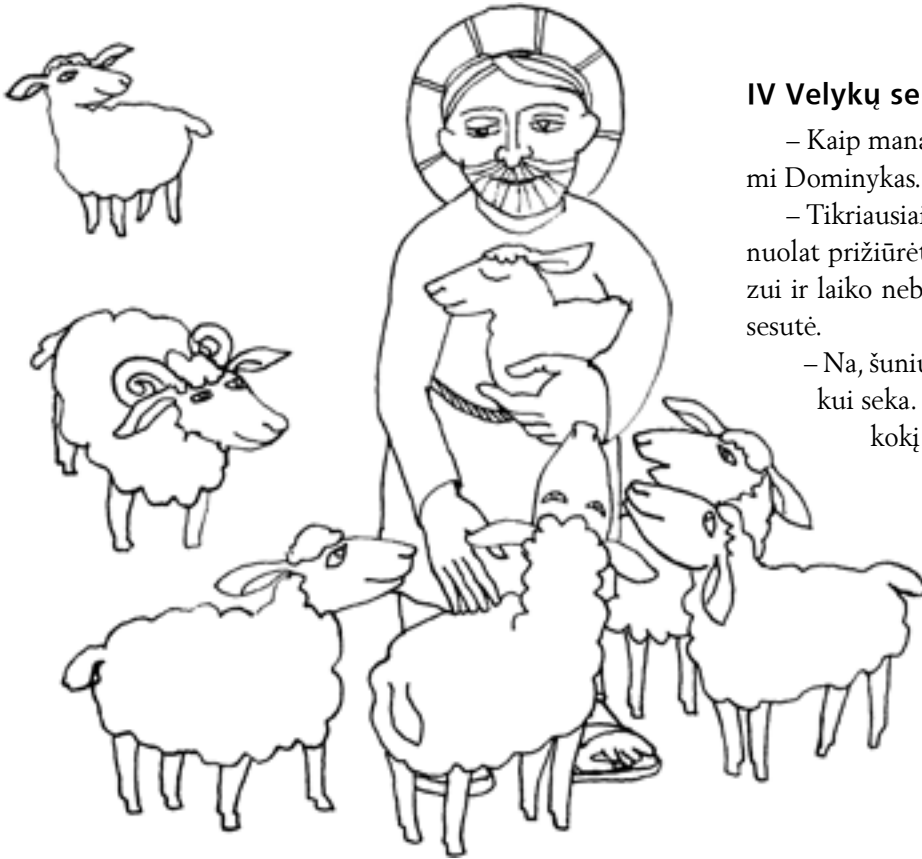
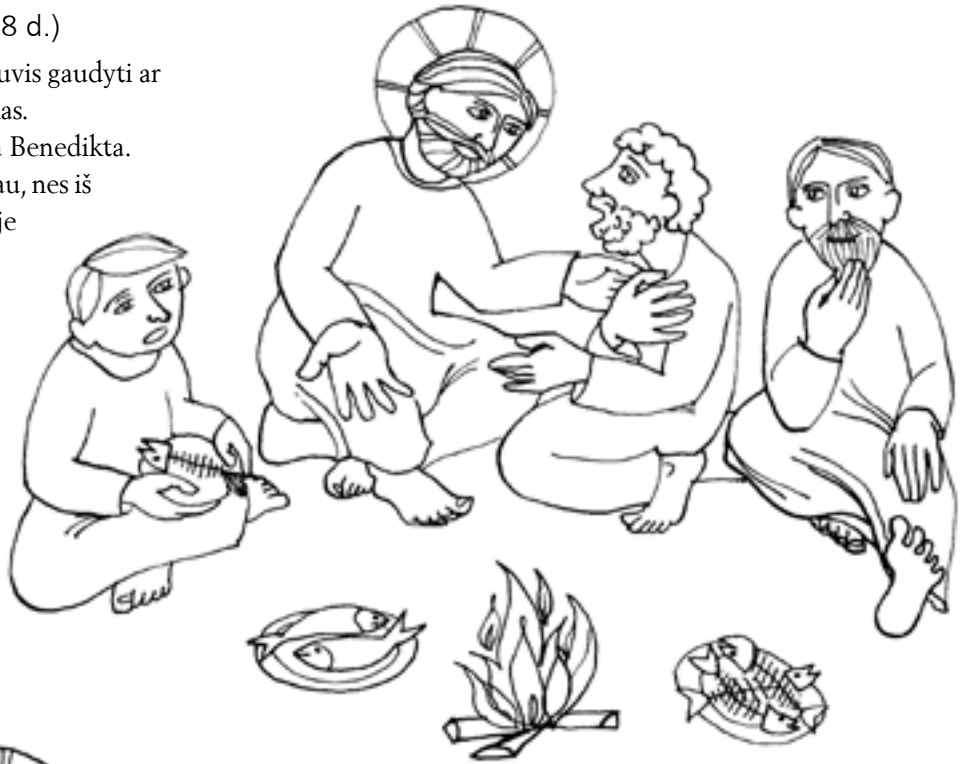
III Velykų sekmadienis (balandžio 18 d.)

– Kaip manai, kas Jėzui geriau sekėsi: žuvis gaudyti ar avis ganyti? – valiūkiškai klausia Dominykas.

– Tai kad jis buvo dailidė, – nesupranta Benedikta.

– Aš manau, kad Jėzus žuvis gaudė geriau, nes iš karto savo mokiniams pasakė, kurioje pusėje tinklą užmesti. O avis liepė Petrui ganyti. Ir dar tris kartus pakartojo, nes niekas tikriausiai nesiklausė, – samprotauja broliukas. – Na, jei Jėzus buvo dailidė, tai gal mokėjo valtį gaminti, pastogę avims arba inkilėlį paukščiams.

– Jėzus – Dievo Sūnus. Jam vieni niekai žinoti, kur geriau žuvis kimba ar, pavyzdžiui, kur daugiau žemuogių prinoško. O avis liepia tris kartus ganyti, nes... Na, pats suprantanti, kai mama ką nors tris kartus pakartoja, reikalas jau tikrai svarbus, – randa išeitį Benedikta.

IV Velykų sekmadienis (balandžio 25 d.)

– Kaip manai, ar Jėzus turėjo kokį nors gyvūnėlį? – susidomi Dominykas.

– Tikriausiai neturėjo. Jis daug keliavo, o gyvūnėlius reikia nuolat prižiūrėti: maitinti, vedžioti, valyti, guolį tvarkyti... Jėzui ir laiko nebuvo. Tiek žmonių laukė jo pagalbos! – svarsto sesutė.

– Na, šuniuką galėjo turėti. Jėzus keliauja, o šuniukas pasakui seka. Sustoja, pakalba žmonėms, šunelį paglosto. Jei kokį plėšiką būtų sutikęs, tai šuo būtų apgynęs, – savo nuomonę gina Dominykas.

– Gana, kad Jėzus pastebėjo gero ūkininko avis, – išpyškina Benedikta. – Jas Viešpats palygino su žmonėmis. Kaip avys atpažįsta rūpestingą savo šeimininką, taip žmonės klausio Dievo ir stengiasi per daug neišdykaukti.

*Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS,
nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ,*

nuspalvino

Prisikėlęs Jėzus pasirodė savo mokiniams. Jis galėjo sau kiurksoti Dievo karalystės fotelyje, spoksoti į debesis ar kramtsnoti dangiškus migdolus, o gal traškučius. Bet ne. Jėzus kalbina, lydi tuos, su kuriais bendravo gyvendamas žemėje. Kodėl Jėzui rūpi jo bičiuliai, likę žemiškoje kelionėje? Atsakymą galima rasti šiame keistame sakinyje. Teikia nubraukti dvi raides, o trečiąją vis palikti. Iš paliktų raidžių sudėliokime sakinį.

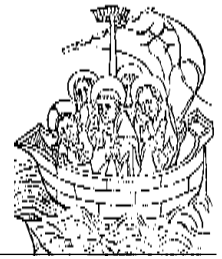
FFJEAERIZEPUSDSFGMECYHOLKJIUBTGARTZEDNURYASČZOINGA.

O čia kovo mėnesio kryžiažodžio teisingi atsakymai:

1. Gavėnia; 2. Sekmadienis; 3. Mišios; 4. Velykos; 5. Kazimieras; 6. Klausyti; 7. Altorius; 8. Išpažintis; 9. Komunija; 10. Giedoti; 11. Kunigas; 12. Ramybės; 13. Varpas; 14. Kristus.

Mielieji, jau supratote, kad nuostabiausia Dievo savybė: GAILESTINGUMAS

Bažnyčios pulsas

Popiežius ir Visuotinė Bažnyčia

Deja, ir kovo mėnesio Bažnyčios gyvenimo apžvalgoje tenka vėl rašyti apie pirmiausia Airijoje, o paskui Vokietijoje į viešumą ištrauktų kunigų lytinių nusikaltimų prieš vaikus sukeltą skausmo, pasipiktinimo, o neretai ir piktdžiugiško smalsumo bangą. Vieniems tų įvykių paviešinimas reiškė pagaliau, po dešimtmečių tylėjimo, sulauktą teisingumą,

kitiems – tabu pažeidimą, Bažnyčiai – gal pavėluotą, bet vis dėlto prasidėjusį ryžtingą apsisvalymą, o kai kuriems žiniasklaidos „spekulantams“ – dar vieną gerą progą pasimėgauti skandalu.

Didžiausio dėmesio sulaukė kovo 20 d. paskelbtas popiežiaus Benedikto XVI laiškas Airijos katalikams. Jo pradžioje Šventasis Tėvas visiškai atvirai sako laišką rašyti nusprendęs dėl to, kad vietos hierarchijos atsakas neatitiko problemos dydžio ir rimtumo.

Lytiniai nusikaltimai prieš vaikus nėra kokia nors specifinė bažnytinė problema, kaip, atrodo, norėtų įteigti laicistinės pasaulėžiūros propaguotojai, iš karto nurodydami ir tariamą vis-

ko kaltininką – kunigų celibatą. Tai, kas pastaraisiais dešimtmečiais vyko Airijoje, taip pat nėra kokia nors ypatinga, tik tai šaliai būdinga „nacionalinė“ problema. Tačiau, net jei kunigijoje pasitariantys pedofilijos ar lytinio priekabiavimo atvejai ir neviršija statistinės tokių nusikaltimų „normos“ (kaip žinoma, lytinės prievartos prieš vaikus atvejų pasitaiko įvairiose aplinkose, pirmiausia – asocialiose šeimose), pagrįstai tikimasi išskirtinio kunigų liudijimo. Dėl to, kaip rašo popiežiaus, tokį didžiulį skausmą ir visuotinį papiktinimą sukėlusio problema Bažnyčioje turi būti sprendžiama ypač drąsiai ir ryžtingai.

Popiežius kreipiasi visų pirma į nukentėjusius ir jų šeimas. „Žinau, – sako jis, – kad to blogio, kurį išgyveno kunigų nuskriausti vaikai, neįmanoma nei užmiršti, nei panaikinti. Nemažiau sunku pašalinti pačių aukų išgyvenamą apmaudą ir nusivylimą ne tik dėl smurto, bet ir dėl taip drastiškai išduoto pasitikėjimo.“ „Suprantu jūsų nuoskaudą, – teigia popiežius, – ir atvirai jums sakau, kad dėl to visai Bažnyčiai gėda ir visa Bažnyčia jaučia skausmą.“

Popiežius kreipiasi ir į nusikaltusius kunigus ir labai griežtai jiems sako, jog jie stos prieš Dievo teismą ir turės atsakyti ne tik už vaikų seksualinį išnaudojimą, bet ir už Bažnyčiai padarytą žalą, visų pirma – už negarbę ir gėdą, nepelnytai užtrauktą visai kunigijai. Tačiau ir nusikaltėliai gali tikėtis Dievo gailestingumo, žinoma, jei tik išpažins kaltes, nevens atsakomybės žmonių teismuose, nuoširdžiai prašys, kad jiems atleistų ir nukentėjusieji, ir Dievas, ir Bažnyčia.

Kreipdamasis į vyskopus, popiežius rašo, jog negalima nutylėti ir to, kad kai kurie iš jų ar jų pirmtakai nesivadovavo nuo seno galiojančiomis ir vyskupsams privalomomis žinoti bažnytinės teisės

normomis. Vertinant kunigų nusikaltimus buvo padaryta daug rimtų klaidų. Jos labai pakenkė Airijos gyventojų pasitikėjimui savo ganytojais. Tad bent dabar reikia garantuoti, kad visose vyskupijose be jokių išimčių būtų taikomos Kanonų teisės normos ir bendradarbiaujama su valstybės institucijomis.

Popiežiaus laiške paliestos ir šią krizę sukėlusios priežastys, visų pirma pastaraisiais dešimtmečiais daug kur sumažinti žmogiškieji ir moraliniai reikalavimai priimant kandidatus į kunigų seminarias. Kunigystės šventimai buvo suteikti visiškai netinkamiems kandidatams, tikrai nepažėjusiems spręsti pašaukimų mažėjimo. Pasak popiežiaus laišką komentavusio žinomo Italijoje teologo vyskupo Bruno Forte, dėl to turėtų susimąstyti visi vyskupai. Juk Viešpats yra aiškiai pasakęs, kad nepaliks savo Bažnyčios vienos. Kas savo vyskupijose labiau rūpinasi kunigų skaičiumi, o ne kokybe, matyt, nelabai tiki Viešpaties žodžiais.

Iš pedofilijos ir lytinių nusikaltimų krizę sukėlusių priežasčių popiežius taip pat nurodo netinkamai suprastą pareigą saugoti Bažnyčios gerą vardą ir tokio supratimo skatintą bažnytinės teisės normų nesilaikymą. Normos, kai kalbama apie sunkiausius nusikaltimus – prie jų priskiriami ir kunigų lytiniai nusikaltimai prieš vaikus, yra labai griežtos ir aiškos. Minėtasis vyskupas B. Forte primena, kad Bažnyčios istorijoje niekada nebuvo visiškai ramių laikų, kad pats Viešpats yra sakęs, jog jis ne ramybės atnešti atėjęs į pasaulį. Tad ir dėl žmogaus nuodėmingumo kartais neišvengiamai kylantys „skandalai“ visada turi virsti įrodymais, kad Bažnyčia tvirtai stovi tiesos pusėje, kad ganytojai niekada nesileidžia į kompromisus su blogiu ir melu, o ypač, neduok Dieve, niekada nėra blogio bendrininkai.

Lietuva

Kovo mėnesį Bažnyčios Lietuvoje gyvenimą visada pradeda jaunatviško, saktum, maksimalistiško, šventumo karalaitis Kazimieras, net trimis rankomis Vilniaus arkikatedros koplyčios altoriuje pasirengęs užtarti savo tėvyninius. Galbūt ši keistoka „Trirankio Kazimiero“, *Venerabilis Icon*, paveikslo detalė ir nebuvo tapyta tokia mintimi, tačiau 1594 m. įrašas jame: *Teisieji žaliuoja lyg palmės ir auga lyg kedrai Libano* (plg. Ps 91(92), 13), atrodo, sulaukė išsipildymo laiko. Juk kaip pergalingai šiandien tiesiasi, stiebiasi aukštyn, skleidžiasi tai, kas dar, regis, taip neseniai, vos prieš dvidešimt metų, buvo varžyta, persekiota ir niekinta Bažnyčios ir visos Lietuvos gyvenime!

Dainiaus Tunklėno nuotrauka

Šį *žaliuojančių palmių* – išsipildymo metų Lietuvos Bažnyčia, sutapus daugybei svarbių įvykių, kvietė išgyventi džiaugiai, drauge – ir įžvalgiai. „Visa, ką įgijome arba dar gausime, yra Kristaus meilės dovanos“ – sakė Vilniaus arkivyskupas kardinolas A. J. Bačkis per Šv. Kazimiero iškilmes ir naujojo vyskupo A. Poniškaičio konsekraciją kovo 4 d., kai Lietuvos ganytojai ir kitų krikščioniškų konfesijų dvasininkai, valdžios žmonės, daugybė tikinčiųjų (ir žiūrėjusieji tiesioginę LTV transliaciją) malda palydėjo jaunojo vyskupo pasiryžimą darbuotis Bažnyčios, drauge – ir tautos labui.

Juk Bažnyčia Lietuvoje per visą istoriją buvo su tauta, o sunkmečiais tapdavo jai ir vilties žiburiu, ir nesusitaikymo su okupacijomis pavyzdžiu. Atkurtosios Nepriklausomybės dvidešimtmečio proga miestuose ir miesteliuose tądien aukotose šv. Mišiose ganytojai kvietė žmones

dėkoti už didžiausią Viešpaties dovaną – laisvę, maldomis ir ašaromis šitiek amžių maldautą, tremtimis ir lageriais iškentėtą. Betgi, pasak kardinolo pamokslo Kovo 11-ąją Vilniaus arkikatedroje, dar turime pereiti kitokių – laisvės „išmėginimų dykumą“, ištyrinti savo sąžinę, o kelyje į laisvę, kaip ir išrinktoji tauta, leisti Dievo vedami. Kauno arkikatedroje arkivyskupas S. Tamkevičius gaires Lietuvos ateičiai susiejo su žmogaus, o tai reiškia – ir visos visuomenės apsisprendimu klausyti Didžiojo įsakymo: *Mylėk Viešpatį savo Dievą visa širdimi, visa siela, visu protu ir visomis jėgomis. Mylėk savo artimą kaip save patį* (Mk 12, 30–31).

Bandymą įsiklausyti į Bažnyčios balsą viltingai paliudijo švenčių išvakarėse, kovo 9 d., Seime surengta konferencija „Laisvė ir atsakomybė: ekonomikos ir politikos pagrindai *Caritas in veritate* šviesoje“. „Esu tikra, kad šie ir dar daugelis kitų Benedikto XVI enciklikoje išdėstytų principų gali padėti mums visiems drauge žengti į naują laisvos Lietuvos – teisingesnės, oresnės, pagarbesnės ir geresnės valstybės – dešimtmetį“, – sveikinimo žodyje sakė LR Seimo Pirmininkė I. Degutienė.

Kalbėdamas iškilmingame Seimo posėdyje kardinolas A. J. Bačkis uždavė bene esmingiausią dabarties Lietuvai klausimą: „Kodėl toli gražu ne visi piliečiai aktyviai kuria savo valstybę, ja džiaugiasi ir didžiuojasi?“ ir taip į ją atsakė: svarbu *pasirūpinus valstybės orumu pasirūpinti žmogaus orumu*, kuris „nėra nei ekonominė, nei socialinė sąvoka“. Apie žmogaus orumą visuomenės gyvenime ir politikoje kovo 10 d. kalbėta ir Vilniuje surengtoje konferencijoje (*išsamiau* žr. p. 12).

Tai, ko, deja, pritrūksta dabarties visuomenė, spindėte spindi gyvenime tų orų, neįtikėtinai drąsių ir įžvalgių kunigų, seserų vienuolių ir pasauliečių,

kurie sovietmečiu, Bažnyčios persekiojimo laikais, vykdė draudžiamą vaikų katechizaciją, leido pagrindinę spaudą, būrė jaunimą, organizavo visaip trukdytas viešas maldos akcijas ir skelbė pasauliui tautos kančias bei laisvės troškulį taip artindami Kovo 11-osios rytą dar iki Sąjūdžio. „Nei vienas šių žmonių nelaukė savęs didvyriu, nelaukė pagyrimų ir medalių, bet matydami, kad nieko nedaryti negalima, kaip sugebėjo, taip ir veikė“, – sakė buvęs *Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos* redaktorius arkivysk. S. Tamkevičius kovo 19-ąją, pirmojo *Kronikos* numerio išleidimo dieną 1972-aisiais, atidarydamas parodą „Nuo LKB *kronikos* iki Sąjūdžio. 1972–1988“ Kauno miesto muziejuje.

Ir šiame renginyje, ir kituose Laisvės dvidešimtmečio paminėjimuose bei pamaldose akys džiaugėsi jaunimu. Moksleiviai ir studentai Kaune po pamaldų arkikatedroje Kovo 11-ąją gyva laisvės varpelių grandine sujungė miesto centrą. Kad nemažai jų auga tikrais Bažnyčios vaikais, Vilniaus ir Kauno arkivyskupijų, Panevėžio jaunuoliai, vilniškių jaunimo organizacijų pakviesti, paliudijo kovo 6 d. atvykdami į renginį „23 su puse valandos kunigo dienos“ Vilniuje ir, be kita ko, kaip dera jaunimui, jaunatviškai triukšmingai paliudydami tikėjimą eisena su dūdų orkestru senamiestyje. Broliai kapucinais surengė jau antrąją Krikščioniško gyvenimo ir evangelizacijos mokyklos savaitgalį, o Šv. Jono broliai pakvietė jaunimą į Velykų Tridienio rekolekcijas. Vilkaviškio pastoracijos centre surengtas „Interaktyvus jaunimo proveržis“ kvietė per Kūrėjo dovanotus talentus atpažinti jį patį.

Taigi, Didysis Prisikėlimo slėpinys leidžia viltis visų ir kiekvieno prisikėlimo. Svarbu nesustoti – kaip ir savo laisvės kelyje. Juk jame dar reikia daug ką pasiekti, o dar daugiau – suprasti. Juk „tapti laisvam ir būti laisvam – tai dvi netapачios tikrovės“ (iš kardinolo homilijos Kovo 11-ąją).

Dr. Jonas MALINAUSKAS
Dalė GUDŽINSKIENĖ

Už šeimą pasiaukojęs kunigas

Palyginti nedaug žinome apie tuos šventuosius, kurie gyveno neseniai, XX amžiuje. O jų atsidavimas tikėjimui, didvyriškos biografijos ir tokios pat mirtys ne mažiau įspūdingos negu senų laikų šventųjų. Vienas jų – mūsų vyresniosios kartos amžininkas tėvas Maksimilijonas Marija KOLBĖ, lenkų kunigas, vienuolis pranciškonas, palikęs sukrečiamą šventumo pavyzdį.

Gimtieji namai, šeima

1894 m. spalio 8-ąją mažame Vidurio Lenkijos mieste – lyje Zdunska Volia gyvenusiems audėjams Juliiui Kolbei ir Marijai Dombrowskai gimė berniukas, pakrikštytas Raimundo vardu. Be jo, itin religingoje šeimoje augo dar du sūnūs. Vertėsi sunkiai, tad netrukus persikėlė į Pabianicę, kur gavo geresnius darbus. Čia ir prabėgo Raimundo vaikystė.

Mokydamasis vidurinėje mokykloje, patyrė regėjimą: Dievo motina tiesė jam dvi karūnas – baltą ir raudoną – klausdama, kurios jis norėtų. Vaikinukas ištiesė rankas į abi... Skaistybė ir kančia... Jis pajuto stiprų pašaukimą į kunigystę bei vienuolišką gyvenimą ir nenumaldomą meilę Mergelei Marijai. Trylikametis Raimundas pradeda mokytis mažojoje dvasinėje pranciškonų seminarijoje, kur baigia gimnaziją ir įstoja į noviciatą, gaudamas Maksimilijono vardą. Atsiskleidžia nemenki jo gabumai matematikai ir fizikai, bet pašaukimas į kunigystę stipresnis.

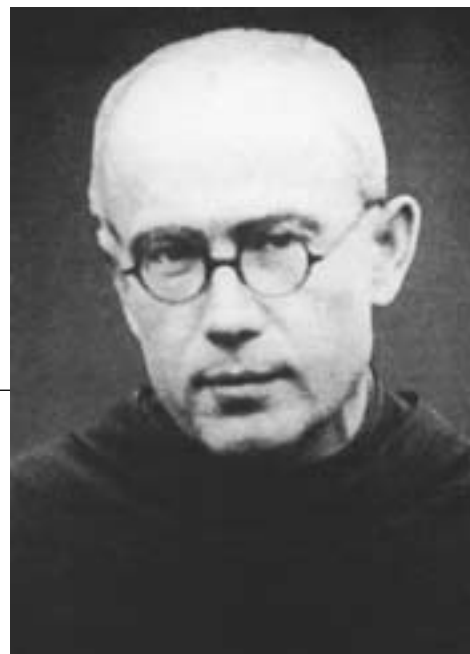
Vienuoliškoji formacija

1912-aisiais aštuoniolikmetis Maksimilijonas išvyksta studijuoti į Romą. Čia gilinasi į teologiją ir filosofiją. 20-metis duoda amžinuosius įžadus, gaudamas Marijos vardą ir visiems laikams tapdamas pranciškonu. Po dviejų doktoratų įšventintas kunigu ir garsėjantis pamaldumu bei atsidavimu Nekaltai Pradėtajai, grįžta į Lenkiją, kur pradeda dėstyti pranciškonų kunigų seminarijoje. Deja, tai trunka neilgai. Sunki plaučių tuberkuliozės atmaina nutraukia darbą. Bus labai silpnos sveikatos iki mirties, gyvens su vienu plaučiu.

Ypatingas jo pamaldumas, pasidavimas Dievo Motinos valiai gimė šeimoje ir buvo suformuotas pranciškoniškos aplinkos. Kolbės tikėjimas toks stiprus, ugningas, kad sten-giasi perduoti jį aplinkiniams. Jis laiko tai savo misija.

Niepokalianowas

1919 m., gavęs Krokuvos vyskupo leidimą, pradeda plačią leidybinę veiklą, suburdamas ir pasauliečius į Ne-

Kun. Maksimilijonas Marija Kolbė 1940 m.

kaltai Pradėtosios riterius. 1922-aisiais Krokuvoje pasirodęs mėnraštis *Rycerz Niepokolanej* („Nekaltai Pradėtosios riteris“) tampa neregėtai populiarus, pasiekia net milijono egzempliorių tiražą. Vienas aristokratas padovanoja jam žemės sklypą (beje, tas asmuo remia Maksimilijoną iki gyvenimo pabaigos), ir tėvas Kolbė už 50 km nuo Krokuvos pastato vienuolyną bei tikėjimo ir leidybos centrą Niepokalianovą. 1927 m. pranciškonų bendruomenė, atsidavusi maldai, apaštalavimui per leidybą, uoliam šv. Pranciškaus regulos laikymuisi ir didžiausių evangelinių vertybių įgyvendinimui, kaip magnetas traukia prie savęs žmones. Leidinių išeina vis daugiau – vaikams ir suaugusiems. Didelį blogį ir pavojų Kolbė įžvelgia masonuose ir... žyduose (?). Tai buvo tipiškas iki Vatikano II Susirinkimo pasireikšdavęs antijudaizmas dėl to, kad žydai nepripažįsta Kristaus Dievo Sūnumi. Šios jo pažiūros vėliau labai pakenks beatifikacijos ir kanonizacijos byloje. Tačiau karo metais Kolbė savo vienuolyne žydus priglausdavo ir slėpdavo.

Plėtėsi Vatikano aprobuota draugija *Pia Unio Immaculatae*, vienijanti vis daugiau pasauliečių. Tėvas Maksimilijonas labai rūpinosi ir akademinio jaunimo, skirdamas jam daug dėmesio leidiniuose.

Rėmėjas kunigaikštis Druckis-Liubeckis atiduoda tėvui Kolbei dalį savo dvaro Terasine, netoli Varšuvos, naujam vienuolynui statyti. 1927 m. plyname lauke pastatoma Dievo Motinos statulėlė ir prasideda darbai. Nepraėjus nė pusmečiui, statomo vienuolyno koplyčioje įvyksta pirmosios Mišios. Taip atsiranda vienas didžiausių pasaulyje vienuolynų Niepokalianovas. Bet tėvas Kolbė nerimsta ir vis plečia savo veiklą. Leidybos centras, spaustuvė, vienuolynas, pasauliečių draugija – jam to nepakanka.

Misijos

1930 m. tėvas Maksimilijonas su keturiais broliais pranciškonais išvyksta į Japoniją. Kelionė trunka du mėnesius.

Jau po mėnesio pasirodo *Rycerz Nepokolanej* („Riteris“) japonų kalba *Seibo no Kishi*. Praėjus metams tėvas Kolbė netoli Nagasakio nuperka 4 ha sklypą konventui statyti. Jį pavadina *Mugenzai no Sono* – „Nekaltai Pradėtosios sodas“. Tuo pat laiku organizuoja panašias statybas Kinijoje ir Indijoje. Misijose tėvas Maksimilijonas Marija Kolbė išbūna 6 metus ir sugrįžta į Lenkiją, savąjį Niepokalianovą.

Netrukus jis išrenkamas gvardijonu. Plečia leidybą, stato bažnyčią, elektrinę ir planuoja steigti radijo stotį. Jį sužavėjo japonai trumpabangininkai, ir tėvas Kolbė jau galvoja apie katalikiškų radijo stočių tinklą. Tai jis įgyvendins. Po kanonizacijos bus paskelbtas ne tik žiniasklaidos, bet radijo mėgėjų trumpabangininkų patronu.

II pasaulinis karas

Prasidėjus karui, vienuoliai iš Niepokalianovo išsivažinėjo. Iš 600 liko tik 40. 1939-ųjų rugsėjį tėvą Maksimilijoną vokiečiai suima. Po trijų mėnesių jis paleidžiamas. Per tą laiką vokiečiai iš Niepokalianovo išveža spaustuves ir kitus įrenginius, netgi statybines medžiagas. M. Kolbė skubiai organizuoja prieglobstį nukentėjusiems nuo karo, įsteigia lentpjūvę, kalvę. Įrengia dirbtuves, kur persiuvami drabužiai, taisomi dviračiai, laikrodžiai, avalynė. Įkuriamas sanitarinis punktas ir kiti socialiniai padaliniai. Tuo pat metu vyksta nuolatinė Švenčiausiojo Sakramento adoracija, stengiamasi atkurti spaudą.

Deja, 1941-aisiais tėvas Maksimilijonas ir keturi artimiausi jo bendradarbiai suimami ir išvežami į Osvencimą. Dabar jis ne katalikų kunigas pranciškonas Maksimilijonas Marija Kolbė, o kalinys Nr. 16670.

Osvencimas

Ligotas, džiovininkas be vieno plaučio, tėvas Kolbė kantriai neša savo naštą. Dirba ir meldžiasi, savo malda traukdamas Dievop kitus kalinius. Taip praeina labai sunkūs pusantrų metų. Jis kalio XIV bloke, iš kurio pabėga vienas kalinys. Konc-lagerio komendantas už bausmę atrenka 10 kalinių, pasmerkdamas juos bado pražūčiai vadinamajame mirties bloke. Į dešimtuką patenka Pranciškus Gajovničekas, daugia-vaikis tėvas. Matydamas jo neveltį, skausmą ir prašymus: „Nepalikite mano vaikų našlaičiais!“, M. Kolbė pasisiūlo numirti už jį. Naciai neprieštarauja.

Bunkeryje kartu su kitais pasmerktaisiais jis meldėsi ir giedojo, aukodamas savo kančias bei gyvybę Viešpačiui. Visi jau mirė, o kalinys Nr. 16670 vis dar buvo

gyvas. Po 12 dienų jam buvo padaryta nuodų (fenolio) injekcija. Kitą dieną jo kūną sudegino krematoriume, o pelenus, kaip buvo įprasta, išbarstė. Jo kančia truko ilgiausiai. Pergyveno daug stipresnius ir sveikesnius pasmerk-tuosius, tik tada budeliai jį pribaižė nuodais...

Savo brolių pranciškonų apsuptyje. Apie 1937 m.

Nekaltai Pradėtoji uždėjo jam antrąją, raudoną kančios karūną, kurią pats buvo pasirinkęs paauglystėje.

O jo išgelbėtas Pranciškus Gajovničekas mirė sulaukęs 95-erių, praėjus 53 metams po tėvo Kolbės mirties.

Dabar

Mergelės Marijos kultą platinantis kunigų ir pasauliečių judėjimas – Nekaltai Pradėtosios riteriai – veikia ir mūsų

laikais. Taip pat gyvuoja ir stambiausi M. Kolbės įkurti centrai. Vienas iš jų yra Niepokalianovas Lenkijoje, antrasis Japonijoje, prie Nagasakio. Pastarasis stebuklingai išliko nepaliestas, o nuo amerikiečių numestos atominės bombos žuvo visas Nagasakio miestas.

1971 m. tėvas Maksimilijonas Marija Kolbė popiežiaus Pauliaus VI buvo beatifikuotas palaimintuoju. 1982-aisiais Jonas Paulius II kanonizavo jį šventuoju kankiniu.

Šv. Maksimilijonas Marija Kolbė yra kraujo donorų, narkomanų, žurnalistų, kalinių, trumpabangininkų ir judėjimo „Už gyvybę“ globėjas.

P. S. Pranciškonais tapo abu tėvo Maksimilijono broliai, o vėliau ir tėvai.

Vanda IBIANSKA

Vakarinė šv. M. Kolbės malda

Pats Kristus jus ganytojais paskyrė
Ir patikėjo jums visas avis,
Kad nenuklystų jos į gūdžią girią,
Kur pasislėpus tyko pražūtis.

Sunku ganyti tą didžiulę bandą
Ir vesti ją tikros tiesos keliu,
Kada aplink vilkai dantis galanda
Ir kelyje tiek daug duobių gilių.

Jūs rūpinotės jų dvasia ir kūnu,
Stovėdami Bažnyčios priešaky,
Ir sielvartavot, kai avis pražūna,
Kai pasiglemžia ją naktis niūki.

Tegul Aukščiausias tiems stiprybės duoda,
Kur dirvon beria išminties grūdų,
Kad po nakties, po darganų, po gruodo
Išaugtų sėkla, laistoma maldų.

Didi garbė Švenčiausiajai Trejybei,
Valdovei žemės ir dangaus žvaigždžių!
Te jos neišmatuojamai didybei
Per amžius plauks giesmė iš mūsų širdžių!

Savanorystės kultūra pasaulyje ir Lietuvoje

Janina KUKAUSKIENĖ,
Lietuvos „Caritas“ generalinio direktoriaus pavaduotoja

Labdaringa ir filantropinė veikla – vargšų rėmimas ir globa, negražinama pagalba kitiems ir atitinkama visuomeninė laikysena kaip organizuota sistema pradėjo formuotis krikščionybės laikais. Artimo meilė, užuojauta vargšams, neteisybė jų atžvilgiu sukėlė daug ankstyvų savanoriškų iniciatyvų įvairiuose kraštuose.

Pirmosios socialinės savanoriškos tarnybos daugelyje šalių buvo paskatintos Bažnyčios. XVII ir XVIII a. Prancūzijoje ir Britanijoje vyko socialiniai pertvarkymai bei humanitariniai judėjimai. Radosi įvairių savanoriškos veiklos formų: pagalba sergantiems maru ir cholera, praradusiems pastogę po stichinių nelaimių, našlių šelpimas ir pan. XVII a. pradžioje visokeriopai padėti nuskriaustiems savo aplinkos aukštuomenė bei kunigus įtraukė ir šv. Vincentas Paulietis. Savanorystės svarbą šiandieniam pasauliui išklė popiežius Benediktas XVI enciklikoje *Deus caritas est*.

Spartėjanti urbanizacija sukėlė kitokių socialinių bėdų ir dar labiau pagausino skurstančių šeimų Europoje. Tai paskatino naują savanoriškų darbu grindžiamą iniciatyvų bangą. Tuo rėmėsi ir XX a. pradžioje pradėjusio kurtis katalikiškojo *Caritas* bendrijų tinklo socialinė pastoracijos veikla.

Savanorystė Caritas organizacijoje

Dabar Lietuvos *Carite* darbuojasi 2,5 tūkst. savanorių. Iš jų net 98 proc. – moterys. Mūsų šalyje tai bene vienintelė organizacija, turinti tiek daug savanorių. Kita vertus, jie, veikdami visame krašte, tesudaro vos 0,08 proc. Lietuvos gyventojų, tad ir savanorystės mastas palyginti su kitomis Europos Sąjungos šalimis atrodo simboliškas. Vis dėlto jau pastebime padidėjusį jaunimo įsitraukimą į šią veiklą. Ateiti į *Caritą* dažnai paskatina stu-

dentų socialinė praktika arba draugų pavyzdys, *Caritas* kvietimai universitetuose. Susipažinę su organizacija, vėliau studentai suranda, ką veikti, ir pasilieka.

Savanoris dovanoja kitiems savo asmenį: vertybes, atvirumą, nusiteikimą, įgūdžius ir pan. Jis apsisprendžia dėl laiko, kurį gali skirti, ir atsakomybės, kurią gali prisiimti, pagal savo išgales. Patraukli atrodo galimybė pasirinkti ir apsispręsti. Drąsą ir ryžtą pagelbėti kitiems neretai lydi ir smalsumas. Apskritai savanorystė – tai puikus būdas pažinti ir išbandyti save įvairiomis aplinkybėmis ir padėti tiems, kuriems to akivaizdžiai reikia. Galimybė iš tikro prisiliesti prie vargo ištikto žmogaus suteikia ypatingą prasmę ir vertę. Tačiau jaunimą labiau traukia trumpalaikė veikla, skirta konkrečiam darbui atlikti.

Vidutinio ir brandaus amžiaus savanoriai, kurių Lietuvos *Caritas* priskaičiuoja apie 70 proc., dažniau remiasi vertybėmis. Esminis jų postūmis būna altruizmas. Dauguma ateina vedami krikščioniškų nuostatų, skatinančių paklusti meilės vieni kitiems įsakymui. Tikejimo įkvėptas žmogus prisiima atsakomybę ne tik už save, bet ir už šalia esantį. Iš krikščioniškos meilės kitam visi vyresniosios kartos *Caritas* sava-

noriai dirba tiek, kiek prireikia, dažno nelepina darbo sąlygos. Tačiau kiekvienas, paklaustas apie šios veiklos motyvus, įvardija aukojimosi, pagalbos kitam sąlytį su jų esybe, šeimos tradicijas ar religinius įsitikinimus.

Už dyką dirba tik keistuoliai?

Savanoriai pas mus neretai laikomi keistuoliais. Negi jiems neužtenka darbo, šeimos?! Savanoriai vis dar stokoja pagarbos ir pripažinimo, ir tai labiausiai stabdo šios veiklos plėtrą Lietuvoje. Tai, kaip, kokiomis priemonėmis skleisti savanorystės naudingumą ir „apsimokėjimo“ idėją, kaip paskatinti žmones?

Nevyriausybiniame sektoriuje, taip pat ir *Caritas* organizacijoje, savanoriai dažnai atstoja apmokamą darbuotoją. Jiems tenka didelis krūvis, kyla pavojus pervargti arba perdegti. Todėl organizacijos, dirbančios su savanoriais, turėtų dėmesingiau juos mokyti, palaikyti, kai jie padeda klientams, ir nuolat šį procesą aptarti bei vertinti. Svarbu atskleisti tokio darbo prasmę ir būsimą rezultatą. Organizacija taip pat turi garantuoti savanorio įtraukimą į profesionalių darbuotojų komandą ir galimybę neformaliai arba formaliai mokytis.

Kita vertus, naujai atėjusiam talkininkui galima daug pasiūlyti, bet jeigu

Algirdo Kazlos nuotrauka

nebus vidinės motyvacijos, savanorystė neduos naudos nei jam pačiam, nei juo labiau šios pagalbos gavėjui. *Caritas* organizacijoje savanorystė yra pagrindas, iš kurio išauga įvairios socialinės tarnybos atmainos. Tikrosios vertybės, tikėjimas artimo meile skatina tokiai veiklai, o *Caritas* misija ir savanorių palaikymas padeda ją įgyvendinti.

Mūsų orumas

Antanas GAILIUS

Prieš kokius trejus metus Vilniuje veikianti Konrado Adenauerio fondo atstovybė išleido ploną knygėlę ne itin reklamiška antrašte „Centre – žmogaus orumas“. Prie tos knygėlės gavau ir pats prikišti pirštus, mat buvau paprašytas ją išversti iš vokiečių kalbos. Šios knygėlės paantraštė sako, kad joje kalbama apie krikščioniškąją atsakomybę grindžiamą politinę veiklą, apie krikščioniškąją etiką kaip orientavimosi priemonę. Turint galvoje, kad Lietuvoje, kaip akivaizdžiai regime, bemaž nėra politinės veiklos, kuri nemėgintų bent dėtis labai krikščioniška, galėtumei tikėtis, kad ši knygėlė taps vos ne visų mūsų politikų pamatiniu veiklos vadovėliu. Bet išėjo ne taip. Jau per jos pristatymą Seime visai netikėtai gavau susiginčyti su aukštu tuomet dar tik konservatorių politiku dėl pačios pamatinės sąvokos – dėl to žmogaus orumo. Glaustai kalbant, politikas teigė, kad nėra jokio prigimtinio žmogaus orumo, kad orumas yra nusipelnomas. Tas ginčas mane gerokai nustebino ir privertė rimtai susimąstyti. Juo labiau, kad po gero pusmečio tas pats politikas, atsitiktinai mudviem susitikus, džiugiai man pranešė, kad, konservatoriams jungiantis į vieną partiją su krikščionimis demokratais, pavykę ir krikdemus įtikinti, jog prigimtinis žmogaus orumas neegzistuoja.

Nebūčiau jums taip išsamiai šios istorijos pasakojęs, jeigu ji man neatrodytų gana šiurpokai atspindinti mūsų gyvenimo esmę. Ir ne tik politikos, kuri, kad ir labai mums tas kartais nepatinka, vis tiek yra daugiau ar mažiau teisingas mūsų visuomenės veidrodis. Man regisi, kad anaip tol ne tik valdžios žmonės, bet ir mes patys esame linkę manyti, kad vertingas žmogus tik tas, kuris yra ko nors pasiekęs, kuris turtingas, kuris iškopė į valdžios ar kokį kitą elitą, blogiausiu atveju – tapo kokios nors sporto šakos čempionu. Trumpai tariant, vertingas tik sėkmingas. O mes, paprasti žmoneliai, esame nieko verti. Žinia, negalėčiau tos savo nuojaautos pagrįsti sociologinių apklausų rezultatais ar kokiais kitais vadinamaisiais „objektyviais“ argumentais. Tačiau matau labai

daug netiesioginių ženklų, kad didelė mūsų visuomenės dalis nelinkusi pripažinti nei savo, nei kitų žmonių orumo.

Pamatinio ir prigimtinio žmogaus orumo pripažinimas, be abejo, yra tikėjimo dalykas. Juk šio orumo šerdis – tai suvokimas, kad žmogus, labai iškilmingai kalbant, yra sukurtas pagal Dievo paveikslą, ir tas paveikslas yra gerbtinas kiekvienu atveju, net jeigu konkretus žmogus jį ne itin rūpestingai saugo ir leidžia jam apeiti voratinkliais. Kas tuo netiki, be abejo, turės visai kitokią žmogaus sampratą. Bet ne apie ją juk dabar kalbame. Kalbame apie tai, kad mūsų deklaruojamoje krikščionybėje kažkaip geba derėti, regis, nesuderinami dalykai. Skelbdamiesi esą krikščionys, sykiu galime pirkti kontrabandinę prekę arba vogtą benziną (nevogtas juk gali būti tikrai degalinėje, o man teko girdėti, kad yra žmonių, kurie į degalines beveik niekada neužsuka), galime ramiai žiūrėti, kaip viešai šmeižiamas ir niekinamas žmogus, gal net labai aukštas valstybės pareigūnas, o tokią savo laikyseną gebame teisinti tuo, kad kas nors kitas elgiasi dar blogiau. Nesipiktiname, greičiau manome, kad taip ir turi būti, kai Respublikos Prezidentė rodo vaikučiams savo primamąjį ir pasakoja, kad ten net labai rimti vyrai drebina kinkas, laukdami susitikimo su ja. Pagaliau, net mėginame

parduoti ir pirkti savo ir kitų orumą, sutikdami dirbti tai, kam neturėtume pritarti, bet už ką gerai ar labai gerai sumoka.

Nuo visų šių dalykų mūsų orumas neišnyksta, jis tiesiog ignoruojamas. O jį ignoruodami, kuriame visuomenę ir valstybę, kuri – bent krikščionišku požiūriu – negali būti gera, nes grindžiama ne bendryste ir solidarumu, o vilkišku troškimu išgyventi kitų sąskaita ir bet kokia kaina. Tik tada turėtume patys savęs paklausti, kam, taip gyvenę, būtina norime, kad mus oriai krikščioniškai palaidotų?

Vido Venslovaičio nuotrauka

Žmogaus orumas politikoje

Tomas VILUCKAS

Prisimindami gyvybės dovanos reikšmę neišvengiamai susiduriame su žmogaus orumo klausimu. Jei žmogiškoji gyvybė yra Kūrėjo veikimo vaisius, tuomet žmogus turėtų spindėti orumu, o šis susilauktų jam prideramos pagarbos. Ar tokiems svarstymams pakanka dėmesio šiuolaikinėje politikoje?

Dievo atvaizdas ir politika

Matyt, šitaip ar panašiai svarstė ir Žmogiškojo orumo instituto, prieš penkerius metus pradėjusio kurti *Visuotinę žmogaus orumo deklaraciją*, vadovas Benjaminas Harnwellas. Jis kovo pradžioje viešėjo Lietuvoje, o savo mintis ir Deklaraciją pristatė Vilniuje, Bažnytinio paveldo muziejuje, vykusioje konferencijoje. Joje dalyvavo ne vienas politikas, intelektualas ir aukšti dvasininkai. Verta pasakyti, kad šio katalikų tikinčiųjų organizuoto renginio dalyvis buvo ir Lietuvos Evangelikų Liuteronų Bažnyčios vyskupas dr. Mindaugas Sabutis. Tai būtų dar vienas „laiko ženklas“, patvirtinantis, kad tam tikrų grėsmių akivaizdoje krikščionys vienijasi.

Visuotinėje žmogaus orumo deklaracijoje skelbiama: „Dievo atvaizdas yra tai, ką žmogus atpažįsta savyje su tokia gilia ir baiminga pagarba, kad vadina žmogaus gyvybę šventa; būtent apie jį doris jausmas liudija tam tikras jo savybes esant neatimamas; jis yra neišdildomas kiekviename pavieniame žmogaus gyvenime nuo prasidėjimo iki natūralios mirties.“ Šios mintys turėtų būti ne tik kiekvieno krikščionio, bet ir kiekvieno politiko mąstymo pamatas, nes jos parodo, kodėl kartais politinėse kovose nedera leisti į konjunktūrinius kompromisus. Kai žmogus nevertinamas kaip Dievo atvaizdas, įvairių galios mechanizmų būna suvokiamas tik funkcionaliai ir reliatyviai. Toks požiūris itin pavojingas politinėje erdvėje, nes atveria galimybes visokiausioms manipuliacijoms – jos, viena vertus, žmogiškąją būtybę paverčia įrankiu tam

tikriems siekiams įgyvendinti, kita vertus, žmogaus laisvės ir teises dažnai apriboja tik formaliais pareiškimais.

Visuotinės žmogaus orumo deklaracijos skleidžiamos vertybės – tai gražus mėginimas šiuolaikinei demokratijai suteikti naujumo ir šviežumo, o drauge – sugrąžinti ją prie jos ištakų. Tai aktualu mūsų kraštui, kurį vis dar laikome jaunąsios demokratijos šalimi – čia dar tik klostosi politinės kultūros tradicijos. Pasibaigus minėtai konferencijai Lietuvos Respublikos Seime dabar steigiama Deklaracijos vertybes ginanti parlamentinė grupė „Už žmogaus orumą“. Veikti šiai grupei tikrai bus ką, tik norėtusi, kad viskas, kaip dažnai atsitinka, nesibaigtų iškilmingomis frazėmis, bet taptų konkrečia ir apčiuopiama veikla.

Šeima – kovos laukas

Paprasta ir amžina tiesa, kad pagarba žmogaus orumui prasideda šeimoje. Todėl būtent dėl šeimos vyksta karščiausias politinės kovos. Prisimename, kokios aistros dar visai neseniai virė visuomenėje ir parlamente svarstant bei priimant Šeimos politikos koncepciją. Tačiau netruko praėti dveji metai, kai buvo priimtas šis dokumentas, o konkrečių žingsnių tvirtinant šeimos instituciją Lietuvoje nematyti. Tai stebina, nes valdantieji Tė-

vynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD) yra viešai deklaravę, kad rūpinimasis šeimos vertybėmis šiai partijai yra prioritetas. Deja, pradėjus darbą buvo pamiršta, kad Šeimos politikos koncepcijoje, pavyzdžiui, yra numatyta įkurti Šeimos ministeriją – tiesiogiai už šeimos politiką atsakingą instituciją šalyje. Gali būti, kad TS-LKD stabdo įsipareigojimai savo liberaliesiems partneriams koalicijoje, bet tuomet kyla klausimų dėl vertybinių pasirinkimų politikoje. Juk ir tarptautinėje auditorijoje būtent šeimos politikos plėtojimu Lie-

Dainiaus Tunkėno nuotrauka

tuva jau sulaukia pagyrimų, kaip atsitiko kovo viduryje Lenkijoje vykusio 8-ajame Gniezno konvento „Šeima – Europos viltis“ forume. Jame dalyvavęs Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Rimantas Jonas Dagys kalbėjo ir apie siekiamą Nacionalinį susitarimą dėl šeimos politikos (nors pas mus to lyg ir nebesigirdi).

Klausimas, kokios vertybės lemia mūsų pasirinkimus, taps vis svarbesnis. Štai kovo pradžioje Europos žmogaus teisių teismas vienbalsiai nusprendė, kad Lenkijos valstybė diskriminavo savo pilietį Piotrą Kozaką. Kokia istorija slypi po tokia nutartimi?

Šis vyriškas beveik dešimt metų gyveno su savo partneriu T. B. Part-

neriui mirus 1998 m., kadangi nuomajamo ploto sutartis buvo pasirašyta T. B. vardu, P. Kozakas prašė valdžios perrašyti šias sutartis jam. Nors Lenkija katalikiška šalis, tačiau joje kartu gyvenantiems nesusituokusiems partneriams pripažįstamos tam tikros teisės. Vis dėlto P. Kozako prašymus valdžios institucijos atmetė, nurodydamos, kad šios teisės tos pačios lyties poroms netaikomos, o teismas pareiškė, kad valstybės Konstitucija apibrėžia santuoką tik kaip vyro ir moters sąjungą.

Skamba šokiruojamai, bet Europos žmogaus teisių teismas atmetė šį argumentą. Savo sprendimą jis motyvavo tuo, kad vedybinis gyvenimas kartu nesusituokus buvo *de facto*, ir toks gyvenimas apima ne tik heteroseksualius, bet ir tos pačios lyties žmonių santykius. Maža to, buvo nurodyta, kad Lenkijos nuostata santuoka laikyti tik vyro ir moters sąjungą diskriminuoja seksualines mažumas.

Beje, tokia pati nuostata įtvirtinta ir mūsų šalies Konstitucijoje. Vadinas, atsiradus kokiam nors pretekstui panašaus verdikto susilauktų ir Lietuva. Toks pretekstas gali rasti visai netrukus. Ko gero, jau šioje Seimo sesijoje bus svarstomas Partnerystės įstatymas – jo projekte numatyta tos pačios lyties asmenų partnerystė. Ar po Europos žmogaus teisių teismo išaiškinimo Lietuva neatsidurs panašioje padėtyje? Niekas negarantuotų, nes šis teismas partnerystę juk traktuoja kaip vedybinius santykius. Šiame kontekste būsimasis Partnerystės įstatymas taptų paprasčiausia alternatyva Šeimos politikos koncepcijai ir net spąstais tradicinės šeimos šalininkams.

Lietuvos vyskupai savo laiške Padėkos už laisvę metams rašo: „Šiandienė Lietuva, jos tarptautinė vieta, visuomenės sankloda, politika, kultūra, žmogaus teisės kyla iš krikščioniškosios Vakarų civilizacijos; todėl kiekvienas asmuo ir grupė, pasirinkdama skirtingas modernios tapatybės formas, raginama išlaikyti autentišką ryšį su krikščioniškuoju paveldu ar bent palankią pagarbą šiai tradicijai.“ Šis aktualus ganytojų raginimas – pačiu laiku. Tik suvokdama save kaip krikščioniškosios Vakarų civilizacijos dalį Lietuva liks ori, stipri valstybė.

Aš – kalinys. Ateik pas mane

Antanas SAULAITIS SJ

Vilniaus Trinapolio rekolekcijų namuose Pedagoginio universiteto katechetikos studentės naktį susistūmė lovas vieną šalia kitos didelio kambario viduryje. Kaip ir kiti susitelkimo bei tikėjimo ugdymo dienų dalyviai, jos buvo girdėjusios, kad naktį koridoriuose girdimas švelnus „šliur, šliur“, kai čia prieš šimtmečius gyvenę vienuoliai vaidenasi, apeidami savo namus ir džiaugdamiesi, kad jaunimas jų namuose randa bendruomeninio dvasinio peno. Popietinio laisvalaikio metu išeina į pusnėmis papuoštą kiemą ir pamato, ko tikėtasi – iš niekur nieko atsiradusios didelės pėdos dingsta erdvėje, nepasiekusios šaligatvio ar takelio. Tai irgi maloniųjų trinitorių globos apraiška. Nors jie nedidelio ūgio, žieminės vyžos naktį įmina įspūdingą pėdsaką.

Šios Kryžiaus karų laikais 1198 m. įsteigtos vienuolijos tikslas buvo iš saracėnų išlaisvinti krikščionis kalinius. 1694 m. ji pradėjo kurtis Antakalnyje (Viešpaties Jėzaus bažnyčia), 1704 m. Trinapolyje (Švč. Trejybės bažnyčia), istorinėje Lietuvoje turėjo devynis vienuolynus. Po 1863 m. sukilimo caras vienuolynus uždarė, paskutinis trinitorius Lietuvoje mirė 1907 m. Sovietmečiu bažnyčios ir vienuolynai apgriauti, kitaip naudoti, dabar grįžo į Vilniuje veikiančių bažnyčių ir naudojamų vienuolynų šeimyną.

Apie 1984 m. lietuvių jėzuitų namus Čikagoje pasiekė laiškas iš trinitorių provincijos centro Baltimorėje, JAV. Vienuoliai paaiškino, kad Vatikano II Susirinkimo paskatintos vienuolijos giliau ištyrinėjo savo kilmės šaknis, nes per šimtmečius ir vyrų, ir moterų vienuolijos labai supanašėjo. Trinitoriai įsteigti kaliniams išlaisvinti, tad jie ir klausė: „Bažnyčia Lietuvoje įkalinta, kaip galėtume jai padėti?“

Evangelijos buvo rašomos persekiojimo laikais. Kai Mato evangelijoje Jėzus kalba apie krikščioniškojo gyvenimo apraiškas, mini ir kalinius: „buvau<...>kalinys – atėjote pas mane“ (Mt 25, 36). Atrodytų, kad įvardijami už tikėjimą suimti asmenys, kaip ir tie, kuriuos trinitoriai iš kitatikių vergijos išpirkdavo. Tokie buvo ir caro, nacių bei sovietų kalintieji, Sibiro tremtiniai. Labai suprantama, kad reikėjo tokiems padėti ir juos aplankyti, pagelbėti sugrįžusiems įsikurti, pradėti gyvenimą iš naujo.

O tie eiliniuose kalėjimuose yra blogi žmonės, už nusikaltimus teisėtai bausti... Nors kai kuriose šalyse kalėjimai vadina mi pataisais įstaigomis, visi žino, kad galimybės pasitaisyti labai ribotos. Veikiau dar geriau išmoksta klysti, atlikę bausmę išeina

Didelės ir mažos kryžkelės

ir vėl sugrįžta. Negi teisingai nuteistus irgi reikėtų lankyti, kad būtume įskaityti tarp avių, ne tarp ožių Jėzaus palyginime?

Iš senų laikų liko neišdildomas įspūdis, kai kalinius lankančius lydi klaikus užtrenkiamų ir užrakinamų vartų bei grotų garsas. Su kaliniais kartu valgydamas visur matai vienodą juos drausminančią aprangą. Pamaldose galvoji, kokios naštos slegia jaunų ir senų kalinių širdis, kai giedame, meldžiamės, klausomės kalėjimo kapeliono žodelių?

Teksaso valstijoje, JAV, Gail Tamkutonytė McKenna kelio-liko metų dirba kapelione moterų įkalinimo įstaigoje. Kukliai iliustruotoje knygoje į rekolekcijų vakarus, maldos valandėlę, pokalbių ciklą, pasirengimą sakramentams, Šv. Rašto studijas susirenkančių nuteistųjų veidų nuotraukose nesimato. Savo naująją knygą kapelionė pavadino „Dievą rasti kalėjime“ (angl. *Finding God While Doing Time*). Nesunku suvokti, kad ir kalinės, ir tarp jų savanorišką krikščionišką tarnystę atliekančios sutinka Viešpatį Dievą toje gaudžioje visuomenėje už grotų.

Kartą kalbėjomės su dviem katalikėmis kapelionėmis, dirbančiomis Frankfurto moterų kalėjime. Čia įvairių tautybių kalinės dažniausia būna sugautos už draudžiamų prekių gabenimą per oro uostą. Daug jų katalikės, daug iš Lotynų Amerikos. Moterys nuolatinėms kapelionėms išsipasakoja daug artimiau ir atviriau, negu pasakytų retkarčiais ateinančiam kunigui per išpažintį. Prisiminėme, kaip iki XVI a. nuodėmės būdavo išpažįstamos vienam (vienuoliui ar pasauliečiui), o išrišimą atskirai duodavo kunigas.

Socialinio darbo studentai Vilniuje aplanko Kofoedo mokyklą – taip labai tinkamai pavadinta kalinių globos

draugijos būstinė prie atgaivinamos Šv. Stepono bažnyčios. Ar iš laisvės, ar iš kalėjimo atėję vyrai dieną dirba (ir uždirba), remontuoja griūvančią sodybą, bendrauja, randa knygų, palankią ausį, pagarbų elgesį su savimi, skanius šiltus pietus. Studentai pastebi, kad siūdami, kasdami ar kaldami šie vyriškiai žvilgsnį būna nuleidę, nežiūri į akis. Tai labai jautrūs susitikimai. Rengiamos mokyklos

dalyvių darbų parodos, yra butėlis iš toliau apsilankantiems šeimos nariams.

Jau ir Lietuvoje atsiranda tokių namų, kur ilgiau kalėjus prie laisvės ir atsakomybės pamažu gali priprasti. Tokioje tarpinėje įstaigoje dienotvarkės rėmai, piniginių reikalų priežiūra ir rūpestis asmeniu padeda sugrįžti į normalų gyvenimą.

Pasaulyje būna asmenų ar bendrijų, organizuojančių gimiinių keliones kaliniams lankyti. Dažnai kalinių artimieji – vargdieniai, tad tik labai retai įstengtų nuvažiuoti. O šeimos palaikymas, pripažinimas žmogumi ir brangiu asmeniu – kalinčiajam vaistai.

Spaudoje būna straipsnių apie darbdavius, kurie samdo kalinius arba vien tik kalėjusius. Kai įmonės savininkas pats būna kalinio gyvenimo patyręs, sugeba savo darbininkams padėti įprastinių pagundų išvengti ir su didėjančiu pasitikėjimu, drąsa kibtį į gyvenimą. Čia tokia jautri ir veiksminga tarnyba, kaip Anoniminių alkoholikų globėjai iš savo pačių tarpo.

Žmonės ir krikščionys savaime šoka padėti pakliuvusiems į bėdą dėl ligos, bado, karų, tremties, nelaimių ir klaidų. Jie, kaip ir kaliniai, yra prikalti prie kryžiaus ir laukia Prisikėlimo, tų Kristaus siunčiamos Šventosios Dvasios dovanų, kurios leidžia imtis gyvenimo ir siekti jo pilnatvės.

Gedo Malinausko nuotrauka

C. S. Lewis. APSTULBINTAS DŽIAUGSMO

Iš anglų kalbos vertė Rasa Drazdauskienė

K. S. Luisas (C. S. Lewis, 1898–1963) – žymus XX a. mąstytojas ir rašytojas. Autobiografinėje knygoje „Apstulbintas Džiaugsmo“ jis rašo apie savo vaikystę ir paauglystę, jų įtaką patirtai dvasinei krizei ir tapimui ateistu bei grįžimą į krikščionybę. „1929 m. prisipažinau nugalėtas, sutikau su tuo, kad Dievas yra Dievas, ir suklupau melstis: tą vakarą buvau galbūt labiausiai nusiminęs ir užsispyręs Anglijos konvertitas“, – rašė K. S. Luisas. Ar ši istorija bus svarbi kitiems, priklausys nuo to, kiek jiems yra tekę išgyventi tai, ką autorius vadina „Džiaugsmu“.

„Knygą galima skaityti dviem lygmenimis – kaip paprastą autobiografiją arba kaip savotišką dvasios gyvenimo trilerį, detektyvą, kuriame ieškoma įkalčių ir motyvų, paskatinusių sugrįžti prie vaikystėje prarastos krikščionybės“ *Sunday Times*.

KATALIKŲ
PASAULIO
LEIDINIAI

Kas yra mūsų artimas?

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Vyskupo K. Paltaroko parengtas „Trumpas katalikų katekizmas“ teigia: „Mūsų artimas yra kiekvienas žmogus“ (II, 91). Paprasta ir aišku! Kiekvieną žmogų reikia gerbti bei mylėti („caritas“) ir iš kiekvieno reikia tikėtis pagarbos bei meilės („caritas“). O ką apie tai sako Katalikų Bažnyčios katekizmas (KBK)? Čia visai nėra „artimo“ apibrėžimo (neįtikėtina, bet tikrai!).

Vis dėlto yra vienas tekstas, kuris ne tik išgelbėtų pagrindinio šiandienos katalikų katekizmo „reputaciją“, bet, ir tai svarbiausia, artimo temą atskleistų visiškai kitoje perspektyvoje. KBK (2212) vardijami įvairūs visuomeniniai santykiai ir prieinama prie išvados: *Artimas nėra tik „individas“ žmonių kolektyve, bet būtent „tas“ asmuo, kuris dėl savo žinomų kilmės yra vertas ypatingo dėmesio ir pagarbos*. Taigi, artimas yra ne eilinis žmogelis tarp kitų, bet savitas ir nepakartojamas Žmogus. 1997 m. paskelbtas norminis KBK leidimas parašytas lotynų kalba, todėl šis tekstas galėtų būti verčiamas ir kitaip: *artimas nėra bet kuris žmonių visuomenės „individas“ (proximus non est aliquod „individuum“ humanae consortionis), o būtent „tas“, kuris ... susilaukė ypatingo dėmesio ir pagarbos (ipse est „aliquis“ qui ... attentionem et observantiam meretur singulares; nr. 2212)*. Kitaip tariant, artimas yra tas, kuriam reikia ištieti pagalbą ranką.

O ką šiuo klausimu mano Jėzus Kristus? Atsakydami panagrinėkime du evangelijų tekstus: Mt 5, 43–44 ir Lk 10, 25–37. Pirmasis yra *Kalno pamokslo* fragmentas (žr. Mt 5–7 sk.). Šio pamokslo metu Jėzus paskelbė palaiminimus (žr. 5, 1–12) ir išmokė Tėve mūsų maldos (žr. 6, 9–13). Čia taip pat nuskambėjo šešios garsiosios antitezės (žr. 5, 27–48). Viena iš jų skirta artimo meilės temai: *Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: Mylėk savo artimą ir nekęsk priešo. O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus* (5, 43–44). Jau Senasis Testamentas

(žr. Kun 19, 18) įsakydavo mylėti artimą, kuris paprastai būdavo tapatinamas su tautiečiais, geriausiu atveju – su svetimtaučiais, gyvenančiais drauge su Išrinktąja tauta (žr. Iš 11, 2). Po Babilonijos tremties (587–539 m. pr. Kr.) artimo sąvoka apimdavo ir prozelitus (atsivertusius į judaizmą). Senajame Testamente nėra įsakymo neapkęsti

nimą (žr. Lk 10, 25–28). Tai nebuvo rimtas klausimas. Mokytojas, žinodamas atsakymą, norėjo tikrai išbandyti Jėzų. Kristus atsako puikiai (*summa cum laude*). Tada sugėdintas mokytojas teisindamasis paklausė: *O kas gi mano artimas?* Šis klausimas jau buvo tikras (anot A. Maceinos, tikroji žmogiškojo mąstymo riba). I a. pirmojoje pusėje judaizmas dėl jo neturėjo vieningos nuomonės. Jėzus atsakydamas (K. Paltaroko katekizmas jam buvo neprieinamas) papasakojo prasmingą palyginimą apie plėšikų sumuštą ir apiplėštą žydą, kuriam nepadėjo nei kunigas, nei

Palyginimas apie gerąjį samarietį. Miniatiūra iš Rosano Evangelijų knygos. Italija, VI a.

priešų. Taigi *nekęsk priešą* paprasčiausiai reiškia: tu gali neapkęsti savo priešo. Jėzaus Kristaus atėjimas viską pakeičia. Tikrasis Jėzaus mokinys yra įpareigojamas netgi priešą laikyti savo artimu. XX a. antrojoje pusėje buvo teigiama Jėzų buvus kumraniečiu. Šeštoji antitezė tai paneigia. Kumraniečiams artimas buvo tikrai savos bendruomenės narys, tad Kristaus altruistinė perspektyva jiems buvo svetima.

Antrasis tekstas – Lk 10, 29–37 – neturi paralelių kitose kanoninėse evangelijose. Paprastai jis yra vadinamas *Palyginimu apie gailestingąjį samarietį*. Jėzus Kristus vieno Įstatymo mokytojo buvo paklaustas, ką reikėtų daryti norint laimėti amžinąjį gyve-

levitas (taigi artimas artimui), o padėjo svetimtautis samarietis. Aišku, galutinė išvada – tas sužeistas pakeleivis esame mes, o gailestingasis samarietis – Jėzus. Tačiau svarbiausia – tikroji pasakojimo kulminacija – yra palyginimo pabaigoje. Pokalbio pradžioje paklaustas, Jėzus pabaigoje pats užduoda klausimą ir laukia atsakymo (Jėzus tikras pedagogas): *Kas iš šių trijų tau atrodo buvęs artimas patekusiam į plėšikų rankas?* Įstatymo mokytojas atsakė: *Tas, kuris parodė jam gailestingumą*. Taigi artimas, anot Jėzaus Kristaus, nėra kiekvienas žmogus, gyvenantis šalia mūsų savo įprastinį kasdienį gyvenimą, bet tas ir tik tas, kas sugeba *būti su kitu ir kitam...*

Pagarba ir savigarba

Zita VASILIAUSKAITĖ

Kas šiandien išdrįstų teigti, kad mūsų tarpasmeniniai santykiai yra pagrįsti pagarba kitam? Tikriausiai – neatsirastų nė vieno, nes kasdienybės patirtis rodo, kad santykiai tarp žmonių nėra pakankamai pagarbūs – ir tai labai švelniai kalbant. Neseniai buvau „įvykio“ liudytoja. Aną dieną pasnigus, Kauno senamiesčio pagrindine gatve ėjęs vidutinio amžiaus elegantiškas vyriškis paslydo ir... parkrito. Ir koks kraupus juokas pasigirdo už kokių dešimties metrų. Atsisukau – kvatojo du jaunuoliai ir mergina, vilkintys prestižinės gimnazijos uniformas, kokių 17–18 m. amžiaus. Ne paaugliai. Ką jau kalbėti apie priėjimą prie parkritusio ir pagalbą jam. Nugara perbėgo šiurpulys. Panašių situacijų kasdienybėje gausu. Ir nepasakys: žmonės, gerbkite kitą ir save. Nesupras, tik užriaumos, kad nesikabinėtumėte. Kodėl taip menksta pagarba tarpusavio santykiuose? Pažvelkime įdėmiau.

„Ar tu gerbi save?“

Atrodytų suprantama, kad žmogus, nemokantis skaityti, skaityti ir negali. O nemokantis užsienio kalbos nesupranta, kas sakoma ar rašoma ta kalba. Tačiau kasdienybėje dėl to, kas atrodytų akivaizdu, retai susimąstome. Maža to, įsivaizduojame, kad nors yra dalykų, kurių nemokame, tai nekliudo mums visavertiškai gyventi. Kartais manome, kad jų išmokstame savaime, be specialių mus ugdančiųjų ar savo pačių pastangų. Taip neretai būna, kai žmogus vertina savo asmenines savybes. Jei dešimties pirmų sutiktųjų gatvėje paklaustumė: „Ar tu gerbi save?“, tikriausiai numanote, kad retai išgirstume neigiamą atsakymą. Vadinasi, šioje srityje yra tam tikros painiavos: pats žmogus mano, kad jis gerbia save, o ar taip yra iš tikrųjų, psichologijos požiūriu, dar klausimas. Ir ne toks asmeniškai, kaip atrodytų iš pirmo žvilgsnio. Mat savigarbą klaidingai suprantantis žmogus, bendraudamas su kitais, juos veikia, o kartais net žeidžia. Negerbiantis savęs asmuo nesugebės gerbti ir kito, kaip ir nesuprantantis užsienio kalbos nesusikalbės su kitu. Taigi jei norime, kad žmogus gerbtų kitą, pirmiausia turime išmokyti jį gerbti save, tiksliau – padėti jam išsiugdyti savigarbą.

Psichologijoje asmens savigarbą yra suprantama kaip pagarbą sau pačiam, teigiamas savęs (pirmiausia – asmeninių savybių) ir savo gyvenimo (santykių su kitais, savo pasiekimų ir t. t.) vertinimas. Savigarbą yra vienas iš esminių žmogaus brandumo ir psichinės sveikatos požymių. Ji pradeda formuotis ankstyvoje vaikystėje ir labiausiai priklauso nuo to, ar tada buvo patenkintas vaiko savigarbos poreikis. Jei buvo atsižvelgiama į jo poreikius – ne tik fiziologinius, bet ir psichologinius, jis jautėsi artimųjų mylimas ir svarbus, jam buvo skiriama užtektingai laiko ir dėmesio, jo, augančio, savigarbą bręš ir tvirtės. Tačiau

jei vaikas buvo tėvų smerkiamas ir žeminamas už menkiausias nesėkmes ar klaidas, jis ne tik neišmoks gerbti savęs, bet ir išmoks negerbti kitų. Iš ko išmoks? Iš savo artimųjų, kurie taip su juo elgėsi.

Kai kurie tėvai linkę ignoruoti šeimos svarbą vaiko ugdymui ir mano, kad namuose, ypač kai nemato aplinkiniai, galima elgtis bet kaip, o kiti – darželio auklėtojos, mokytojai išmokys vaiką visko, ko jam reikės gyvenime. Tačiau vaikai pirmiausia mokosi savigarbos, pagarbos kitam iš tėvų, iš savosios šeimos bendravimo.

Šiuolaikinėje psichologijoje teigiama, kad žmogaus sėkmė ir laimė yra tiesiogiai susijusi su jo savigarbos laipsniu. Kuo aukštesnė žmogaus savigarbą, tuo aukštesnių tikslų jis sieks, ir atvirkščiai – negerbiantis savęs, savo savybių, bus linkęs tenkintis tik tuo, ką galės pasiekti be didesnių pastangų. Tokio žmogaus laukia nusivylimas gyvenimu ir savimi, nes jis vis tiek jausis neįgyvendinęs tikrųjų savo galimybių. Nemažai tokių nusivylusių savimi žmonių kreipiasi psichologinės pagalbos, bet pagelbėti jiems būna labai sunku, nes laikas, kada turėjo „užderėti“ savigarbą, jau būna praėjęs.

Aukštos savigarbos poreikis

Turėti aukštą savigarbą – vienas iš svarbiausių žmogaus psichologinių poreikių. Tačiau jo turinys gali būti labai skirtingas. Tai liudija ir gyvenime kartais susiklostančios tikrai kurioziškos aplinkybės. Juk žmogus siekia save gerai vertinti toje gyvenimo srityje, kuri jam svarbiausia. Būtent čia pirmiausia norisi būti „aukštumoje“ tiek savo, tiek ir aplinkinių akyse. Štai sumaterialėjusiam asmeniui vienintelis sėkmės ir savigarbos kriterijus – užgyvento turto gausa, intelektualui – plati erudicija, pažinimo ir gyvenimo esmės supratimo gylys. Tai priklauso nuo asmens vertybių, kurios ugdomos ir formuojasi vaikystėje, kai svarbiausią vaidmenį vėl vaidi-

na šeima – artimiausia vaiko aplinka. Deja, šiandien neretai pasitaiko, kad ją dėl tėvų užimtumo, nesupratingumo ar tiesiog abejingumo keičia televizorius, kompiuteris arba gatvės draugai. Taigi žmonių vertybės darosi labai įvairios. Ir toli gražu ne kiekvienas gali pasigirti ištis dideliais pasiekimais jam rūpimoje srityje. Tuomet žmogus pasuka vienu iš dažniausiai pasitaikančių kelių:

1) pasispauti ir apsiginklavus kantrybe bei atkaklumu siekti tų aukštumų, kurios patenkintų (tai nepopuliariu, nes reikalauja daug pastangų ir laiko);

2) meluoti aplinkiniams ir simuliuoti sėkmę (tai nepatikima, nes, kaip žinia, melo kojos trumpos);

3) meluoti sau ir įtikėjus šiuo melu įtikinti aplinkinius. Kitaip sakant – pasiduoti saviapgaulės virusui.

Saviapgaulės virusas

XX a. pirmojoje pusėje psichoanalizės kūrėjas Z. Froidas žmogaus psichikoje atskleidė 3 sąmoningumo lygius: *nesąmoningą* (čia esama informacija žmogaus suvokimui neprieinama), *pasąmoningą* (būtent ten žmogus išstumia visą sau nepatinkančią ar nenorimą informaciją pirmiausia apie save patį ar savo artimuosius) ir *sąmoningą* (šio lygmens informaciją aiškiai suvokiame). Neigiamas savęs vertinimas dažniausiai ir būna išstumiamas į pasąmonę, ir žmogus jaučiasi beveik taip, lyg tos informacijos iš viso nebūtų. Tai daroma įvairiais būdais. Jie psichologijoje vadinami gynybiniais mechanizmais (terminas gana tikslus, nes taip žmogus ginasi nuo menko savęs vertinimo ir žemos savivarbos). Šie mechanizmai yra pasąmoningi, todėl nėra labai lengvai atpažįstami. Jie leidžia žmogui jaustis neblogai, nes, kaip minėjome, taip jis apsigina nuo nepageidaujamos informacijos, tad ir jų atpažinti visai nenori. Paminėsime kelis tokių psichinės gynybos mechanizmų pavyzdžius.

► **Racionalizacija.** Žmogus siekia pateisinti jį ištikusią nesėkmę jam priimtiniu būdu. Štai gabus, bet pritingintis mokinys teisinasi, kad jam prastus pažymius mokytojas rašo todėl, kad jo nemėgsta (kalbame apie tuos atvejus, kai mokytojas tikrai nėra užsisėdęs). Kartais žmogus būna linkęs tiesiog nuvertinti savo nesėkmę arba aplinkybes. Čia prisiminkime pasakėčią apie lapę, labai norėjusią, bet taip ir nepasiekusią aukščiau kabančių vynuogių ir galiausiai nusprendusią, kad jos vis tiek yra neprinokusios.

► **Neigimas.** Šiuo atveju žmogus tiesiog elgiasi taip, lyg neigiamos informacijos iš viso nebūtų. Štai žmona „netikėtai“ sužino, kad daugelį metų vyras ją apgaudinėja su kita moterimi. Ji jaučiasi sukrėsta ir kreipiasi psichologinės pagalbos. Pasirodo, kad visus tuos metus vyras savaitgaliais ir per atostogas „dirbdavo“. Paklausta, ar

tai jai neatrodė įtartina, nuoširdžiausiai atsako, kad ji visiškai vyru pasitikėjo ir net negalėjo pagalvoti apie neištikimybę. Taigi, jei būtų suabejojusi vyro „versiją“, tai būtų reiškę, jog šeimyninis gyvenimas „nebe aukštumoje“, ir labai pakenkę jos savigarbai.

► **Projekcija.** Žmogus nesąmoningai savo mintis ir jausmus priskiria kitam arba kitiems, pats lyg ir likdamas nepriekaištingas. Toks asmuo dažnai kaltina kitus pavydu, veidmainiškumu ar kitomis neigiamomis savybėmis, kurios būdingos jam pačiam, bet tai pripažindamas labai pakenktų savo savigarbai.

Vido Venslovaičio nuotrauka

► **Pakeitimas.** Šiuo atveju neigiami jausmai vieno asmens atžvilgiu (paprastai fiziškai stipresnio ar užimančio aukštesnes pareigas) yra nukreipiami silpnesnio žmogaus pusėn. Ar pastebėjote, kaip griežtai ir piktai vaikai auklėjami tose šeimose, kuriose tėvai nesutaria tarpusavyje ir yra nepatenkinti savo šeimyniniu gyvenimu?

Ar verta pasiduoti saviapgaulės virusui? Be abejo – ne. Šiuo virusu užsikrėtęs žmogus savo jėgas ir laiką eikvoja ne tam, kad siektų tikros sėkmės, bet kad pabėgtų nuo nesėkmės išgyvenimo. Kad ir kokia stipri būtų asmens psichinė gynyba, toks elgesys ir gyvenimas neteikia jam tikro pasitenkinimo ir džiaugsmo. Kartkartėmis širdis sako jam, kad tai ne tas gyvenimas, kurio troško. Tai liūdi ir piktina, nes jis jaučiasi nesugebantis pasiekti to, kas jam iš tiesų svarbiausia. Vadinasi, jis kaip ir neturi už ką savęs gerbti. Tada ir kiti žmonės yra tiktai jo nesėkmingo gyvenimo liudininkai ir fonas, ne daugiau.

O save ir savo gyvenimą gerbiantis žmogus, nors išgyvena ir sunkių laikotarpių bei juos lydinčių nerimo ar skausmo, dažniau patiria nuoširdų pasitenkinimą ir džiaugsmą, nes jaučia, kad siekia to, kas jam iš tiesų svarbu. Kitaip sakant – jaučia, kad gyvena savo gyvenimą, tą, kuris jam dovanotas vienintelį kartą. Iš šio suvokimo jo širdyje kyla dėkingumas ir pagarba ne tik patiems artimiausiems, bet ir visiems sutiktiems žmonėms. Juk gyvenimas – tai vieta, kurioje visada esame tarp žmonių, o santykis su jais randasi iš santykio su savimi.

Atrasti artimą šeimoje

Apie ką kalbamasi šeimų susitikimuose? Gal dalijamasi didžiausiu galvos skausmu – atžalų auklėjimu ar drauge mėginama nuvyti krizės baubus? O kuo dalijasi krikščioniškos šeimos? Aišku, visu tuo, kas pasakyta, nes jos gyvena tą patį gyvenimą, jame lygiai tiek pat rūpesčių ir džiaugsmų. Todėl kai kelios jų suskato pasišnekėti apie savo tapatybę, pagalvojome, kad galbūt ir Jums, mieli skaitytojai, bus įdomu. Juk pasidalytoje patirtyje kaip veidrodyje atsispindime ir mes patys, o bendrystės pojūtis labai padeda kelyje, kurio pradžioje ištarta priesaika „visą gyvenimą... mylėsiu“ tikrovėje tampa ne vien tik žodžiais.

Šeima – nediskutuotinas gėris, bet...

Jau pokalbio pradžioje buvo aišku, kad šeima šiems žmonėms, kaip ir pirmajam pašnekovui Antanui, pasidalijusiam savo gyvenimo istorija, yra neabejotina vertybė ir nediskutuotinas gėris. „Visada prisimenu žymaus žmogaus pasakymą, jog jeigu nori, kad tavo jūreiviai išmokyti statyti laivą, kuris skroستų vandenyno bangas, visų pirma turi išmokyti juos mylėti tą vandenyno platybę ir didybę. Būtent todėl noriu kalbėti apie šeimos, santuokos didybę ir grožį“, – sakė beveik penkis santuokos dešimtmečius skaičiuojantis vyras. „Aš nemoku teoriškai kalbėti apie santuoką ir apibrėžti jos sąvokomis ar teorijomis. Todėl kalbėsiu apie savo patirtį. Mes susituokę 45 metus, mums gimė 7 vaikai, laukiame 21 anūko. Kaip matote,

Tačiau šis pasigėrėtinas šeimos gyvenimo siekinys arba „rezultatas“ nereiškia, jog krikščioniška šeima yra užliūliuota savo „didybės ir grožio“, nereiškia, kad jai sunkumų nebelieka. Taip nėra, ir tai gerai. Juk anksčiau ar vėliau kiekvienas sąmoningas žmogus stabteli iš naujo pagalvoti, kaip, kodėl, su kuo ir kam jis gyvena. Tai dar labiau galioja ir krikščioniškai šeimai. Jai kasdienybėje taip pat neretai prireikia refleksijos ir pastangų, kad šios „didybės ir grožio“ nepaleistų iš akių.

Sunkumai nebūtinai išskiria

Neretai pasitaiko, kad gyvenimo sunkumai, užuot paskatinę suremti pečius, šeimos narius atitolina. Net ir buities menkniekiai, jau nekalbant apie didesnius neprieklius ar vargus, šeimų kasdienybėje dažnai įžiebja nesantarvę, o kai kada – netgi skyrybas.

Dėl to pribloškia Antano žmonos Sofijos pasakojimas apie sunkiausią, kaip ji pavadina, „gyvenimo momentą“, iš tiesų užsitęsusių dvejus metus ir pasibaigusį tragiškai. Mirtina vaikų liga – kas prilygtų šiam tėvų skausmui? Kaip jį išgyveno ši pora? „Būdamas 17 metų mūsų sūnus Andrejus susirgo vėžiu ir mirė po dvejų metų. Kai supratau, kad sūnus ser-

ga, iš karto nuėjome pas mūsų draugą kunigą į parapiją ir nusprendėme kartu eiti ligos keliu. Šioje istorijoje pamatėme, kad Viešpats mus susitiko per draugus, per gydytojus, kurie stengėsi palaikyti Andrejų. Tie dveji rūpesčio sūnumi metai buvo mūsų augimo metai. Per tai augo ne tik mūsų su vyru, bet ir visos šeimos vienybė klausiant, prašant pagalbos. Vienybė buvo išgyvenama net ligoninėje. Medikai tuo stebėjosi. Sūnus buvo toks tikras draugyste ir bendravimu. Jis suprato, kad Viešpats nėra priešas, vėda jį į išsipildymą per konkrečius veiksmus. Mūsų vaikas

Jolantos Kliekutės nuotrauka

pradedu ne nuo to, kaip prasidėjo mūsų santuoka, bet nuo dabartinės realybės. Tas *dabar* yra meilės ženklas didžiulės malonės, kurią patyrėme. Kalbėdamas apie save, neturiu galvoje savęs kaip aš, bet įsivaizduoju save tik kaip esantį kartu su Sofija. Dabar suprantu, jog tai, kas nutiko per visus mūsų santuokos metus, buvo mano žmogiškumo auginimas. Tam buvo reikalingi visi šie 50 metų“, – neabejojo Antanas, taip tarsi apibrėždamas krikščionišką šeimą, kurioje išsipildo paties Dievo numatyta neišskiriama bendrystė su kitu.

išmokė mus paklusti toms aplinkybėms, kuriose gyvename, su džiaugsmu ir ramybe, pastebėti net ir smulkmenas, nes visos aplinkybės duodamos, kad mūsų žmogiškumas augtų“, – taip liudijo Sofija. „Ko vertas gyvenimas, jei ne to, kad būtų atiduotas“ – šie sūnaus žodžiai įsiminė tėvui. Antanas papasakojo ir apie jauniausią sūnų Joną, kurį vis palikdavo antrus metus, o jis, nenorėjęs mokytis ir eiti dirbti. „Tai buvo džiaugsmas, malonė matyti, kaip jis pagaliau suėmė į rankas savo gyvenimą. Išmoko dirbti ir, svarbiausia, mylėti ir gerbti save, jausti savo vertę. Mes turėjome susitaikyti, priimti tai, kad patys nesugebėjome išugdyti sūnaus poreikio mokytis“, – sakė Antanas, tuo atkreipdamas dėmesį, jog tėvai neturėtų bijoti savo žmogiškojo ribotumo. Kad ir labai stengdamiesi, kai kada jie gali padaryti dėl savo vaikų tik tiek, kiek ...gali.

Kitos šeimos žmona Jolanta sakė esanti sukręsta šio liudijimo ir nustebinta, kaip sutuoktiniai savo stiprybę parodė per tokius skaudžius šeimai įvykius. „Mums reikia vis daugiau realios patirties“, – sakė moteris. Kad ir rūščiausia gyvenimo tikrovė gali suartinti, bet ne išskirti, teigė ir jos vyras Andrius, pasak jo, „turintis aistrą tiesai ir norintis būti realistas“. „Mane domina dalykai, kuriuos galiu patikrinti tikrovėje. Man atrodė, kad vesdamas prisiimi *nepatogumų paketą*. Tačiau mano mintys pasikeitė, kai supratau, kad artimiausi žmonės yra tie, kurie labiausiai įtraukia į realybę, kad būtent per žmoną, vaikus vis daugiau tampu savimi. Manęs jie neriboja, bet vis daugiau padeda save atrasti. Per tai jaučiu gyvenimo skonį“, – tvirtino Andrius.

„Kitas yra vertybė“

O jei šalia atsiranda patrauklus „kitas“, siūlantis patrauklesnį, „kitokį“ gyvenimą, nei šis, jau nuvarginęs? Kita vertus, ar rimti ir teisingi santuokos motyvai iškart ir būna įsisąmoninti visiems laikams jau tada, kai nuo altoriaus pradedama žengti pirmuosius bendro gyvenimo žingsnius? Be kita ko, Antanas atkreipė dėmesį, kad ir į krikščionišką šeimą žmonės gali atvesti nerūpestingai leistas laikas ir akimirkos žavesys. Vyrškis žaismingai papasakojo, kaip susipažino su Sofija per vienas atostogas surengtame kalnų žygyje. „Aš pakėliau akis į dangų ir pamačiau patį gražiausią užpakaliuką savo gyvenime. Taigi pradėjau nuo banalių dalykų, bet tai buvo viso mūsų kelio pradžia“, – prisiminė jis.

Tačiau gyvenime ir rimčiausi apsisprendimai būna išbandomi, sutvirtinami arba... neištesimi. Ir tai galioja visoms šeimoms, taip pat ir krikščioniškoms. Daug ką lemia požiūris į sutuoktinį, atsisakymas bandymų keisti jį pagal save. Sigita, santuokoje gyvenanti 15 metų, sakė besijaučianti tikrai ištėkėjusi tik prieš dvejus. Kodėl? „Nes iki tol gyvenau šeimos vizijoje. Kodėl pasikeitė mano šeimos vaizdas? Prieš porą metų supratome, kad sutuoktinis sutuoktiniui yra dovana. Juk gavęs dovaną nesiimi jos

keisti, ją priimi ir jauties dėkingas; tas pats ir su vaikais.“

Ką sutuoktiniai mano apie neatskiriamą santuokos dalį – jausmus, pradžioje dažnai kibirkščiuojančius, o paskui, kaip ir dera jausmams, rimstančius ar netgi visai išblėstančius? Ar tada telieka pareigos jungas, kurio dažnas ir neištveria? „Gyvenimas – tai nuotykis, kai nežinai, kas bus rytoj. Bet tikrai žinau, kad jeigu prieš daugelį metų nusprendžiau vesti šią moterį, tai dabar, bandydamas ką nors keisti, turėčiau susimąstyti, kada esu didesnis kvailys – ar dabar, ar tada. Jeigu atsitiktų taip, kad mano gyvenime atsirastų gražuolė sekretorė, tai gal ir būtų meilė, bet mano žmonos buvimo faktas yra stipresnis. Kitoks, naujas pasirinkimas būtų gyvenimo sekos praradimas. Kai tik pagalvoju, kad per santykį su žmona aš

Sutuoktinis sutuoktiniui yra dovana. Juk gavęs dovaną nesiimi jos keisti, ją priimi ir jauties dėkingas; tas pats ir su vaikais.

išsipildau, noriu pasinerti į šį santykį“, – vyriškai tvirtas liko Andrius.

„Man santuoka atrodė tarsi patogus gyvenimas, emocinis saugumas, tikras privalumas. Bet per 10 metų klausimas: o kaip meilė? Per pirmus metus jos daug, o paskui? Kas yra meilė? Kaip ją suprasti?“ – svarstė vyras ir sakė daug skaitęs, stebėjęs ir tik ilgainiui supratęs, kad tai ne tik emocija ir tik jos neužtenka: „Mums atrodo, kad sutuoktinis turi būti toks ir ne kitoks. Betgi aš negaliu pakeisti savo žmonos. Priešau prie išvados, kad meilė – kai kas daugiau nei savybių rinkinys. Meilė yra mūsų prigimtis, tai ne vien tik žmogus su savo privalumais. Kitas yra vertybė.“

Meilė šeimoje – tai perėjimas nuo jausmų prie apsisprendimo – taip manė kitas pašnekovas, Tomas, be kita ko, tvirtinęs: „Tai yra pagrindas, tai išlaisvina, leidžia spręsti problemas. Jei nebūtų buvęs apsisprendimo, jau seniai galėjome su žmona išsilakstyti kas sau. Apsisprendimas suartina: kuo toliau einam kartu, tuo daugiau tikrumo.“

Didelės ir mažos kryžkelės

Ar santuoka – tvirtesnis šeimos pamatas?

Kas yra tikrasis šeimos pamatas, nuo pat pradžių teikiantis daugiau vilties, jog sutuoktiniai savo kelyje atras vienas kitą ir patys save? Arba – kaip pats dangus palaikina taip apsisprendusius? Sofija neabejojo, jog tai vyks ta per Santuokos sakramentą: „Prieš susituokdama labai bijojau, kad nesugebėsiu iki galo savęs atiduoti santuokai. Bet po Santuokos sakramento supratau jo malonę, tiesiog išgyvenau paprastumą gyventi šalia kito.“

Apie šeimos gyvenimo „pabandymą“, santuokos imitaciją – partnerystės ryšius pasvarstęs Mindaugas atvirai prisipažino: „Esu santuokoje jau 18 metų. Tie, kas tuokiasi Bažnyčioje, duoda priesaiką vienas kitam iki gyvenimo galo. Man ji per šiuos 18 metų padėjo išlikti vis dar su ta pačia žmona. Jei sutelkė save šeimai, nusistatė aiškius tikslus, tada geriau eiti tokio tikslo link.“ „Kalbant apie pabandymus, noriu pasakyti, kad tai – užprogramuota nesėkmė. Įsivaizduokime dvi poras. Viena susitaria *nuvažiuoti* į Kauną. Kita nutaria *pabandyti nuvažiuoti* iki Kauno. Pirmoji pora turi aiškų tikslą ir aiškų susitarimą, todėl net jei vienas iš jų pavargs – tai nebus priežastis mesti tikslą ir išsiskirti. O antroji pora neturi tokio tikslo, jai neaišku, ko nori iš kelionės. Jausmų tikrinimas tėra migla. Žmogus yra duotybė; jei žmogų supranta kaip funkciją, jei nelaikau jo dovana, tada galiu gyventi su bet kuo“, – teigė Andrius.

Jis taip pat apgailestavo, kad vis iš naujo tenka įrodinėti tai, kas savaime suprantama ir amžių patvirtinta, – santuoką kaip šeimos pagrindą, bet drauge mano, kad visos diskusijos paskatina šeimas geriau suprasti save pačias. Pašnekovai pabrėžė, jog dabarties laikas santuokai ir šeimai kaip institutui nėra palankus. Šeimos vaidmens sumenkinimas iki reprodukcijos, asmeniškio patogumo, galimybės keisti partnerį akcentavimas – visa tai, kaip dalytasi pokalbyje, yra revoliucija, iššūkis šeimai. Algimantas į šeimą ir jos pagrindą – santuoką pažvelgė dar plačiau, sakydamas, jog „kalbant apie šeimą svarbu du dalykai; pirma – kodėl žmogus sudaro santuoką; antra – ko valstybė tikisi iš santuokos“. Pasak jo, santuoka yra priesaika, įsipareigojimas,

drauge ir saugesnė aplinka visiems, būtent todėl valstybei ir reikia santuoka grindžiamos šeimos.

Krikščioniškos šeimos stiprybė

Kas palaiko krikščionišką šeimą, prisiekusią drauge išbūti ir laimėti, ir tada, kai „vargas suspaus“? 10 metų santuokoje gyvenanti Rima sakė, kad jų šeima stipri, nes jie pasitiki vienas kitu. Moteris neabejojo: „Aš esu iš didelės šeimos. Neįsivaizdavau, kad gali būti kitaip. Vis nesulaukėm vaikų, galvojom, kad toks yra mūsų likimas. Ir nusprendėme įsivaikinti; dabar ketiname įsivaikinti jau antrąjį vaikėlį. Mūsų vienybė kyla iš tarpusavio pasitikėjimo.“

Neabejotinai pati svarbiausia pagalba krikščioniškai šeimai, kaip teigė Antanas ir Sofija, yra tikėjimas. Ši pora kaip dangaus malonę apibūdino bendravimą su vienu kunigu (beje, mokiusiu, jog norint būti krikščioniu visai nebūtina iš savo gyvenimo išstumti, pvz., aistros krepšiniui). „Man susitikimas su šiuo kunigu leido daugiau išgyventi savo kasdienybę, vertinti save. Ir tai aš patikrinu gyvenime. Susituokę vis keisdavome gyvenamąją vietą, kraustydavomės iš miesto į miestą, bet visuomet juose ieškodavome Bažnyčios, į kurią galėtume atsiremti. Mums labai svarbus palaikymas. Juk esame žmonės: matome grožį, bet esame labai silpni ir klystame.“

„Santuoka – tai iš gražių ir skaudžių dalykų susidedantis kelias, kurį reikia nueiti. Tačiau jeigu jį išgyveni kaip išsipildymą, tada, po daug metų atsigręždamas atgal, pamatai, kad Kristus buvo kiekvieną akimirką, ir šis žvilgsnis atgal yra kaip atsivertimas“, – šitaip Antanas apibendrino šeimų pasidalijimą. Ir jame ištis atrodė, kad ne klausti, kas yra krikščioniška šeima – ta pati ar vis dėlto kitokia, ne ieškoti skirtumų yra svarbiausia. Nepalyginti svarbiau pamatyti, kokią gražią perspektyvą ji atveria apsisprendusiems eiti per gyvenimą neišskiriamoje bendrystėje – tarpusavio ir su Dievu.

Pagal šeimų liudijimus, išsakytus VŠĮ SOTAS inicijuoto projekto „Su šeima po Lietuvą“ pristatyme-diskusijoje, spaudai parengė Dalė GUDŽINSKIENĖ

GYVENIMO IR TIKĖJIMO INSTITUTAS

šią vasarą kviečia į rekolekcijas!

2010 m. birželio 14–22 d.
„Evangelijos kelias į Europą“
 Registracija iki 2010 birželio 2 d.

2010 m. birželio 22–29 d.
„Dievo Sūnus“
 Registracija iki 2010 birželio 8 d.

2010 m. liepos 3–11 d.
„Vienytis su Kristumi...“
 Registracija iki 2010 birželio 18 d.

2010 m. rugpjūčio 15–20 d.
Šv. Ignaco Lojolos dvasinės pratybos (pagrindas)
 Registracija iki 2010 m. liepos 30 d.

Rekolekcijos vyks rekolekcijų namuose Kulautuvoje. Jų metu bus suteikta nakvynė ir maitinimas. Kaina neturi būti kliūtis dalyvauti programose, todėl taikome nuolaidas negalintiems mokėti nurodytos sumos.

Dėl išsamesnės informacijos ir registracijos kreiptis: Gyvenimo ir tikėjimo institutas, Rotušės a. 7, LT-44280 Kaunas
 Tel./faks. (8~37) 32 25 73; mob. 8~686 778 24 (Vilhelmina Raubaitė)
 El. p. gti@lcn.lt

www.jesuit.lt/gti

Meilės ekonomika

Julius KVEDARAUSKAS

Mokykloje ir studijų laikais meilė man buvo kūniška, susijusi su malonumais. Nebuvo ji tik lytinis geismas ar potraukis. Tai buvo jausmai: susižavėjimas, džiaugsmas, optimizmas... Meilė buvo tai, kas malonu. Stengiausi mylėti aplinkinius, ypač tuos, kurie mylėjo mane. Tiems, kurie nemylėjo, stengiausi įtikinti, kad pamiltų. Neapykantos netoleravau. Kai jos atsirasdavo per daug, dažniausiai padėdavo alkoholis.

Laikui bėgant supratau, kad visiems neįtiksi, o ir alkoholis lengvai gali tapti geriausiu bičiuliu. Atsisakiau tikslo mylėti visus ir visada. Palengvėjo. Be to, netrukus atradau, kad kai kuriems tokia mano meilė buvo visai nereikalinga. Supratau: kai imi nekęsti žmonių, reikia tiesiog nuo jų atitraukti, pailsėti. Kurį laiką tokia strategija padėjo. Bet atėjo metas, kai pasitraukti ir pabėgti nuo savo neapykantos darėsi vis sunkiau – juk neišeisi savaitei iš namų trenkės durimis... Nepasakysi darbovietėje: šią savaitę nedirbsiu, nes jūsų visų labai nekenčiu... Deja, taip ir jausdavaisi: kartais tiesiog nebegalėdavau pakęsti savo šeimos, tėvų, bendradarbių. Reikėjo kažko imtis.

Per vieną šeimyninę krizę supratau, kad turiu ieškoti pagalbos. Kad bėgti reikia ne **nuo** (artimųjų, bendradarbių, savęs), bet **pas**. Tik pas ką? Pirmiausia pagalvojau apie psichoterapeutą. Žmona neprieštaravo. Taigi, skambinu žymiam psichoterapeutui Vaitoškai. Nekelia ragelio. Skambinu dar ir dar. Neatsiliepia. Apimtas beviltiškumo, netikėtai prisimenu tą Luko evangelijos vietą, kur Jėzus kalba apie neapykantą: „Jei kas ateina pas mane ir nelaiko neapykantoje savo tėvo, motinos, žmonos, vaikų, brolių, seserų ir net savo gyvybės, – negali būti mano mokiny“ (Lk 14, 26).

Keliskart perskaitau šį sakinį. Sunku patikėti, kad **Jam** gali būti reikalinga mano neapykanta! Psichoterapeutą Vaitoš-

ką nutariu palikti ramybėje. Vėl paimu telefoną ir surenku vieną iš trumpųjų pagalbos numerių. Atsiliepia Kristus.

– Ko nori? – dalykiškai klausia.

– Meilės, – sakau.

– Meilės? Gerai, imk. Tik kur tu ją dėsi?

Ir tikrai – apsičiupinėju, bet nieko neturiu, nė parduotuvinio maišelio neįsidėjau.

– Gal galėtum, – klausiu Kristaus, – prie meilės man ir kokį krepšelį pridėti, bent paskolinti? Nieko neatsinešiau.

– Meluoji, – atsako Kristus, – jeigu išties nieko neturėtum, būtum atbėgęs pas mane pasišokinėdamas. Žinau, kad atėjai ne tuščiomis, bet nešiojiesi prisikrovęs pilną maišą visokių turtų.

– Taip, Viešpatie, – pamąstęs atsiliepiu, – Tu viską žinai. Žinai, kad turiu pilną maišą, tik ne turtų, o visokių šlykštynių: pykčio, neapykantos, nuoskaudų. Ir žinai, kad šį maišą myliu labiau negu Tave.

– Gerai, – ramina Kristus, – atnešk tą maišą, pasižiūrėsim.

Nunešu. Kristus pasiūlo viską palikti, tiksliau, išmainyti į meilę. Ak, kaip gaila visko atsisakyti. Imu suprasti, kad ir prie šlykštynių žmogus prisiriši... Na, bet ga-

liausiai viską Jam palieku. Jis, tiesą pasakius, net nepažvelgia į maišo turinį.

– O kur meilė? – klausiu Kristų.

– Imk pradžiai, – sako duodamas litą, – jeigu norėsi daugiau, reiks pačiam užsidirbti.

Važiuoju namo troleibusu. Kaip tyčia, šalia atsisėda smirdantis valkata, toks, kokį net iš bažnyčios mačiau išvaromą. Kažko norėdamas jis krutina mano palto rankovę. Nereaguojau. Imu graužtis – gal vertėjo palaukti kito troleibuso. Bet negali gi nuspėti, kur ir kas prie tavęs prisės. Prieš išlipdamas vis dėlto atrandu savy truputėlį meilės ir įdedu jam į delną litą. Nors padėkojęs būtų... Bet jam ne dėkingumas rūpi. Einu ir galvoju: neįtikėtina, kad meilės man davė Kristus? Neįtikėtina, kad už vieną litą? O juk tam mano maiše buvo ir šio, ir ano... Užeinu į kavinę, kurioje mėgstu retkarčiais vienas išgerti arbatos. Tiksliau, ne visai vienas – įsivaizduoju, kad šalia sėdi Kristus, abu geriame arbatą ir šnekučiuojamės. Pažįstama padavėja dažniausiai nemokamai pavaišina pyragu. Deja, visada atneša tik vieną gabaliuką, nenutuokia, kas šalia manęs sėdi... Užsisakau arbatos. Atneša vieną pyragaitį ir šį kartą. Nieko ypatingo, pyragas ir tiek. Bet meilės many atsiranda daugiau. Maždaug už 3 litus, tiek vertas pyragas.

– Štai, – sakau Kristui. – Tavo litas uždirbo trijų litų vertės pyragą. Tavo talentas uždirbo tris talentus. – Paimk, – pastumiu pyragą į kitą staliuko pusę. Bet Kristus tyli ir pyrago net nepaliečia.

Baigiu gerti savo arbatą, prisimenu, kaip mano namuose mėgstamas pyragas, susivynioju tą trijų litų vertės gabalėlį ir išeinu namo toliau sukti verslo.

Kristinos Šmulskytės nuotrauka

Megzti meilės tinklus

Bryanas BRADLEY

„Lakštingala negali nečiulbėti“

Ši seniai žavėjusi frazė suskambo vieną saulėtą, bet snieguotą rytą, kai ji netikėtai praskaidrino paukštelio giesmė mano namų kieme. Girdėdamas taip nuoširdžiai liejamą čiulbesį, tarsi atsibudau iki tol nepastebėtam dienos grožiui (drauge – ir saulės sužadintai vilčiai, kad pavasaris vis dėlto ateis). Paukštis tai suvokdamas džiaugėsi, o džiaugdamasis perdavė žinią kaip tik mokėjo.

Lakštingala negali nečiulbėti – tai juk visai geras Dievą pamilusio žmogaus būsenos apibūdinimas, visų evangelizavimo darbų paaiškinimas, tinkamas šūkis bet kurio amžiaus apaštalui! Kieno dienas apšvietė ir sušildė Viešpaties meilės patyrimas (bei jo sužadinta viltis), tas šios džiugios žinios neperduoti tiesiog negali. Tai pati paprasčiausia artimo meilės raiška. Negali nečiulbėti ir žmonės, puikų filmą pamatę, gerą knygą perskaitę, mielą asmenį sutikę – veržte veržiasi apie tai kitiems pranešti. Argi ne?!

Kažin ar Salomėja Nėris, rašydama šią eilutę 1944 m. Maskvoje, ketino įkvėpti Kristaus apaštalus. Bet įžvalga gera, įvaizdis galingas – kodėl nepamokyti? Beje, nuoširdžiai apsidžiaugiau neseniai sužinojęs, jog poetė prieš mirtį atgimė vaikystės tikėjimui, susitakė su Bažnyčia ir Dievu. Įdomu, kaip tai įvyko, kokie buvo malonės keliai. Bent iš dalies reikia dėkoti Dievo lakštingaloms, su kuriomis ji, be abejo, susidūrė šen ar ten, kurios ją kvietė namo ir apšvietė kelią...

Tai primena ir jaunojo išdykelio Augustino atvejį: šventos jo motinos Monikos pavyzdys, paraginimai ir ilgametė malda galiausiai davė labai įspūdingų šventumo vaisių. Tam tikru atžvilgiu tai primena ir mano paties gyvenimą, akimirkas, kai vienas ar kitas žmogus – giminitis, bendraamžis ar mokytojas – padėjo man, žodžiais ar pavyzdžiu, susipažinti su Dievu, vertinti jo gerumą, atsilipti į jo kvietimus. Kurgi būčiau buvęs be jų, bijau net pagalvoti. Kur būtų buvusi poetė, jei niekas nebūtų jai kalbėjęs apie Žodį? Arba filosofas, jei niekas nebūtų nukreipęs jo Tiesos link?

Lobio ieškojimas

Kiekvienas žmogus yra be galo didis slėpinys, unikalus lobis, nepakartojamas brangakmenis. Nors galbūt ir

dar neatrastas, neiškastas, nenublizgintas. Kiekvienas iš mus supančių asmenų yra neįkainojamas meno kūrinys – šedevras; prie jo dieviškasis menininkas dar pasilenkęs, bet jau dabar galima juo stebėtis, grožėtis. Ir raginti, kad leistų menininkui dirbti. Kiekvienas – į nieką neatsižvelgiant – yra Dievo karštai karštai mylimas vaikas, rūpestingai prižiūrimas, be galo pasiilgtas, su sielvartu laukiamas, kol savo laiku (ir savo valia) grįš namo.

Kiek aplink mus yra sūnų palaidūnų, nelaimingų, sąmoningai ar nesąmoningai trokštančių grįžti pas Tėvą? Kiek yra luošių, kaip anas iš Evangelijos, kuris metų metais gulėjo šalia gydančio vandens, neturėdamas to, kuris jį ten nuneštų?

Vienam niekas niekada gerai nepaaiškino, kas iš tiesų yra Dievulis ir ką su juo veikti. Širdis neblogo, tetrūksta žinių. Prisiminkime samarietę prie šulinio. Kitam tetrūksta valios ar jėgų: kad paragintume, palydėtume kaip pa-

ralyžiuotąjį, kurį jo draugai nuleido ant neštuvų nuo stogo prie Jėzaus. Trečias guli leisgyvis gyvenimo kelyje, jo siela apiplėšta sukčių ir vagių. Laukia savo gerojo samariečio.

Svarbu ne teisti, o tarnauti. Krikščioniui asmeniškai apaštalauti reiškia mylėti, t. y. prisidėti prie to,

kad priartėtų prie Dievo, savo tikrojo gėrio, visi supantys žmonės – šeimos nariai, draugai, kolegos ir kaimynai. Ir tie, su kuriais dažnai susiduriame stotelėje, lifte, parduotuvėje ar kavinėje. Jie visi – unikalūs lobiai, nors to gal dar ir nepamatėme, ir juos atrasti – mūsų, kaip asmenų, dieviškojo pašaukimo sudedamoji dalis.

Būti apaštalais – natūrali visų Dievo vaikų meilės pareiga. Šventasis Tėvas Benediktas XVI enciklikoje *Caritas in veritate* sako: „Tiesą ginti, nuolankiai bei įtikinamai ją siūlyti ir liudyti gyvenimu yra reiklūs bei nepamainomi meilės pavidalai <...>. Kaip Dievo meilės adresatai, žmonės yra gailestingosios meilės subjektai, pašaukti patys būti malonės įrankiais, skleisti Dievo meilę ir megzti gailestingosios meilės tinklus.“

Negalime nesirūpinti kitų dvasine gerove, nurašyti jų kaip beviltiškų, nevertų mūsų pastangų. Tai reikštų stokoti meilės, nesidalyti su artimu tuo geru, kurį patys esame gavę dovanai; nesidalyti su Dievu jo begaline meile kiekvienam; netikėti malonės galia ir nesuvokti, kad mūsų buvimas šalia tų žmonių yra Apvaizdos dalis. Išganymo

Kiekvieną žmogų reikia
sutikti ten, kur jis yra
išganymo kelyje, ir
padėti iš ten žengti
vieną žingsnelį į priekį.

istorijoje atsitiktinumų nebūna. Esame Dievo plano juos išgelbėti dalis, be abejo, neverti, netikę jo įrankiai. Betgi Dievas kažkodėl nusprendė jais pasinaudoti.

Piršlio darbo ypatybės

Šv. Josemaria Escriva de Balaguer, kaip *Opus Dei* steigėjas, daugybei krikščionių padėjęs išmokyti Evangeliją skleisti kasdienybėje, knygoje „Vaga“ taip apibūdino šią mielą meilės misiją: „Tavo kaip apaštalo užduotis didi ir graži. Tu – malonės ir sielų laisvės susikirtimo taškas; tu dalyvauji itin iškilmingoje kai kurių žmonių gyvenimo akimirkoje – susitikime su Kristumi.“

Iš ko susideda mus įpareigojantis asmeniškasis apaštalavimas? Iš mažų dalykų. Iš maldos už kitus. Iš draugystės ir pasitikėjimo. Dažniausiai – iš švelnumo, atidumo, supratingumo ir kantrybės. Skirti laiko, dėmesio, duoti gerą pavyzdį, patarimų. Geriausia – prie keturių akių. Šv. Josemaria kalbėdavo apie „asmeninę draugystę, pasišventusią, nuoširdžią – iš žmogaus į žmogų, iš širdies į širdį“.

Turime įtikinti – labiau kaip piršliai, ne pardavėjai – kad mūsų artimas sutiktų gyvąjį Kristų ir pamiltų jį. Visa kita iš to kyla.

Žinoma, kartais reikia ir papeikti – akivaizdžios nuodėmės negalima bailiai „nepastebėti“, tarsi tai būtų nieko tokio. Tačiau peikiame kvailą ar žioplą bičiulį, ne priešą, ir viduje karštai pasimeldžiame, kad tasai suprastų, tinkamai priimtų. „Ar suvoki, ką tu darai?! Ar supranti, ką prarandi?!“ Tepamąsto. Tegul pajaučia gėdą, jei tikrai būtų ko gėdytis. Ir pats vėliau bus dėkingas už tokį sąžinės balso pažadinimą.

Kiekvieną žmogų reikia sutikti ten, kur jis yra išganymo kelyje, ir padėti iš ten žengti vieną žingsnelį į priekį, paskui kitą ir dar kitą. Ši pažanga galbūt bus sparti, o gal labai lėta – kaip Dievas duos.

Dažnam reikalingiausias žingsnis bus susitaikyti su Dievu: atnaujinti asmeninę maldą bei susigrąžinti pašvenčiamąją malonę gera išpažintimi (ar krikštu). Prieš tai turbūt reikės aptarti, kad tikėjimas neprieštarauja protui; kad Dievas – ne piktas policininkas, o mylintis Tėvas, ir jo paliepimai skirti vien tam, kad taptume tikrai laimingi; kad vien žinoti, kas yra gera, neužtenka – reikia ir Dievo pagalbos, malonės, idant pajėgtume taip gyventi. Sutaikinimo sakramentas, kuris ir teikia tokią malonę, leidžia mums savo, kaip Dievo vaiko, gyvenimą pradėti iš naujo. Nuoširdžiai atliktas, jis būna lūžis išganymo kelyje.

Kitas žingsnis būtų apsisprendimas kas sekmadienį dalyvauti šv. Mišiose, nuolat priimti sakramentus. Tai jau būtų daug – tvirtas pagrindas toliau dvasiškai augti, atspirtis savo keliui atrasti.

Džiaugsmas ir abipusiškumas

Tokie stebuklai – dvasiškai mirusių sielų prikėlimas, aklių ir luošių išgydymas – reikalauja kantrybės, maldos ir... teigiamo nusiteikimo. Šv. Josemaria pabrėždavo natūralų

Silvijos Kneželytės nuotrauka

Dievo vaiko džiaugsmą kaip svarbią apaštalavimo dalį. „Paniuręs veidas, šiurkščios manieros, juokinga išvaizda, atstumianti mina: ar šitaip tu tikiesi paskatinti kitus sekti paskui Kristų?“ – klausia jis knygoje „Kelias“. Žodžiu, tik čiulbėdama lakštingala užkrečia savąja laime.

Svarbu ir nuolankumas – neteisti, nepasiduoti ir nepristatyti ar laikyti savęs pavyzdžiu, mokytoju. Pavyzdys ir Mokytojas yra Kristus, o mes tik draugai, šios žemės bendrakeiviai. Iš mus supančių žmonių, kuriems stengiamės padėti, taip pat visada turime ko pasimokyti. Pasimokyti iš jų dorybių bei

įžvalgų, iš Dievo jiems duotų talentų. Ir kiek kartų tie, kuriems ketiname padėti augti dvasiškai, patys padės mums, tuo pat metu ar kiek vėliau, savo geru pavyzdžiu, paraginimu ar patarimu.

Galų gale visi esame nepakartojami, nuostabūs Dievo kūriniai. Keliaudami kartu su artimo meile ir čiulbėdami, visaip praturtiname vieni kitus.

Būti apaštalais –
natūrali visų Dievo vaikų
meilės pareiga.

Bučinių nemėgsta tik... katinas

Živilė, 5 metai

– Živilė, kas yra tau artimi žmonės?

Ko reikia, kad žmonės taptų artimi?

– Man artimi yra mama, tėtis, močiutė, brolis Karolis ir dar mūsų katinas. Tai tokie žmonės, kurie visada būna kartu su manimi ir dėl manęs labai stengiasi. Mama visada daro valgyti, tėtis visada man ieško naujos striukės. Brolis dar mažas, bet aš vis tiek jį labai myliu. Jis kartais mane net skriaudžia. Kartą man įkando. Bet jis dar nelabai supranta, kad kai kandžiojasi, man skauda.

– O ar savo artimuosius tu labai myli? Kaip tu jiems savo meilę parodai?

– Juos visus labai myliu. Kai pavalgau, mamai visada pasakau ačiū. Kartais iš lauko jai parnešu gėlių. Vieną kartą priskyniau pienių, bet kol žaidžiau kieme su draugais, tos gėlės truputį nuvyto. Bet aš vis vien jas padovanojau mamai. Ir mama labai džiaugėsi. Aš žinau, kad meilė artimui būna tada, kai jam ką nors padovanoji, paguodi, jeigu žmogui būna liūdna, arba šiaip atbėgi ir pabučiuoji. Mano bučinių nemėgsta tik mūsų katinas. Kai pradėdau jį bučiuoti, visuomet pabėga ir pasislepia po lova. Iš ten paskui ilgai jį reikia vilioti.

Šarūnas, 7 metai

– Šarūnai, sakyk, o kaip tu manai, kas yra artimo meilė? Ar ji skiriasi nuo

meilės tėveliams, draugams, pažįstamiems?

– Aišku, kad skiriasi. Juk pačius artimiausius žmones aš myliu daug labiau, nei tuos, kuriuos sutinku mieste ar parduotuvėje. Artimo meilė būna tada, kai kas nors negero nutinka tavo artimam žmogui, o tu jam padedi. Aš visuomet padėdau mamai parnešti pirkinius iš parduotuvės, o kai jai skauda galvą, namuose garsiai neleidžiu muzikos ir netriukšmauju. Tada muzikos klausausi per ausinuką. Juk ir mama, tėtis, močiutė ir dar mano krikšto mama mane myli labiau, nei mano draugai. Kai užsimanau saldinių, ledų ar bulvių traškučių, tai nupirkti prašau mamos arba tėčio. Draugai gali duoti tik paragauti kokį vieną ar du traškučius. Mama nuperka visą pakelį! Tiesa, kartais liepia pasidalyti su draugais, bet kai būnu vienas namuose, tai vienas pats jį ir suvalgau. Su mama traškučių dalytis nereikia. Ji jų nemėgsta.

– Tu sakai, kad artimiausius žmones myli kitaip, nei draugus ar pažįstamus. O kaip savo meilę parodai artimiesiems?

– Aš tiesiog stengiuosi būti jiems geras. Per mamų dieną visada pasveikinu ne tik mamą, bet ir savo močiutę. Ji labai didžiuojasi mano dovanomis ir man nuperka kokių saldumynų arba kompiuterinį žaidimą. Taip ji man atsilygina už mano meilę. Bet vieną kartą su močiute buvau susipykęs. Tiksliau, ji ant manęs supyko, kad jos neklausiau. Mes buvome tokiame parke. Kai močiutė kvietė mane, aš pasislėpiau už medžio ir kurį laiką nesirodžiau.

Močiutė baisiai supyko ant manęs. Bet po kelių dienų mes susitaikėme. Aš pirmas atėjau pas močiutę ir jos atsiprašiau. Tai reiškia, kad aš ją myliu labiau, nei ji mane. Aš tikrai labai myliu savo močiutę.

Brigita, 8 metai

– Yra tokia patarlė: „Draugą nelaimėje pažinsi.“ Man mama visada sako, kad patys artimiausi ir ištikimiausi draugai išaiškėja, kai tau kas nors atsitinka. Tada artimi draugai tau padeda, nepalieka vieno bėdoje. Aš turiu tokių draugų. Ir artimų žmonių turiu. Manau, kad mama tai nėra artimas žmogus. Ji – paprasčiausiai mama. Mano mama niekada nepalieka manęs bėdoje. Kartą kai bėgiodama parkritau ir susiplėšiau pėdkelnes, mama tuoj pat nupirko naujas, o nubrozdytą kelią gydė tol, kol žaizda užgijo. Kai buvo mano gimtadienis, mama man nupirko lėlę, o tėtis padovanojo skrydį oro balionu. Tuo balionu skridau su artimiausiais žmonėmis – mama ir tėčiu. Aš juos labai myliu. Net nežinau, kaip apsaakyti tą artimo meilę.

– Bet gal yra būdų kaip parodyti artimo meilę ir kitiems žmonėms, ne tik tėtei ar mamai?

– Yra. Mama sako, kad reikia mylėti visus žmones. Kai susirgo prie mūsų gyvenanti senutė, aš jai nunešiau medaus, o mama virdavo sriubą ir nešdavo tai močiutei. Kai buvome mieste, viena neturtinga sena moteriškė ėjo gatve ir visų prašė centų. Aš jai daviau centų, tai ji mane net peržegnojo. Reikia mylėti visus žmones – ir tuos, kurie turi pinigų, ir tuos, kurie neturi. Juk gali būti taip, kad žmogus neturi pinigų, o iš tikro yra labai geras.

Vaikus kalbino

Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Jolantos Kliekutės nuotrauka

Pagarba ir bausmė vaikui

Laura ALEKNIENĖ

Visuomenės požiūris į vaikus yra gerokai pasikeitęs nuo Kristaus laikų. Begalinę nuostabą kelia tada buvusi Jėzaus pagarba ir švelnumas vaikams, ir vis dėlto... Stoviu prie žaidimų aikštelės, aplink pilna vaikų, tėvelių. Stebiu jauną tris vaikus atsivedusią šeimą, vyriausiajam – gal septyneri. Jis netikėtai pravirksta, ne taip ir svarbu dėl ko. Iš tėvų lūpų pasipila paniekinimų lavina, jam liepiama eiti šalin, „jeigu taip“. Ką gi šiuo atveju pasakytume savo draugui? Gal paklaustume, ko verkia, gal paguostume, gal kuo padėtume?.. O kodėl vaikui pagailime pagarbos? Ar esame tiesiog neįgalūs pagarbiai elgtis su savo vaikais? Kasdien pasitaiko, kai į atžalų elgesį sureaguojame toli gražu ne pagarbiai. Jei taip reaguotume į sutuoktinio elgesį, turbūt netrukus neišvengtume skyrybų. O vaikai... Jie negali pasitraukti? Ne, turbūt ne todėl.

Romualdo Rakausko nuotrauka

Kartais mes, suaugusieji, esame taip paskendę savo rūpesčiuose, suglumę didelėse ir mažose kryžkelėse, kad maži ir naivūs vaikų džiaugsmas mūsų nepasiekia. Man regis, vaikai (žmonės) panašūs į muziką – juos reikia išgirsti, įsiklausyti, stengtis juos suprasti, būti drauge čia ir dabar. Tai ir reikėtų juos gerbti. Jei šio supratimo nuolat laikytumės, šalia esantys ir mes patys jaustumės laimingesni.

Kiek daug galimybių pagerbti vaiką. Iš tiesų – žmogų. Ir kaip tai svarbu! Svarbu pagarbiai išklaudyti, kai vaikai pasakoja, pasigėrėti jų piešiniais, džiaugsmingai lankyti spektaklius, įsijausti į atžalų skausmą, liūdėsį (paguosti, nors ir atrodytų, kad nėra ko liūdėti – kai nepaseki penktos pasakėlės iš eilės), suprasti jų „keistumus“ ir kitokią

nuomonę (kad ir banaliu klausimu, kaip apsirengti), nelyginti su „geresniais“... ATSIPIRAŠYTI, kai pats būni neteisingas – be jokių „bet“! („Atsiprašau, kad rėkiaiu, bet tu išvedei mane iš kantrybės“ – tai ne atsiprašymas, o kaltinimas!)

Jei rodytume pagarbą šiuose mažuose ir vaikams reikšminguose įvykiuose, gal ir bausti reiktų kur kas rečiau. Juk vaikai blogai elgiasi, kai blogai jaučiasi. Jei ir baudžiamas vaikas gali išsakyti, ką jaučia, ką mano apie savo elgesį, tuomet bausmė jam neatrodo labai žeminanti, žeidžianti. Ypač jei išliekame ramūs ir iš tiesų įsiklausome, ką jis sako. O jei dar duodame laiko jam viską apmąstyti, nurimti, pasitaisyti! Viena projekte „Darni šeima“ dalyvaujanti šeimyna pasakojo apie savo *šeimos tarybą*, kurioje net mažiausieji išsako nuomonę apie visas situacijas namuose ir sprendžia, kokios bausmės patys būna verti, kai netinkamai pasielgia. Taip ugdomas atsakingas žmogus, jaučiantis pagarbą sau kaip asmeniui: jis turi teisę kalbėti, spręsti, priimti atsakomybę ir nesijausti žeminamas. Stebiu, kaip bausmę išgyvena mano vaikai. Kartais priima ramiai, o kartais jaučiasi labai nuskriausti. Tuomet pabandau įsijausti į jų išgyvenimus ir suprantu, kad vaikas jaučiasi neteisingai nubaustas, pažemintas, o gal tiksliau – nesuprastas, neišgirstas. Kai nubausta dukra kartą pradėjo melstis, supratau, kad ji šaukiasi Dievo, nori, kad ją kas nors išgirstų. Tuo ir skiriasi, kai vaikas būna išgirstas, suprastas ir nubaustas. Ir atvirkščiai – neišgirstas, nesuprastas ir nubaustas.

Tiesa, yra ir kita medalio pusė. Kartais vaikai lepinami taip, kad užlipa tėvams ant sprando, sudarko šeimos tvarką, o tėvai pasijunta visiškai jų valdomi. Man regis, kad ir tada vaikai negerbiama, jei nepadedama jiems susiprasti – savyje ir pasaulio tvarkoje. Jie lyg ir priverčiami priimti tokią atsakomybę, kuri jiems nepriklauso. Gal tokiems tėvams ir skirta Šv. Rašto vieta: „Kas myli savo vaiką, plaks jį dažnai, kad galėtų juo džiaugtis, kai užaugs.“ (Sir 30, 1) O vis tik Jėzus juk neauklėja mūsų diržu...

Turbūt didžiausia bėda, kad mes savinamės vaikus, o jie „iš tikrųjų yra Viešpaties dovana, iščių vaisius – palaiminimas“ (Ps 127, 3). Juos vadiname „mūsų vaikais“ ir taip su jais elgiamės. Tiesa, jie mūsų, bet labiau nei mūsų jie yra Dievo. Jei į juos žvelgtume kaip į Dievo vaikus, mums tik laikinai patiktų pasaugoti, turbūt ir gerbtume juos daug labiau.

Skaistumas?!

Sigita PURYTĖ

Velykos – Dievas miršta dėl žmogaus ir dovana jam amžinąjį gyvenimą. Šia proga gal ir ne visai derėtų jaunimo skiltyje kalbėti apie, atrodytų, „lovos reikalus“, lytiškumą, juolab kad vasario numeryje jau gvildeno me panašią temą. Paklauskite – negi jaunam žmogui „vien tai“ ir terūpi? O kodėl taip niekinamai – „vien tai“? Sakyčiau, ačiū Dievui, kad jaunuoliui „tai“ taip smarkiai rūpi. Juk vyro ir moters santykiai, taip pat ir kūniški, yra dieviška paslaptis, traukianti kiekvieną, kviečianti giliau pažinti save ir Dievą.

Kita vertus, Velykos, Kristaus kančia ir pergalė prieš mirtį man labai primena tų jaunų žmonių, kurie šiais laikais ryžtasi gyventi skaisčiai, kančią ir pergalę. Tai žygdarbis, vertas Velykų. Jei esate vienas iš jų, žemai lenkiuosi prieš jus. Susilaikyti nuo, regis, dabar labiausiai geidžiamo ir vertinamo malonumo, gražiame kūne įžvelgti ir gražią sielą – vienas didžiausių meilės gestų.

Norisi kalbėti apie vaikinų skaistumą, nes jiems šioje srityje sunkiau, negu merginoms. Sakoma, kad vyrai lytiškai aktyviausi būna jaunystėje, apie 20-uosius metus, o moterys, atvirkščiai, lytinį „piką“ pasiekia apie 40-uosius, kai baigiasi laikas tapti mamomis. Argi neįdomu? Jaunystėje merginos turi galios nepamesti galvos, o vaikinams tai sekasi sunkiau. Maža to – jos galėtų mesti iššūkį vaikinams ir taip skatinti juos tapti valingus, tvirtus, vyriškus.

Nors pagal gamtos dėsnius vaikinai tarsi savaime yra „agresoriai“ lyčių santykiuose, dabar būna priešingai: lytinius santykius, aistras provokuoja merginos. „Berniukai mokyklose slepiasi nuo mergaičių, bėga nuo jų, nes jos, greičiau bręsdamos, trokšta vyriško žavėjimosi, kurio vaikinai dar net nemoka suteikti“, – tvirtina psichoterapeutas Gintautas Vaitoška. Nors sakoma apie vaikus, tokie persekiojimai vyksta ir tarp vyresniųjų (tai akivaizdžiai pastebima paauglėms skirtuose žurnaluose). Vaikinams, pasiryžusiems gyventi skaisčiai, šitoks merginų elgesys tampa dar didesniu valios išmėginimu.

Į ką taikosi žaltys?

Šou ir kitokiam verslui toks moterų vaidmuo patogus ir pelningas. Merginos jį perima nejučiomis. Neperimti beveik neįmanoma, nes kitokie pasirinkimai slepiami, tarsi

jų nebūtų – nebūtų kito būdo išlikti trokštama ir mylima. Dėmesio verta laikoma tik turinti tobulas kūno linijas, įdegusį veidą, gundantį žvilgsnį, putas, blizgančias lūpas ir t. t. Tokių moterų matome net traktorių reklamose. Bet juk esame nepalyginti vertingesnės, nei tik mūsų išorė.

Ar prisimenate pasakas apie princesę, kuri užrakinta aukštame bokšte laukia savo princo, kad šis ją išgelbėtų? Pasakose veikia ne šiaip koks nors nevykėlis, bet karžygys, vertas merginos dėmesio. „Šrekas“ – šiuolaikinė, šiek tiek netikėta tokios pasakos versija. Be šios, dar yra meksikiečių serialai – juose silpną, gležną, slepiamo grožio merginą pastebi ir išimtyli, dėl jos kovoja nuostabus, tvirtas, mylintis (dažniausiai turtingas) vyras. Kiek daug moterų juos žiūri! Kiek daug moterų trokšta išgyventi tokią istoriją! Apie tai savo knygoje „Žavingoji“ (2007) rašo amerikiečiai sutuoktiniai Johnas ir Steisi Eldredge. Gera svajoti apie prinčą ir turėti viltį, kad tai išsipildys. Tik bėda, jog merginoms dažnai pritrūksta kantrybės ir norisi šią laimę patirti kuo greičiau.

Be to, savo trigrašį nuolat kaišioja žaltys (prisiminkite Ievos istoriją), šlykščiai meluodamas: *Tu gali pasiimti šią svajonę. Jis – tikrai tavo žmogus. Pasinerk į tikrą meilę!* Arba: *Pažiūrėk, kaip kitos mėgaujasi dėmesiu, negi tu to nenori? Būsi nevykėlė, jei nebūsi seksuali, patraukli, jei liksi skaisti.*

G. Vaitoška sako, jog saldžiai apgaulei pasitarnauja ir nuoširdus merginų įsitikinimas, jog apsinuogindamos vaikinų akivaizdoje jos sužadins meilę, pasigerėjimą ja kaip asmeniu, patrauks prie savęs kaip žmogaus. Vaikinų reakcija būna kone priešinga. Jų akis ir jusles iš tiesų prikausto kūnas. Psichoterapeutas apgailestauja, kad šiais laikais merginos nemeta iššūkių, bet duoda save veltui, be jokios kovos.

Jeigu pritrūksta jėgų...

Be kita ko, vaikinams sveika gyventi skaisčiai. Kai kas, net specialistai, paviršutiniškai remdamiesi Z. Froido teorija, tvirtina, kad susilaikymas nuo sekso gali pakenkti vyrų sveikatai. Yra manančių, kad skaistumas gerai iki tam tikro amžiaus, tarkim, iki 25 metų, vėliau esą nesveika susilaikyti. G. Vaitoška šypteli, tai girdėdamas, ir pajaukiau, kad sulaukus penkiasdešimties skaistumas vėl tampa vertybe: nemažai vyresnio amžiaus vyrų miršta nuo seksualinio išsekimo (taip nutinka vartojant stimuliuojančias priemones). Tai paneigia mitą ir prietarą, kad kūnui reikia seksualiai išsikrauti. Jau Antikos laikais varžyboms besirengiantys atletai prieš svarbų startą susilaikydavo nuo lytinių santykių, kad turėtų daugiau jėgų.

Labai panašūs ir šventieji. Jų skaistumas, jėgų sutelkimas ne į lytinius poreikius leido jiems nuveikti didelių darbų. Geras pavyzdys – šventasis Kazimieras. Jaunas vaikiną (mirė būdamas 26-erių) atsisakė lytinių santykių net tada, kai šie neva būtų išgelbėję jam gyvybę – išgydę nuo džiovos (šiuo prietaru tikėta iki pat XX amžiaus). Šv. Kazimieras buvo pavydėtinai tvirtas tiek morališkai, tiek fiziškai. Rytą pradėdavęs šv. Mišiomis, vaikiną dieną darbuodavosi valstybės tarnyboje, o vakare eidavo šelpti vargšų, padėti jiems.

Froidas gali, kitiems – per sunku

Susitikdamas su mergina vaikiną turi dvi galimybes: arba suvokti ją kaip asmenį – kad ji turi savo tikslų, svajonių, nori būti laiminga, trokšta ištekti, sukurti šeimą ar galbūt pasirinkti kitokį gyvenimo kelią, arba matyti ją kaip gražų objektą, kurį galėtų panaudoti savo malonumui. Praktiškai kaskart, susitikdamas su mergina, vaikiną turi pasirinkti – būti vartotojiškam ar kuriančiam, pozityviam. Tikrasis skaistumas ir fizinis susivaldymas kyla iš stiprios dvasinės laikysenos – iš to, apie ką mąstome, kuo tikime ir ko siekiame. Jei vyras žvelgia į moterį gašliai (dabar sakoma, seksualiai), jis jau elgiasi neskaisčiai.

Gašlumas tapo priimtinas ir net skatinamas praeito amžiaus viduryje, kai įvyko vadinamoji seksualinė revoliucija. Kai kurie mąstytojai mėgino kaltinti krikščionybę,

kad ji per daug varžanti žmones, kad paprastas mirtinasis negali susilaikyti, kad tai sargdina (Z. Froidas pasakė prieš susilaikymą, nes manė, kad tik disciplinuoti, išsilavinę žmonės, tokie kaip jis, gali susilaikyti, o koks nors Jurgis ar Antanas – ne, nes yra silpni).

G. Vaitoška sakė, kad skaisčių vaikinų mūsų dienomis reikėtų ieškoti Amerikoje. Daugelyje šios šalies krikščioniškų mokyklų, tiek vidurinių, tiek aukštųjų, aiškinama skaistumo vertė. Vaikinai apsisprendžia gyventi skaisčiai, įsitraukia į judėjimus už skaistumą. „Kadangi tai nėra lengva, gerai turėti draugų bendraminčių ratą, kurie palaiko ir primena, kad skaistumas yra jėga, o ne ištižimas“, – kalbėjo psichoterapeutas. Seksualinės galios suvaldymas, anot specialisto, parodo žmogaus gebėjimą valdyti save ir savo gyvenimą visose srityse. Vaikiną, sugebantį valdyti savo lytinę energiją ir nesiduodantis vedžiojamas už nosies, tampa stipri, brandi asmenybė.

Vido Venslovaičio nuotraukos

Tortą palikite desertui

Psichoterapeutas G. Vaitoška griauna dar vieną stereotipą, kad prieš tuokiantis reikia pamėginti, ar kirvis kotą atitinka. „Kiekvienas bent kiek apsišvietęs seksologas pasakytų jums, kad seksualinis „neatitikimas“, disharmonija visada kyla dėl psichologinių problemų. Jei pora turi seksualinių sunkumų, pirmiausia žvelgiama į psichologinių santykių klimatą“, – aiškino specialistas.

Kad santykiai klostytųsi darniai, svarbu pažinti vienam kitą. O kad pažintume, tam prireikia daugiau nei trijų savaitžių ar kelių mėnesių. Tyrinėjimai ir atradimai nesibaigia ir sulig vedybomis ar pirmąja naktimi. Ilgai santuokoje gyvenančios poros liudija, kad pažinimas niekada nesibaigia. Susilaikymo nuo lytinių santykių metas – puiki proga geriau pažinti ir susidraugauti. Visai smagu skaniausią torto gabalėlį – lytinius santykius – pasilikti ateičiai, juolab kad jaunystė siūlo gausybę kitų skanėstų, tik spėk jais mėgautis.

Žmogaus kūno slėpinys*

Christopheris WESTAS

Nuostabi didžio slėpinio santrauka šv. Pauliaus Laiško efeziečiams 5-ajame skyriuje – tai santrauka to, kas pasakyta apie Dievą ir žmogų, ir to, kas išsipildo Kristuje. Apaštalas Paulius susiejo dviejų tapimą vienu kūnu Pradžios knygoje ir Kristaus bei jo Bažnyčios tapimą vienu. Šių dviejų svarbių ženklų sąsaja – didžiausias Laiško autoriaus nuopelnas. Šventa yra vyro ir moters bendrystė – taip pat šventa Kristaus ir jo Bažnyčios bendrystė. Tai didis slėpinys, sakramentas. Antroji *Kūno teologijos* dalis vadinama ne *Santuokos sakramentas*, bet *Sakramentas*. Ir štai kodėl. Santuoka yra sukūrimo sakramentas, parengiantis pasaulį atpirkimo sakramentui. Trokšti susivienyti su tuo, kas regima šalia, reiškia pasirengti jungtuvėms su Dievo Avinėliu. Jau minėjome, kad, pasak G. K. Chesterton, kiekvienas, besibeldžiantis į viešnamio duris, iš tiesų ieško Dievo.

Sakytume, kad regimas santuokos ženklas sukūrimo pradžioje, tiek, kiek yra susijęs su regimu Kristaus ir Bažnyčios santuokos ženklu Dievo išganymo plano viršūnėje, išreiškia amžinąjį Dievo meilės planą istorijoje ir tampa visų kitų sakramentų pamatu. Tai yra bene labiausiai šokiruojantis *Kūno teologijos* teiginys, ir Jonas Paulius II jį labai paprastai, be didesnių komentarų konstatuoja. Ateities kartų teologai šį teiginį nagrinės šimtmečiais. Taigi bent trumpai jį išskleiskime.

Santuoka – sakramentų pirmavaizdis

Pati Dievo išganymo plano viršūnė žmogui yra Kristaus ir Bažnyčios bendrystė. Pamėginkime tai suprasti įsivaizduodami, jog kopiname į kalną. Jo viršūnėje yra Kristaus ir Bažnyčios vienybė, o papėdėje – žmogaus, vyro ir moters, vienybė. Pastaroji tampa tam tikru viršūnę vedančiu žemėlapiu. Iš tiesų sunkoka suprasti, kas yra šioje viršūnėje, nes, kaip pats Dievas sako, nei akis neregėjo, nei ausis negirdėjo, ką jis yra paruošęs jį mylinčiams. Palyginti su mūsų laukiančiu Dievo slėpiniu, *Kūno teologija* tebtų du žodžiai – *bla bla*. Daugių daugiausia, ką kiekvienas teologas pasakytų apie šį slėpinį, irgi būtų tik *bla bla*. Ką šv. Tomas Akvinietis, patyręs Dievo leistą jam mistinį išgyvenimą, ištara apie tai, ką buvo parašęs per visą savo gyvenimą? Ogi – sudeginkit, visa tėra šiaudai, palyginti su Dievo paslaptimi. Tačiau ir to *bla bla* pakanka: net to labai alkstame ir taip nors šiek tiek paragaujame, kas laukia Dievo puotoje.

Kaip pirmąsias sakramentas, Santuoka yra įimtas, įterptas į Kristaus atnaujintų sakramentų ekonomijos struktūrą. Jei labiau įsigilintume, prieitume prie išvados, kaip sako Jonas Paulius II, jog visi Naujosios Sendoros sakramentai, visa išganymo ekonomijos dovana atranda tam tikrą savo pirmavaizdį Santuokoje kaip pirmąsias sakramente. Taigi Jonui Pauliui II Santuoka nėra vienas iš septynių sakramentų. Ji tam tikru atžvilgiu visų kitų sakramentų modelis, pirmavaizdis. Pagal Santuokos analogiją kitų sakramentų tiks-

las – suvienyti jaunikų su nuotaka, o nuotaką – su jaunikiu pripildant ją dieviškojo gyvenimo. *Katekizme* šitaip sakoma: visas krikščionio gyvenimas yra paženklintas Kristaus ir jo nuotakos Bažnyčios santuokos ženklu (plg. KBK 1661). Ir Krikštas jau yra santuokinis slėpinys – tai santuokinis apsiplėvimas prieš tuoktuvų šventę Eucharistiją.

Evangelija ir žmogiškos patirtys – neatsiejama

Kas yra krikščionybė, nesuprasime nepriimdami žmogaus, kaip vyro ir moters, sukūrimo slėpinio. Didis slėpinys, kuris yra Bažnyčia arba žmonija Kristuje, neegzistuoja atskirai nuo didžio slėpinio – tapimo vienu kūnu santuokoje ir šeimoje. *Kūno teologija* yra dovana, nes įkūnija pačią Evangeliją, suteikia kūną visai dvasinei tikrovei. Jonas Paulius II kviečia ne būti dvasingesniems, bet gyventi įkūnytą gyvenimą, įkūnytą dvasingumą, kuris yra ne kas kita, kaip krikščioniškasis dvasingumas. Viską sudvasinti yra viena didžiausių šiandienės kultūros grėsmių – tai reiškia *nukūnyti* ir krikščionybę. Iš ko, pasak šv. Jono, atpažįstame Antikristą? Jis tas, kuris neigia įsikūnijusį Kristų. Įkūnydama Evangeliją, *Kūno teologija* padeda iš naujo atrasti gyvenimo prasmę. Dažnai manoma, kad šis veikalas – apie žmogaus lytiškumą ir santuoką. Tai tiesa, tačiau ne vien tik apie tai. *Kūno teologija* nušviečia Dievo planą žmonijai nuo sukūrimo pradžios iki pat eschatologijos, t. y. laikų pabaigos. Kaip sako Jonas Paulius II, tai, ką studijuodami

* Tęsinys. Pradžią žr. šių metų „Artumos“ pirmajame numeryje

Kūno teologiją sužinoje apie santuoką, labai svarbu, bet ji lygiai taip pat svarbi suprantant žmogų apskritai, jo gyvenimo prasmę: kas yra žmogus, kam jis sukurtas.

Kūno teologija – labai geras priešinodis prieš teologijos abstrakcijas, jas „įžeminantis“ kūniško žmogaus patirtyje. *Kūno teologija* atskleidžia, kad Evangelija yra ne kažkur toli, bet labai arti kiekvieno iš mūsų. Jos atvaizdas įspaustas pačiame mūsų kūne, mūsų lytiškume. Pradžios knygoje rašoma, jog Dievas sukūrė žmogų kaip vyrą ir moterį ir pašaukė du tapti vienu kūnu. Šv. Paulius dar papildo: tai didis slėpinys, Kristaus ir Bažnyčios nuoroda. Gilus mūsų širdies troškimas susivienyti su kitu asmeniu iš tiesų yra Kristaus troškimas. Naujojoje evangelizacijoje reikia telkti dėmesį į giliausius žmogaus širdies troškimus ir gyvai liudyti, jog atsakymas – Jėzus Kristus. Jeigu Evangelijoje nėra įkūnyta šių išimtinai žmogiškų patirčių – vienybės, meilės, prisilietimo troškimo, jeigu Evangelija atsiejama nuo šių grynai žmogiškų patirčių, tada ji iš esmės nėra Jėzaus Kristaus Evangelija. Turime būti atidūs, nes priešas bando atsieti Jėzų Kristų nuo kūno. Tačiau Dievas ateina pas žmogų ir apsieiškia jam per tai, ką šis geriausiai pažįsta, – per kasdienes dalykus, be kurių nesuvoktume savęs. Pati kasdieniškiausia žmogaus patirtis yra įkūnijimo, savo paties kūniškumo patirtis. Pasak Jono Pauliaus II, visos kūniškos patirtys yra pasidariusios tokios kasdieniškos, jog apie jas nepagalvojame, priimame kaip savaime suprantamas, nebesuvokiame, kokios jos ypatingos.

Kūnas leidžia artintis prie Dievo

Ką kūniškos patirtys turi bendro su Dievo patirtimi, susitikimo su Dievu patirtimi? Nieko, jei gyveni pagal kokį nors „bekūnį“ dvasingumą. Tačiau jei esi krikščionis, kūnas ir tik kūnas leidžia mums artintis prie Dievo, nes įsikūnijęs Kristus yra tas, kuris nuveda mus pas Tėvą. Bažnyčia turėtų tapti bendrystės, kurios ilgimės, namais ir mokykla. Apsirinkame manydami, jog tetrokštame seksualinės iškrovos – iš tiesų ilgimės asmenų bendrystės. Štai didysis naujojo tūkstantmečio iššūkis mums – Bažnyčia turi tapti bendrystės namais ir mokykla, jeigu norime likti ištikimi Dievo planui ir primesti jį visam pasauliui. Ar teisingai sakau? Ne. Atkreipkite dėmesį – tai svarbu – mes nieko niekam neprimetame, bet skelbdami Evangeliją bandome atliepti giliausius pasaulio troškimus. Evangelijos esmė – skelbti Gyvąjį Dievą,

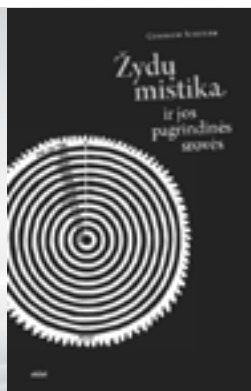
esantį arti kiekvieno iš mūsų. Šis Dievas kiekvieną kviečia į intymią bendrystę su juo. Jis pažadina mumyse amžinojo gyvenimo viltį. Ši bendrystė su juo veda į gyvenimą.

Evangelija patvirtina neatsiejamą asmens, jo gyvenimo ir jo kūniškumo ryšį. Žmogaus gyvenimas yra gyvenimas kūno santykiuose. Kūnas yra Dievo dovana, meilės liudytojas, dovanos liudytojas.

Lillian Nelson nuotrauka

Jėzaus Kristaus santykis su kiekvienu iš mūsų autentiškas, nepakartojamas. Todėl kiekviename žmoguje galime matyti Kristaus veidą. Ir tai, kad kūnas apreiškia Dievo slėpinį, nėra tik teorija, idėja, intelektualinė sąvoka. Tai turi tapti išgyvenama tikrove, mūsų patirtimi, kai iš tiesų to ragaujame, žvelgdami į žmogų kaip į Dievo paveikslą. Tai nėra tikrai idėja. Kai ji tampa išgyventa patirtimi, mus ištinka nuostaba kito žmogaus slėpinio akivaizdoje. Ne nepaisydami kūno grožio, bet būtent dėl kūno grožio ir per jį artėjame prie asmens grožio, prie transcendentinės paslapties. Jonas Paulius II sako, jog šis pagarbios nuostabos patyrimas reginti kito asmens slėpinį, atskleistą per jo kūną, yra brandus lytinio potraukio ir susižavėjimo išgyvenimas. Tačiau jeigu to neišgyvenote, niekada neverkėte kito žmogaus slėpinio akivaizdoje, melskite Dievą, kad tai patirtumėte. Šitai neateina tikrai studijuojant knygas; tai ateina iš gilaus kontempliatyvos maldos gyvenimo ir vidinio atsivertimo. Evangelijos šerdis – tai pašaukimas radikaliai save dovanoti ir taip visiškai įgyvendinti savo laisvę. Taip atrandama gyvenimo prasmė atiduodant ir priimant meilę, ir šioje šviesoje tikrai ir iki galo atsiskleidžia žmogaus lytiškumo prasmė.

Gershom Scholem

ŽYDŲ MISTIKA IR JOS PAGRINDINĖS SROVĖS

Iš vokiečių kalbos vertė Antanas Gailius

Gershom Scholemo (1897–1982) veikalas „Žydų mistika“ yra epochinės reikšmės knyga, neeilinis mūsų kultūros įvykis. Iki šiol lietuvių kalba neturėjome nė vieno šiai temai skirtą teksto, svarumu prilygstančio Scholemo veikalui. Tai ne tik solidi mokslinė monografija, kurioje autorius sistemiškai apibendrina kelis dešimtmečius trukusių filologinių, filosofinių ir teologinių tyrinėjimų rezultatus, bet ir vienas pamatinių tekstų, supažindinančių Vakarų skaitytoją su neaprepiamai turtinga dvasine žydų tradicija.

Žydų mistikos autorius, pats tekstologiškai ištyręs daugumą šaltinių, apie kuriuos taip įtaigiai pasakoja šios knygos puslapiuose, dvasinį žydų pasaulį ne tik atskleidžia iš vidaus, bet ir nusako kalba, suprantama kiekvienam intelektualui.

aidai

Netrukdykite bręsti

Ramūnas AUŠROTAS

Šiuolaikiniams tėvams ištis tenka spręsti dilemą, ką ir kaip pasakyti brendimo laikotarpį išgyvenančiam savo vaikui, kaip padėti savo patirtyse susipainiojusiam paaugliui suprasti, jog tai, kas gimsta jo širdyje, yra labai gražus ir natūralus, bet trapus ir brangintinas jausmas, kuris reiškia, kad jis pamažu tampa vyru/moterimi. Dar sunkiau – parodyti jam, kad šis tapsmas nesibaigia draugyste ar primityviai suprantamu „tapimu vienu kūnu“, bet vyksta per visą santuokinį gyvenimą.

Kartais, kai neįmanoma nieko pasakyti, galima pabandyti parodyti – kad ir studijos „Ghibli“ animacinį, neseniai ir lietuviškai įgarsintą filmą „Širdies šnabždesys“ (*Mimi wo sumaseba*, 1995), pasakojantį, kaip mergaitė tampa moterimi. Neišsigąskite: tai visai ne tai, apie ką pagalvojote. Iš tiesų brendimo tema kinematografe perteikiama ne tik banaliai (kaip ašaras spaudžiančiose romantinėse melodramose, nieko bendro neturinčiose su gyvenimu), bet ir vulgariai. Vadinamuosius *coming of age* – vaiko tapimo suaugusiuoju filmus tiksliau būtų vadinti seksualinės emancipacijos filmais, nes juose asmens branda dažnai susiaurinama iki lytinės brandos, manipuliuojant nubundančiais geismai ir kylančiomis pagundomis.

Režisieriaus Yoshifumi Kondo filme lytinis brendimas atspindimas visai kitu kampu. Mergaitės tapimas moterimi vaizduojamas pasitelkiant ne seksualinius ženklus ir vaizdus, bet dvasinę draugystę. Tada širdyje pabunda pirmasis švelnus jausmas, tarsi švelnus šnabždesys, palengva atpažįstamas kaip jaunatviška meilė.

Sakoma, kad didžiausia šių laikų problema ta, kad lytinė branda atskiriama nuo psichologinės. Juk keturio-

likos metų paauglys jau būna lytiškai subrendęs, tačiau dar nesugeba priimti atsakomybės už kitą (kartais – net ir už save). Jo psichologinis brendimas vėluoja dešimčia ir daugiau metų. Seksualinių dirgiklių viešojoje erdvėje įjautrintas jaunuolis netrunka pasileisti ištvirtavimo nuokalne. Šiuolaikinis jaunas žmogus tarp 15 ir 25 metų išgyvena ne gražų ir vaisingą (kalbama ne apie reprodukciją!) jaunatviškų draugysčių metų, bet lytiškumo raiškos

Kadrai iš filmo „Širdies šnabždesys“

būdų bei seksualinių partnerių nuolatinės paieškos, kontracepcijos ir abortų laikotarpį, kuris, jei „gerai“ baigiasi, vėliau prisimenamas kaip „seksualinis apgirtimas“.

Filme „Širdies šnabždesys“ lytinis brendimas vaizduojamas kaip neatskiriama asmenybės brandos (fizinės, emocinės ir psichologinės) dalis. Matome, kaip įsimylėjęs bręstantis asmuo pasitempia, mokosi priimti atsakomybę už save ir pamažu – už kitą. Juostos herojės Šizuku širdyje gimstantis jausmas ir kito trauka skatina ją suprasti save ir tai, ko nori gyvenime. Pirmoji draugystė ir yra stipri tuo, kad leidžia pamiršti vaikišką egocentrizmą ir, nors dar netobulai, stiebtis į viršų.

Pats būdamas tėvas šiame filme labiausiai žaviuosi, kaip Šizuku tėvai reaguoja į dukros vidinę sumaištį. Jie išbūna, leisdami jai pačiai laisvai priimti sprendimus (net ir neteisingus), taip parodydami pasitikėjimą ir skatindami bręsti. Juk jei tėvams laisvė yra rizika, tai paaugliui – pasitikėjimas, atrišantis sparnus ir mokantis atsakomybės. Tai dvi tos pačios monetos pusės: be vieno negali būti ir kito. Tad kartais norisi pasakyti ne tiek televizijai, kiek tėvams: netrukdykite savo vaikams bręsti.

Don Kamilio mažasis pasaulis

Vedybų lazdos

Giovannino GUARESCHI

Kai Don Kamilis pamatydamo į bažnyčią ar kleboniją įeinantį Uolį, tuoj po nosimi murmelėdavo: „Štai politrukas!“ Senasis Uolius vadovavo kiekvienoje parapijoje veikiančiam žvalgų būriui, kurio užduotis buvo sekti kunigą bažnyčioje ir už bažnyčios, rašyti skundus vyskupui, kai, jų nuomone, kunigas išeina iš vėžių arba tiesiog piktina kitus.

Senasis Uolius, aišku, dalyvaudavo visose pamaldose ir per jas iš priekinėje eilėje išnuomoto suolo atidžiai sekdamo kiekvieną Don Kamilio kryptelėjimą. Mišių metu jis kartkartėmis atsisukdamo į žmoną ir šypsodamasis pašnibždėdavo: „Jau išėjo į lankas!“ arba: „Kažin, kokie vėjai šiandien jo galvoje pučia!“, arba: „Jau ne tas pats kitados buvęs Don Kamilis.“

Uolius dažnai užsukdamo ir į kleboniją padaryti kokios nors pastabos dėl pasakyto pamokslo ar ko nors patarti. Žinia, Don Kamilis nebuvo iš tų, kuriems tokie tipeliai kaip Uolius būtų kėlę rūpestį. Tačiau jam įgri-so būti nuolat sekamam. Kai Don Kamiliui prireikdavo per Mišias nusišnypšti, jis pakeldavo akis į Nukryžiuotąjį Kristų ir atsidusdavo:

– Viešpatie, padėk man: leisk taip nusišnypšti, kad nė vieno nepapiktinčiau.

Uolius, reikia pasakyti, išviršinės formos reikaluose buvo labai griežtas. „Kai Trevilės diakonas per Mišias nusišnypščia, tai nė nepajunti; o mūsų šis tartum Paskutinio teismo dūdą pučia“, – ne kartą pasakydavo.

Trumpai kalbant, Uolius taip jau buvo sukurtas; o jei Dievas leidžia ir tokių – matyt, ir jie reikalingi. Jis turėjo tris sūnus ir dukterį Pauliną; iš visų bažnytkaimio mergaičių ji skyrėsi savo gražumu ir dorovingumu. Vis dėlto toji Paulina kartą sukėlė išpažinčių klausančiam Don Kamiliui didžiulį rūpestį.

* * *

– Aš negaliu tavęs išrišti, jei pirma neišpildysi, ką privalai, – pasakė Don Kamilis.

– Suprantu, – atšovė mergaitė.

Tai buvo paprastas kaimo įvykis; norint jį suprasti, reikia nors truputį pagyventi plokščiose paupio žemumos trobelėse, pajusti pakaušį svilinančius liepos saulės spindulius, pamatyti rugpjūčio vakarą už upės pylimo tekančią didelį, rausvą mėnulį. Tuo laiku Žemutinėje Italijoje viešpatauja kerinti tylą, ir kiekvienas pamanytų, kad ramiose ir tuščiose upės pakrantėse nieko neatsitinka ir nieko negali atsitikti rausvose ar melsvose mažų langelių trobelėse. Ta-

čiau ten atsitinka daugiau įvairių nutikimų, nei kalnuotose vietose ar miestuose, nes vasarą karšti saulės spinduliai ir tų gyventojų gyslose įkaitina kraują. Čionykštis rausvas ir didelis mėnulis – tai ne kitų vietų išblėsęs mėnulis: čia jis šildo ir kaitina gyvųjų smegenis, o mirusiųjų – kaulus. Žiemą, kai šaltis ir darganos suspaudžia žemumą, nuo vasaros užsilikusi šiluma dar būna tokia stipri, kad gyventojai nesijaučia turintys pakankamai atvėsusias galvas ir galintys šaltai apmąstyti praėjusius įvykius. Tad kada ne kada ten išgirsi už gyvatvorės ugnį spjaučiantį šautuvą arba, žiūrėk, kuri nors mergiotė pasielgia ne taip, kaip reikėtų.

Paulina parėjo namo. Visai šeimai drauge sukalbėjus rožinį, priėjo prie tėvo ir tarė:

– Tėveli, noriu su tavimi pasikalbėti.

Ji liko su seniu Uoliu, o kiti šeimos nariai išsiskirstė.

– Ką nori man pasakyti? – įtariai paklausė tėvas.

– Jau laikas pagalvoti apie mano vedybas.

Senis papurtė galvą ir atkirto:

– Nieko panašaus! Tai ne tavo reikalas. Kai ateis laikas, rasime ir tau tinkamą vyrą.

– Jau laikas, – spyrėsi mergiotė. – Aš jau radau tinkamą vyrą.

Uolius išsprogino akis.

– Tuojau eik gulti, ir kad mano ausys daugiau to negirdėtų! – rūščiai riktelėjo.

– Gera, – tyliai numykė duktė. – Bus blogiau, kai jūs apie tai iš kitų sužinosite.

– Tai gal jau ką nors papiktinai? – nustebęs suriaumojo Uolius.

– Dar ne, bet papiktinimas greitai iškils aikštėn. Tokių dalykų nepaslėpsi.

Uolius pagriebė pirmą po ranka pasitaikiusį daiktą, kuris šiuo kartu, deja, buvo neplona lazda. Mergiotė susigūžė kertėje, rankomis prisidengė galvą ir tyliai kentė krintančių smūgių krušą.

Visa laimė, kad, vėzdai sutrūkus, senis atlyžo.

– Jei tau lemta būti dar gyvai, tai kelkis! – sušuko senis.

Mergiotė atsikėlė.

– Ar apie tai dar niekas nežino? – paklausė.

– Žino tik jis... – pašnibždomis nusuokė.

Senis darsyk nesusivaldė ir puolė vanoti ją rykšte, ištraukta iš žabų krūvos, pamestos prie ugniakuro.

Antrai audrai praslinkus, atsipeikėjusi mergiotė pašnibždomis pridūrė:

– Apie tai žino ir Don Kamilis. Jis man nedavė išrišimo...

Tada senis vėl puolė prie dukters.

– Jei mane užmušite, bus dar didesnis papiktinimas, – pasakė mergiotė, ir senis aprimo.

– O kas jis toks? – paklausė tėvas.

– Ogi Vanagėlis, – paaiškino duktė.

Jei būtų pasakiusi, kad pats šėtonas, jam nebūtų buvę taip baisu.

Vanagėlis buvo Aloyzas Pilvelis, pats svariausias Peponio generalinio štabo narys. Jis buvo vadovaujantis protas, tai yra rengdavo visas propagandines kalbas, organizuodavo mitingus ir aiškino partijos potvarkius.

Dėl to jis buvo labiau už kitus gaujos narius ekskomunikuotinas padaras. Tai buvo kažkas baisaus. Tėvas, pastūmęs ją į lovą, atsisėdo šalia.

– Jau užtenka, nebemušk, – atsidususi tarė mergiotė. – Jei dar mane paliesi, imsiu šaukti ir sukelsiu triukšmą: aš turiu ginti savo kūdikio gyvybę.

Vienuoliktą valandą nakties senis Uolius, visai nuvargęs, nurimo.

– Ką daryti? Tavęs užmušti negaliu, o į vienuolyną išvežti – irgi, nes kas ten tokią priimtų. Veskite ir pasikarkite! – baigė senis.

* * *

Kai Vanagėlis pamatė taip sumuštą Pauliną, neteko žado.

– Arba vedybos, arba mano mirtis, – pareiškė mergiotė.

– Teisingai, – sutiko Vanagėlis. – Aš visą laiką to tik ir trokštu. Nors tuojau, Paulina!

Nesąmonė būtų tikėtis susituokti be ketvirčio pirmą valandą nakties. Tačiau žodžiai, pasakyti kiemo gale, po stogine ir prieš atvirus snieguotus laukus, buvo savaip reikšmingi.

– Ar tu jau viską paaiškinai tėvui? – pasiteiravo Vanagėlis.

Mergiolei nieko neatsakius, Vanagėlis suprato nusišnekėjęs.

– Paėmęs kulkosvaidį, visus juos ištrankysiu! – šūktelėjo. – Aš...

– Kalbėkime ne apie kulkosvaidį, bet apie kleboną ir jungtuves.

Vanagėlis staiga atšoko atbulas.

– Tu gerai žinai, kad negaliu to padaryti. Turi suprasti mano būklę. Užteks ir viršaičio.

Mergiotė susigūžė.

– Ne, – atšovė. – Aš niekuomet to nepadarysiu. Man nesvarbu, kas bus toliau. Arba susituoksiva krikščioniškai, arba daugiau niekuomet nesimatysiva.

– Palauk! – maldavo Vanagėlis, tačiau varteliai, pro kuriuos ji visad išeidavo, jau buvo užverti.

* * *

Mergiotė keletą dienų išgulėjo lovoje. Trečią dieną senis Uolius užlipo pas ją į antro aukšto kambarėlį.

– Aną vakarą tu su juo mateisi! – tarė. – Žinau!

– Ir aš žinau...

– Kaip susitarėta?

– Niekas neišėina: jis nenori tuoktis bažnyčioje, o man arba bažnyčioje, arba niekur.

Senis nirto, trypė, skėtriojosi. Nulipęs žemyn, apsigaubė apsiaustu ir išėjo.

Netrukus Don Kamilis jau buvo painiojamas į šį reikalą.

– Klebone, tamsta žinai, kas atsitiko? – prabilo Uolius.

– Aš nieko nežinau.

Uoliui teko viską smulkiai papasakoti. Išklausęs Don Kamilis išskėtė rankas ir pamokomai pridėjo:

– Reikia saugoti vaikus, mielasis pone Uoliau: turi juos auklėti sveika dvasia. Tai pirmoji tėvo pareiga.

Uolius suprato visai pralaimėjęs ir, jei būtų galėjęs, būtų sutraikęs Don Kamilį.

– Klebone, aš jau sutikau leisti jiems tuoktis, bet tas pramuštgalvis nenori bažnytinių tuoktuvų.

– Taip ir maniau.

– Atėjau, kad tamsta, klebone, paaiškintum: ar didesnis papiktinimas, kad mergiotė, šiuo atveju mano duktė, atsidūrusi tokioje būklėje, visiškai nesituoktų, ar – kad susituoktų nebažnytiškai?

Don Kamilis papurtė galvą.

– Čia svarbu ne papiktinimas, bet gėris ar blogis, – atkirto. – Pirmiausia reikia susirūpinti gimsiančiu.

– Man svarbu, kad jie kuo greičiausiai susituoktų. O paskui gali eiti nors ir pasikarti! – suriūkė Uolius.

– Jei manai, kad tai svarbiausias dalykas, kokių galų atėjai pas mane klausti patarimo? Jei tau terūpi jų su-tuoktuvės, tegu tuokiasi taip, kaip jiems patinka.

– Bet mergiotė pasakė, kad tuoksis bažnyčioje arba visiškai nesituoks.

Don Kamilis nusišypsojo.

– Turėdamas tokios sveikos galvosenos dukterį, turėtum tik džiaugtis. Vieno blogio kitu nepašalinsi. Tavo duktė ne veltui nešioja galvą ant pečių. Turėtum ja didžiulotis.

– Aš ją užmušiu! – riaumodamas Uolius išėjo iš klebonijos.

– Gal norėtum, kad aš prikalbinčiau tavo dukterį tuoktis ne bažnyčioje? – pavymui riktelėjo Don Kamilis.

* * *

Naktį mergiotė išgirdo, kaip į jos miegamojo langą mėto žvirgždą. Tiems garsams nesibaigiant, nusprendė nultipti žemyn.

Jos laukė Vanagėlis – jo veidą pamačiusi apsipylė ašaromis.

– Aš jau baigiau, – paaiškino jaunuolis. – Rytoj paskelbs, kad esu pašalintas iš partijos. Mane atleisdamas

Peponis užsimanė, kad aš pats ir atleido raštą parašyčiau...

Mergiotė priėjo arčiau.

– Ar jis tave labai sumušė?

– Gerai gavau, – atsakė Vanagėlis. –

Kada tuoksimės?

– Kad ir tuoj, – sutiko jaunoji, tačiau nepagalvojo, jog buvo pirma valanda nakties ir, be viso kito, Vanagėliui akis buvo stipriai sumėlynuota.

– Rytoj vakare nueisiu pasikalbėti su klebonu, – tęsė Vanagėlis. – Į savivaldybę nenoriu daugiau nė kojos kelti. Nereikia viršaičio. Nenoriu matyti Peponio.

Palietė savo užtinusią akį, o mergiotė uždėjo jam ant peties ranką.

– Nueisime ir pas viršaitį: nebijok, aš tave apginsiu.

* * *

Anksti rytą Paulina nuėjo pas Don Kamilį.

– Dabar galite duoti man išrišimą, – tarė. – Ką jums išpažinau, yra neteisybė. Prie viso kito pridėkite ir tą melagystę, kurią jums pasakiau.

Sumišęs Don Kamilis pažvelgė į ją.

– Tik savo tėvui nieko nesakyk, – patarė Don Kamilis. – Nieko nesakyk nė ištekejusi.

Tai nebuvo pagirtina, bet Uoliaus įžūlumas nusipelnė tokios bausmės.

– Na, nieko nesakysiu, – sutiko mergiotė. – Gavau tiek lazdų, tarsi būčiau jam tiesą pasakiusi.

– Visai teisingai, – pritarė Don Kamilis. – Kas nusižemina, tas bus išaukštintas; o kas išsiaukština, bus nužemintas.

* * *

Kai Don Kamilis žingsniavo pro altorių, Kristus rūsčiai į jį pažvelgė.

– Don Kamili, jau kuris laikas eini pavoju keliu.

– Su Dievo pagalba galiu eiti bet koku keliu, – atsakė Don Kamilis. – Tai tokia santuoka, kokių atsirast dar penkiolika.

Iš tikrųjų taip ir įvyko.

Vertė kun. Antanas SABALIAUSKAS

Autoriaus iliustracija

Dar kartą apie homeopatiją

Iš redakcijos pašto

Vasario „Artumos“ žurnale buvo išspausdintas straipsnis „Prieštarin goji homeopatija ir Samuelis Hanemanas“, kuriame be to, kad pateikiama S. Hanemano biografija, yra ir tokių minčių: „<...> dera pabrėžti, kad homeopatiniai preparatai nedaro žalos ir neturi šalutinio poveikio“ ir pan. Manau, kad katalikiškame leidinyje tokia informacija ar nuomonė neturėtų būti skelbiama, nes apie homeopatinį vaistų žalą/šalutinį poveikį šiuo metu plačiai kalba kunigai egzorcistai ne tik Lietuvoje, bet ir Vakarų Europoje (pvz., Vilniaus arkivyskupijos egzorcistas tėvas Marekas). Perskaičius S. Hanemano biografiją, kunigų egzorcistų perspėjimai nekelia abejonių. Masonai, vienas jų ir buvo S. Hanemanas, laikomi viena reprezentatyviausių Vakarų ezoterikos mokyklų (žr. tėvo Joseph-Marie Verline knygą „Bevardė ir beveidė dievybė“). Apie masonų ryšį su Liuciferiu kalbama ir lietuvių kalba išleistose „Dvasinės kovos“ serijos knygose (pvz., kun. Aleksaner Posacki SJ knygoje „Egzorcizmai, apsėdimai, demonai“).

Homeopatinį „vaistų“ problema labai aktuali, nes kiekvienoje vaistinėje ir dažname šeimos gydytojo kabinete pirmiausia siūlomi šie preparatai. Todėl nesinorėtų, kad katalikiškame žurnale būtų paliekama tokių abejonių dėl šių preparatų kilmės (okultinės praktikos).

Taigi žurnalo puslapiuose būtų įdomu perskaityti kunigo egzorcisto nuomonę apie homeopatiją, nes tai nebėra vien tik chemijos ar medicinos mokslų klausimai, bet kalbama apie energetiką ir žmogaus tikėjimą „kažkuo“, kas greičiausiai nėra mūsų Viešpats Jėzus Kristus (žr. paskutinį minimo straipsnio sakinį).

Tikiuosi, kad mano pastebėjimai bus suprasti teisingai. Tiesiog manau, kad šis klausimas yra labai aktualus katalikams.

Pagarbiai,
Mantas VALIUKAS

Kuo pagrįsta homeopatija?

Svetlana ADLER-MIKULĖNIENĖ
KMU sielovados koordinatorė

Pasakymas „alternatyvus gydymo metodas“ neretai mus gąsdina, tad priskiriame jį blogiui nepasigilinę, kad jis gali reikšti kitokią nei tradicinė medicina gydymo būdą. Tradicinė arba kitaip vadinama alopatinė (gr. *allos* – kitoks, priešingas, *pathos* – liga) medicina naudoja principą, priešingą ligai, ir siekia slopinti, panaikinti ligos simptomus cheminiu arba chirurginiu būdu.

Tačiau ar homeopatija – alternatyvios medicinos pavyzdys, o galbūt šarlatanizmas? Juk, kaip ir daugelyje šalių, Lietuvoje save gydytojais homeopatais vadinantys dažnai neturi medicininio išsilavinimo. Pati mačiau iškabas „gydytojas-homeopatas“ ten, kur prieš gerą dešimtmetį kabėjo iškaba „parapsichologas-ekstrasensas“... Reikia skirti tokius pseudogydytojus nuo medikų, kurie prieš tapdami

gydytojais-homeopatais gauna medicininį išsilavinimą ir tik po to gali gilintis į homeopatinio gydymo subtilybes specializuotose mokymuose. O ką apie tai mano patys medicinos specialistai?

Kauno medicinos universiteto (KMU) Farmacijos fakulteto studentai trejų metų kurse „Vaistų technologija“ mokomi ir homeopatinų vaistų gamybos pagrindų. Nuo 2004 m. doc. Daiva

MAJENĖ skaito paskaitas apie homeopatiją ir homeopatinų vaistų gamybą. Ji leido klausytis paskaitos kartu su studentais ir mielai sutiko atsakyti į klausimus.

Kas yra homeopatija ir iš kur ji atsirado?

Homeopatija – tai alternatyvios medicinos rūšis. Žodis „homeopatija“ reiškia „panašus į ligą“ (gr. *homios* – „panašus“). Jos pradininkas – Leipzigerio universitete studijas baigęs gydytojas Samuelis Hanemanas. Pradėjęs gydytojo praktiką jis greitai nusivilia, nes naudojami metodai toli gražu ne visada padeda, o kai kuriais atvejais net pakenkia žmogui. S. Hanemanas buvo puikus lingvistas (būdamas 22 metų, puikiai mokėjo 8 kalbas), papildomai užsidirbdavo kaip vertėjas. Versdamas medicinos prof. Kulleno knygą, rado informacijos, kad maliarija gydoma chininu. Jam ši informacija pasirodė abejotina, todėl pradėjo eksperimentą su savimi. Keletą dienų iš eilės vartojo chininmedžio žievę, stebėjo atsirandančius požymius ir juos užrašinėjo. Atsirado tokių, kuriuos, kaip tvirtino prof. Kullenas, šis vaistas turėjo gydyti. Vaisto sukelta liga trukdavo tik keletą valandų, tačiau ji ir vėl atsinaujindavo, kai tik Hanemanas pavartodavo vaistą. S. Hanemanas atrado, kad medžiaga, kuri sveiko žmogaus organizme sukelia tam tikrus simptomus, gali juos gydyti sergančiame organizme. Nuo tada jis visas jėgas skyrė savo teorijai pagrįsti ir homeopatijos principams plėtoti. Iš pradžių homeopatiniam gydymui buvo naudojamos vaistinės medžiagos įprastinėmis gydomosiomis dozėmis. Rezultatai buvo geri, tačiau tiek gydy-

tojui, tiek pacientui nerimą keldavo ligos paūmėjimas pradėjus vartoti panašų vaistą, o ir pagijimas dažnai prasidėdavo tik po žymaus pradinio savijautos pablogėjimo. Ieškodamas būdų, kaip išvengti paūmėjimo, S. Hahnemannas pabandė skiesti vaistus. Paaiškėjo, kad gydymosi savybės nuo to nesilpnėdavo, o paūmėjimas būdavo švelnesnis. Taip jis priėjo iki mažų koncentracijų, tačiau kažkuriame etape pastebėjo ir mažesnį gydomąjį poveikį. Taigi, pasinaudodamas alchemikų patirtimi, pradėjo purtyti sulig kiekvienu praskiedimu, t. y. taikyti metodą, kuris dabar vadinamas dinamizacija.

Nuo 1796 m. S. Hanemanas savo tyrimus skelbia mokslinėse publikacijose, suformuluoja pagrindinį homeopatijos principą: „Panašus gydo panašų“ (lot. *Similia similibus curentur*). 1810 m. S. Hanemanas parašo gydymo meno *Organoną* ir apibendrina savo tyrimus. Taip atsirado homeopatija. Visą gyvenimą S. Hanemanas paskyrė naujam gydymo metodui tobulinti ir naujiems vaistams gaminti. Po pirmojo jo bandymo su chininmedžio medžio žieve per 50 metų (nuo 1790 m. iki 1833 m.) jis padarė tokius tyrimus su dar 99 vaistais. S. Hanemanas tvirtino, kad homeopatijos veiksmingumas priklauso nuo paciento individualių savybių, todėl gilindavosi ne tik į ligos istoriją, bet ir kūno tipą, charakterį, fizinius bei emocinius pokyčius. Trečiasis homeopatijos principas teigia, kad vaistai yra veiksmingiausi, kai parenkami pagal paciento fizinių, emocinių ir psichinių simptomų visumą. Galioja principas „gydyti ligonį, o ne ligą“. Gydytojai kiekvieną pacientą labai atidžiai ištiria, įvertina ne tik patį ligonį, bet ir jo genotipo bei fenotipo ypatumus ir tik tada parenka veikliąją medžiagą.

Kokie vaistai vadinami homeopatiniais? Ar yra atliekami jų patikimumo moksliniai tyrimai?

Kai prasidėjo cheminių vaistų, antibiotikų era, visi labai noriai juos var-

tojo, nekreipdami dėmesio į šalutinį šių preparatų poveikį. Po 30–40 metų aki-vaizdžiai matome tokių preparatų žalą (alergijos, kepenų, inkstų funkcijų sutrikimai ir t. t.), tad buvo vėl atsigręžta į natūralius ir visuminius gydymo metodus. Tačiau galime tik apgailestauti, jog tai sutapo su įvairiomis netradicinėmis dvasingumo formomis, tada užplūdusiomis ne tik Lietuvą, bet ir visą Europą.

Europos farmakopėjoje (tai pagrindinis dokumentas, reglamentuojantis vaistų gamybą) šalia tradicinių tablečių, tepalų, tirpalų yra aprašyta ir homeopatinų vaistų gamyba. Tai reiškia, kad kaip ir visų, taip ir homeopatinų vaistų kiekvienas gamybos etapas yra reglamentuotas ir vietos kokiems nors demonizuotiems veiksams nėra.

Žaliavos, skirtos homeopatiniam preparatams gaminti, yra šviežios, džiovinti, šaldyti ar etanolio konservuoti augalai bei gyvūnai arba jų dalys, mineralinės bei cheminės medžiagos. Homeopatiniai vaistai gaminami potencijuojant. Terminas „potencija“ reiškia vaistinės medžiagos praskiedimo laipsnį, kuris gali būti nuo 10 iki 100. Potencijavimo etapai yra praskiedimas ir dinamizacija (t. y. ne mažiau kaip 10 kartų energingai suplakant – aukštyn ir žemyn). Mat medžiagos skiedimo ir jos supurtymo (dinamizacijos) metu tirpiklio molekulės išsirikuoja tirpinamojoje medžiagoje tam tikra, klasterine, tvarka ir tartum įsiforma individualią šios medžiagos informaciją. Net ir labai praskiedus, t. y. kai pradinės medžiagos molekulių beveik nebelieka, klasteriai išsaugo savo struktūrą ir informuoja apie tą pradinę medžiagą. Tyrimai atliekami branduolinio magnetinio rezonanso (BMR) metodu,

kuris yra pakankamai naujas, todėl galutinio atsakymo dar nėra.

Daugybėje tarptautinės recenzuojamų mokslinių žurnalų duomenų bazės *PubMed* straipsnių pateikiami įvairių tyrimų duomenys, pvz., homeopatinių vaistų ir placebo palyginimas, įrodo homeopatinių vaistų veiksmingumą. Leidžiami ir atskiri žurnalai: „Alternative therapies in health ant medicine“, „Homeopathy“, „Homeopathic reviews“ ir t. t.

Europos Sąjungos (ES) šalyse socialinio draudimo fondai visiškai arba iš dalies kompensuoja gydymąsi homeopatiniiais preparatais (pvz., Vokietijoje, Šveicarijoje – visą kainą, Belgijoje – 25 proc., Prancūzijoje – 65 proc.). Daugelio homeopatinių vaistų pakuotė nesiskiria nuo įprastinių, jie gaminami ne tik vaistinėse, bet farmacijos gamylose. ES šalyse 25–40 proc. bendrosios praktikos gydytojų pacientams skiria homeopatinius preparatus.

Kaip gydo homeopatiniai vaistai?

Homeopatiniai vaistai skatina organizmo imuninę sistemą labiau reaguoti į ligą. Medikamentas negydo, o tik sukelia organizmo savisaugos reakciją. Šie vaistai dažniau vartojami gydant ūmias ligas (gripą, anginą, slogą). Homeopatija negydo infarkto, šoko, diabeto, sunkių hipertenzijos formų. Ji nėra panacėja, todėl reikia žinoti, kad tada, kai organizmo savigynos ištekliai išnaudoti, homeopatija mažai kuo gali padėti.

Kaip Lietuvoje tampama gydytoju homeopatu ir kaip išrašomi receptai?

Lietuvoje yra Gydytojų homeopatų asociacija. Visas asmens sveikatos priežiūros paslaugas reglamentuoja įstatymai, tad ir gydytojų homeopatų, kaip siauros medicinos praktikos rūšies, paslaugas reglamentuoja Sveikatos apsaugos ministro įsakymas (paskelbtas 2004 m. rugsėjo 29 d. „Valstybės žinių“ Nr. 149). Tam reikia turėti medicininių išsilavinimą ir baigti specialius mokymus. Norėčiau atkreipti dėmesį, kad kiekvienas turime galimybę pasirinkti gydymo būdą. Gydytojas terapeutas privalo pasiteirauti, ar norėtumėte homeopatinio gydymo. Jei apsisprendžia-

te kreiptis į homeopatą, tai akivaizdu, kad jis kitų vaistų nesiūlys. Gydytojo homeopato išrašytame recepte lotynų kalba būna parašytas augalo, mineralo ar kitos vaistinės medžiagos pavadinimas, bet nėra tokių nieko nereiškiančių žodžių, kaip „kačių nagai“, „kiaulių ašaros“, „ožių ragai“. Prie vaisto pavadinimo rašoma raidė ir skaičius, kurie vaistininkui nusaką praskiedimo laipsnį. Recepte nurodytą vaistą gali pagaminti bet kuri homeopatinė vaistinė. Gydytojas homeopatas pats vaistų dažniausiai negamina.

Ar esate tikinti?

Esu praktikuojanti katalikė. Žinia, kad homeopatiniai vaistai kelia pavojų sielai, mane pasiekė prieš 5 metus ir sukėlė nerimą. Pradėjau ieškoti tiesos, klausdama katalikų kunigų nuomonės Lietuvoje ir kitose Europos šalyse. Išsąmų atsakymą gavau 2009 metų vasarą,

kai su lietuvių piligrimų grupe lankiausi Prancūzijoje, Paray-le-Monialyje vykusiame šeimų festivalyje. Šios išpūdingos kelionės metu bendravau su pasaulinei egzorcistų asociacijai priklausančiu egzorcistu tėvu Paul-Marie de Mauroy, išsklaidžiusiu visas buvusias abejones ir patvirtinusi, kad homeopatiniai vaistai neturi įtakos žmogaus sielai. Taigi, visa, kas šiame straipsnyje rašoma apie homeopatiją, yra ne mano nuomonė ar įsitikinimai, o per ilgus darbo ir ieškojimo metus sukaupta mokslinė bei gamybinė patirtis.

Norinčius daugiau sužinoti apie vaistininkystės istoriją ir vaistų gamybą kviečiame į Lietuvos medicinos ir farmacijos istorijos muziejų. Galima susitarti ir dėl ekskursijų į KMU vaistinę, kurioje gaminami ir homeopatiniai vaistai.

Dėkoju už pokalbį.

Homeopatija – ar būtina krikščioniui?

Kun. Vytenis VAŠKELIS

Lietuvos egzorcistų asociacijos narys

Šiame trumpame atsiliepime apie homeopatiją pirmiausia remiuosi Popiežiškosios kultūros tarybos ir Popiežiškosios tarpreliginio dialogo tarybos dokumentu „Jėzus Kristus – gyvojo vandens nešėjas, „Naujojo amžiaus“ (angl. *New Age*) krikščioniškasis apmąstymas“, publikuotu 2003 m. vasario 14 d. „Bažnyčios žinių“ Nr. 3. Jame homeopatija, kaip ir akupunktūra, chiropraktika, gydymas kristalais, metalais, reinkarnacinės terapijos ir panašūs da-lykai priskiriami prie klaidingojo „Naujojo amžiaus“ praktikų, kuriomis išgijimo siekiama prisiliečiant prie neva savo vidinės arba kosmoso energijos.

Pritariu ir farmacijos mokslus baigusiai Erikai Gibello, žinomai Tarptautinės katalikų išlaisvinimo tarnystės asociacijos sekretorei, viename straipsnyje rašančiai apie nepasitikėjimą homeopatija. Pavyzdžiui, kai pacientas kreipiasi į homeopatą, jam dažnai stengiamasi pritaikyti astrologinį gimimo ženklą, primetan- tį tam tikras svetimo žmogaus savy-

bes ir darantį neigiamą įtaką asmenybės dvasinei raidai. Pasak E. Gibello, jei žmonės vartoja kokius nors vaistus, turi būti patvirtinta, kad jie tikrai gydo ir yra veiksmingi. Kitaip gydymas bus tik spėlionė, o kai kurie žmonės gali net apsinuodyti.

Manau, kad XXI amžiuje, kai vaistinės lūžta nuo įvairiausių vaistų, mes, tikintieji, turėtume atsiriboti nuo neaiškos kilmės ir nelabai gerai ištirtų homeopatinių preparatų ir, užuot juos pirkę (ligos atveju), pirmiausia kreiptumės malda į Gydytoją – Kristų, kad būtume išgydyti. Ir tik tada, kai nusprendžiame, kad vis tiek mums vaistai būtini, įsigytume tik tokių, kurie būtų oficialiai registruoti.

Ar tam jau per vėlu?

Vanda IBIANSKA

Niekada niekam ne per vėlu, ir jei mums atrodo priešingai, vadinasi, klystame. Per atostogas ar rekolekcijas kaupiamo jėgas ateinantiems metams ir planuojame. Tyliai, tik sau pasižadame, kad nedirbsime kaip apduję iki devinto prakaito, ir kitamet mūsų gyvenimas atrodys kitaip. Prisiekiame, jog saugosime savo sveikatą, kad kuo ilgiau išliktų jaunystė ir grožis, nesinervinsime dėl niekų, nedejuosime, vengsime stresų. Ir ko tik patys sau neprisiplanuojame! Galima pamanyti, kad po tų atostogų ar Velykų tapsime angelais, mylinčiais vyrais ir žmonėmis, darbštuoliais, *geriečiais*. O iš tikrų-

jų? Labai greitai pamirštame savo priesaikas ir karštus troškimus. Jau po dviejų dienų veide dingsta šypseną, vaikščiojame surūgę, skausmingai dejuojame, lengvai netenkame savitvardos. Bet kaip

netapti pesimistu ir nepradėti galvoti, kad keistis jau per vėlu? Ir kaip tai padaryti? Didysis Goethe siūlė „programą minimum“. Pagal ją kasdien reikia perskaityti gerą eilėraštį, pasiklausyti gražios muzikos, pažiūrėti į vertingą paveikslą ir pasakyti keletą protingų žodžių.

O mes? Viskam jau per vėlu, telieka kaip buvę... Na, mai, darbas, ir taip ratu, ratu. Tie patys veiksmai, žmonės, ta pati nykuma. Nuolat būnant su tais pačiais žmonėmis, net jeigu jie patys mylimiausi ir geriausi, ilgainiui apima kartėlis. Kiekvienam kartkartėmis reikia pertraukos, aplinkos pakeitimo, kitų asmenų, naujų susitikimų, bent mažų pokyčių rutiniame darbe. Tai būtina, jeigu norime grįžti namo gerai nusiteikę ar išleidę svečius pasakyti: „Pagaliau esame dviese.“ Šito reikia ir tam, kad praplėstume savo interesų ratą, pasitikrintume vertybes, iš tam tikro atstumo pažvelgtume į aplinkinius ir įvykius. Žmonės irgi yra veidrodžiai, kuriuose atsispindime, pamatome, kaip jie į mus žiūri, vertina mūsų pažiūras, pomėgius, t. y. išvystame, kokius mus mato kiti. Netiesa, kad bet kuriuo amžiaus tarpsniu yra per vėlu naujiems ryšiams. Bendravimas su kitais turėtų trukti iki gyvenimo pabaigos, o ne iki 25-erių. Tas pats Goethe į savo paties klausimą: „Kaip galima pa-

žinti save?“ atsako: „Ne stebint, o veikiant. Stenkis atlikti savo pareigą ir sužinosi, ko esi vertas. O kas yra tavo pareiga? Tai, ko reikalauja ši diena.“

Taigi, tik veikiant galima pažinti save ir keisti savo asmenybę. Šituo galima užsiimti visą gyvenimą. Argi gali ateiti toks laikas, kai nebėra kada darytis geresniam? Nebent 3 sekundės prieš mirtį ir tai... Aišku, tai nėra lengva, bet koki malonumą suteikia! Beje, patį didžiausią gyvenime.

Žvelgdami atgal, paprastai matome tik savo nesėkmes, „susimovimus“ ir praleistas progas. Ir dar nelaimės. Manome, kad dėl visko kaltos nedėkingai susiklosčiusios aplinkybės. Viskas, girdi, dėl jų. Tuo tarpu dažniausiai kalti būna mūsų būdo bruožai, nors šito nenorime arba nesugebame pripažinti. O jeigu pradėti juos pamažėle keisti, nusprendus, jog dar nevėlu kelti sau naujus reikalavimus, atlikti pareigas tiesiog todėl, kad tai dora, moralu, geras darbas, nors mums niekas jų nebūtų primetęs?

Žmogus visada trokšta būti toks, koks nėra. Tačiau jei kiekvienam iš mūsų pavyktų nors per mažą žingsnelį priartėti prie savo idealo, kaip tai būtų daug! Ir kaip puiku! Argi gali būti per vėlu padaryti ką nors, kas priklauso nuo mūsų pačių? Tik nuo mūsų pačių!

Netikiu teorijomis apie susiformavusias ir sukieitėjusias kaip betonas asmenybes. Nei jaunas, nei senas. Žmogus gali ir privalo tobulėti visą gyvenimą, iki paskutinio

Jolantos Kliekutės nuotraukos

atodūsio. To mus mokė Kristus. Nedaryk kitam to, ko nenori, kad tau padarytų. Juk ši taisyklė neturi nieko bendro nei su amžiumi, nei su užimtumu, nei su tomis „nedėkingai susiklosčiusiomis aplinkybėmis“. Apie tai verta galvoti kasdien.

